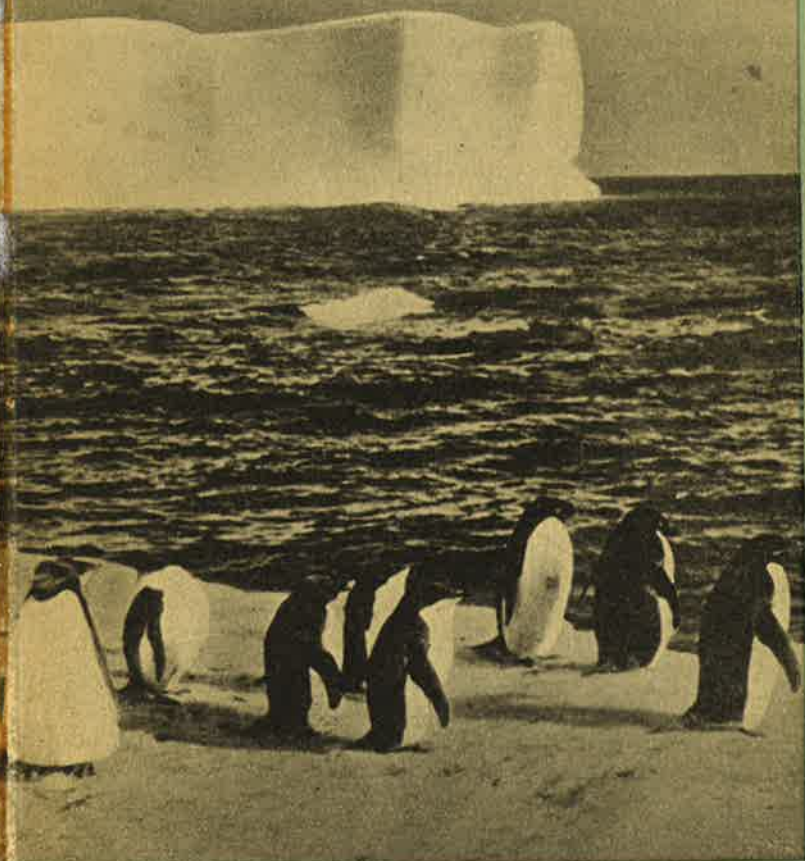

POLAR- ÅRBOKEN

19
33

UTGITT AV NORSK POLARKLUBB

GYLDENDAL
NORSK
FORLAG

Handwritten signature

POLAR-ÅRBOKEN

1933

POLAR-ÅRBOKEN

1933

UTGITT AV
NORSK POLARKLUBB

GYLDENDAL NORSK FORLAG

OSLO 1933

REDIGERT AV ODD ARNESEN
PRINTED IN NORWAY
REISTAD & SØNN'S BOKTRYKKERI
KLISJÉENE ER LEVERT AV
A/S CLICHÉ, OSLO

MENINGEN MED NORSK POLARKLUBB OG ÅRBOKEN

AV ADOLF HOEL

Menneskenes trang til å underlegge sig jorden støter på den sterkeste hindring i polartraktens klima og naturforhold. Langsamt, under savn og strabaser økedes vår kunnskap om disse strøk, og samtidig med at kjennskapet steg, tiltok også disse trakters betydning for menneskene, både direkte og indirekte.

Norges beliggenhet, klima og natur har tvunget nordmennene til i stor utstrekning å søke sitt erhverv i polartraktene. Nordpolarområdet er også av megen betydning for vårt land av den grunn at været hos oss i stor utstrekning er avhengig av luftmassene over dette område. Det er derfor naturlig at nordmennene fremfor noen annen interesserer sig for polartraktens økonomiske muligheter og for deres utforskning.

Selfangsten og pelsdyrfangsten i de arktiske trakter er av gammel dato her i landet. I 1860-årene begynte vår hvalfangst nordpå; den eventyrlige hvalfangst sydpå er ikke mere enn 30 år gammel. Kullgrubedriften på Svalbard er ca. 25 år. De rike fiskeforekomster ved Vest-Grønland blev påvist av nordmenn 1923—24. Fiskeforekomstene ved Bjørnøya blev funnet i 1926.

Våre videnskapelige polarferder begynner med professor B. M. Keilhaus reise til Svalbard i 1829 og fortsetter med Den norske Nordhavs-ekspedisjon 1876—78. Vår polar-

Fra Norsk Polarklubb's stiftelsesmøte i Ingeniørenes Hus 21. februar 1933.
I forreste rekke: kaptein Sverre Røvig, maskinist Olsen fra 2. «Fram»-ferd, Per Ris-
tvedt fra «Gjøa»-ferden, Gunnar Isachsen. I annen rekke: dosent Bernt Lyngne mellem
Røvig og Olsen, konservator Wollebæk like bak Isachsen.

forsknings gullalder begynner med Nansens ferd over Grønlands innlandsis i 1888, hvorefter fulgte Nansens, Sverdrups og Amundsens banebrytende ferder både i nord og syd. I de senere år har vi drevet en systematisk detaljforsking av praktisk og videnskapelig art både på land og sjø. Man kan si at det er vår fangstvirksomhet i polartraktene, som har skapt vårt forskningsarbeide der. Både Nansen, Sverdrup og Amundsen begynte sin løpebane på fangstskuter. Og omvendt har vår videnskapelige polarforskning vært av den største betydning for vår næringsvirksomhet i disse strøk.

Nesten alle fremmede lands polarekspedisjoner i de senere år har hyret norske fangstfolk som deltagere, det være sig som skibsførere, isloser eller mannskaper.

Den sterke norske økonomiske og videnskapelige ekspansjon i polartraktene har også hatt politiske følger. Norges rikets grenser er blitt utvidet med Svalbard 1920, Jan Mayen 1929, Bouvetøya 1928 og Peter I's øy 1931, til sammen ca. 65 000 km² land.

To veteraner: Kaptein Oscar Wisting og Per Ristvedt.

Et stort antall nordmenn er nu knyttet til polartraktene med sterke bånd: Pelsdyrfangere, selfangere, hvalfangere, fiskere, sjøfolk, grubefolk, telegrafister, meteorologer, flyvere, deltagere i videnskapelige ekspedisjoner, forfattere, journalister, malere, fotografer og folk som har med disse strøk å gjøre som embedsmenn i departementene eller på annen måte.

Det var derfor en utmerket idé av telegrafistene Fridtjof *Bathen* og Dagfinn *Steinskog* og journalist Odd *Arnesen* å foreslå stiftet en polarklubb som kunde være et bindeledd mellem alle oss for hvem polartraktene betyr noe. At idéen slo an fremgår av den store tilslutning som klubben har fått, den teller nu over 100 medlemmer, hvoriblandt flere deltagere i de klassiske norske polarekspedisjoner, helt tilbake til den 1. «Fram»-ferd. Det har vel neppe tidligere i noen sammenslutning vært representert så megen erfaring og kunnskap om begge polarområder som i denne klubb.

Som en av våre opgaver har vi sett utgivelsen av en årbok. Denne skulde på den ene side inneholde kortere notiser om aktuelle ting og begivenheter. Slikt stoff finnes nok i

dagspressen, men der er det alltid vanskelig å finne frem om man senere har bruk for det, og det er derfor nyttig å ha det samlet på ett sted. På den annen side er det meningen å bringe artikler fra våre medlemmer om ting de har oplevd eller om emner som ligger dem på hjertet.

Vi håper at det vil lykkes for oss å skape en årbok som kan være til glede og nytte ikke bare for medlemmene, men også for den i polartraktene interesserte almenhet.

TIL SYDISHAVET

AV LARS CHRISTENSEN

Med min tankbåt M/S «Thorshavn» gjorde jeg i 1931 og 1933 to reiser til Antarktik for ved selvsyn å sette mig inn i hvalfangstens kår og lære forholdene å kjenne på stedet.

Den første ferden gikk fra Cape Town 6. januar 1931 og sydover til ca. 60° S. og ca. 85° Ø. Herfra gikk vi sydover mot det antarktiske kontinent og snudde så vestover og tilbake igjen til Cape 19. februar.

Den andre ferden gikk fra Cape Town 25. januar 1933 sydover mot isen til helt mot *Enderby* land og derfra op til *Bouvetøya* og via *Gough Island* og *Tristan da Cunha* til Rio, hvor vi ankom 7. mars. På denne reisen holdt jeg en dagbok, og noen av mine venner som har lest denne, har oppfordret mig til å skrive om mine inntrykk fra Antarktik. Polarklubbens Årbok har også vært så elskverdig å be mig fortelle litt, og således ser denne artikkel lyset.

Det antarktiske hav og kontinent rummer så mange problemer av praktisk og videnskapelig art, som har betydning for verdensøkonomien idag, at jeg kan tenke mig at alle bidrag til kunnskapen om det har interesse.

Lars Christensen på hvalfangst.

I den korte antarktiske sommer, mellom desember og mars måned, behersker den norske hvalfangst idag store deler av det antarktiske hav. Man kan ganske visst si at vi har ingen gamle tradisjoner her, men på de breddegrader hvor vi nu har arbeidet i snart firti år, har iallfall ingen andre gjort det. Jeg undtar en del tilfeldige pelselfangere som for mere enn hundre år siden utryddet denne dyreart ved rovfangst på Syd-Georgia og Syd-Shetland. Det drives hvalfangst nær sagt på alle hav i vår tid, men ingen kommer engang tilnærmeelsesvis op mot den av normenn utførte i Sydishavet. Statistikken for 1931 forteller at den antarktiske hvalfangst leverte nesten 94 % av den samlede fangst fra hele verden. Når vi ser på alle de forskjellige epoker av hvalfangst fra de forskjellige land gjennom historien, — baskernes og hollendernes i Nordishavet, den amerikanske fra New Bedford, for bare å nevne noen klassiske eksempler, — hvordan de vokste frem, blomstret og døde ut, så kan ingen sverge på at den norske hvalfangst i Sydishavet kan være evig. For å kunne bevare den som en viktig faktor i norsk erhvervsliv og en ikke mindre viktig faktor i den moderne verdensøkonomi er det nødvendig å være klar over hvilken ansvarsfull arv de gav oss, de foregangsmenn i Norge, og da fremfor alt i Vestfold, som satte det hele i gang.

Kanskje var det følelsen av denne forpliktelse som efter mange års tumling med hvalfangst fikk mig av gårde. Jeg har levet i Sydishavet på en måte helt siden den gang jeg som åtte-års gutt så min fars «Jason» gå fra Sandefjord sydover med C. A. Larsen ombord. Jeg tenkte ofte på dem begge da jeg var nede i Antarktik, på arven efter min far og på opplevelser jeg husker om C. A. Larsen. Jeg fikk lov å være med den gang da «Jason» i 1892 skulde gå prøvetur for å undersøke om maskinen var i orden efter den grundige overhaling før Sydhavsturen. Jeg blev reddsomt sjøsyk. Så kom Larsen ned og hentet mig op på broen. «Du

må aldri gi dig over,» sa han, «*hold nesen mot været* og pust godt inn.» Den gang tenkte han nok ikke på at tusener av nordmenn, år efter år, skulde komme til å «holde nesen mot været» dit ned hvortil han var den første norske los.

Fra denne første ferden hadde C. A. Larsen med sig hjem mange rariteter til min far. Der var bl. a. en pingvin, en selunge, en sjøleopard og meget annet rart som blev anbragt i entreen hjemme og som den dag idag er anbragt på Kamfjord hos min eldste bror. Når man i en menneskealder har gått og sett på den slags, tror jeg at slike ting i lengden i underbevisstheten kan medvirke til å skape trang til handling. Det er ikke sikkert at hverken hvalfangstmuseet i Sandefjord eller Norvegia-ekspedisjonene eller mine egne reiser til Antarktik var kommet i stand hvis jeg ikke under min hele opvekst så å si daglig hadde sett eller hørt om noe fra Antarktik. Det var kanskje ikke meget jeg så, og det var kanskje ikke så meget jeg fikk vite, men nettop derfor!

*

Jeg blader i min dagbok fra ferden sydover i år for å svare på spørsmålet om mine inntrykk fra Antarktik, og jeg holder et øieblikk på å gi op det hele. Jeg synes nok jeg har oplevd en del, men det er så vanskelig å velge.

Når jeg leser igjennem dagboken i sammenheng, så virker den «rotet». Jeg har jo bare rablet det ned. Noe er skrevet hver dag og ofte flere ganger om dagen, i all slags vær. Sjøsyk var jeg ikke, men i de svære stormene blev jeg av og til lemster i kroppen av slingringen, og jeg kjente ofte sjøgangens virkninger på hodet. Derfor tror jeg at «rotet» er beviset for at jeg har strevet med hvad jeg har hørt, sett og følt. Jeg har vært på dekk og på broen i all slags vær, og nær sagt til alle døgnets tider. Jeg har vært spent, jeg har vært ærgerlig, jeg følte et uhyre ansvar, og

alt det hadde sin virkning. Det er ikke bare moro å gå med en så stor båt med verdifull last og 46 mennesker ombord inn mellom svære ismasser i ukjent farvann, ofte i storm, snetykke og svarte netter. Vi kunde ha holdt oss unda Bouvet, vi behøvde ikke å nærme oss og lande på Gough Island og ankre ved Tristan da Cunha. Men «lysten driver verket» og derfor blev det gjort. Vi behøvde heller ikke ha hatt alt bryderiet med Riiser-Larsens ekspedisjon, men min interesse for den slags arbeide var altfor levende. Stormen gjorde et godt forsøk på å brekke oss ned. Og isen var nær ved å ta oss, men alle var like blide og kjekke.

— Vi møtte de første isfjell allerede 29. januar iår, bare tre dager efter avreisen fra Cape, på 49 gr. 05' S. — 28 gr. 14' Øst. Siden levde vi i fire samfulle uker mellom isfjell og ispakken, helt til vi 26. februar var klar av alt som heter is, på 41 gr. 48' S. 5 gr. 24' V. Ikke minst var vi redd de farlige «isknotter». Vi lå stille om nettene i de mørke timer, men det blev det jo bedre med jo lenger syd vi kom. Når jeg sammenligner denne turen med vår første i 1931, så var det svær forskjell. Bortover til 87 gr. hadde vi dengang fint vær i sol hver dag og var stadig omringet av isfjell med de mest fantastiske formasjoner. Styrmennene mente at vi på denne turen passerte ca. 20 000 — tyve tusen — isfjell.

Iår var været meget hårdere og av den grunn isen så meget farligere. Verst var det kanskje da vi nådde inn i pakkisen å klore sig frem. Jeg var ofte på broen og må tilstå at jeg syntes ikke det var morsomt å klemme sig frem med en båt som «Thorshavn» i slik is.

Men vårt møte med isfjellene i det åpne hav var sannelig heller ikke å spøke med. Verst var det på slutten av reisen efter at vi hadde forlatt Bouvet og var på vei til Gough Island. Den 24. februar om eftermiddagen hadde vi en opplevelse med et isfjell som jeg nødig vil ha om igjen i

M/S «Thorshavn» i isen.

mitt liv. Vi var på $45^{\circ} 34' S.$ — $1^{\circ} 41' V.$ Vi var med andre ord inne i et område som på denne tid er betegnet som «sikkerhetsgrensen for isen» i dette farvann. Det var derfor meningen at vi for første gang skulde gå hele natten. Jeg skrev om dette i dagboken i en følelse av behagelig trygghet. Noen timer etter var den gjort til skamme på det forferdeligste. I mørke på kvelden med ti mils fart dukker et svart isfjell med masser av kalver frem på styrbord. Hadde det ligget femti fot til venstre, hadde vi kjørt inn i det med full fart. I beste fall vilde vi ha kommet i båtene hvor vi hadde frosset i hjel.

Dagen etter hadde vi tåke og masser av is, både isfjell og knotter. Noen av dem var helt svarte, andre halvt hvite, halvt svarte. Vi var på $44^{\circ} 07' S.$ — $3^{\circ} 05' V.$ Temperaturen i vannet var $+ 9^{\circ} C.$, og likeledes $+ 9^{\circ} C.$ i luften. Klokken ett om middagen så vi fem svære isfjell samtidig, og senere dukket stadig nye isfjell frem av tåken inntil klokken tre middag. Så lettet tåken, og isen var vekk, så

vi kunde gå full fart igjen. Vi gikk rett nordover i 50' for å komme nordenom den cirkelen på kartet hvor det står anført at en ikke møter is.

Vi hadde et spesialkart for is ombord, og på dette er *ikke avmerket* is der hvor vi om kvelden (24. februar) var kommet inn i en slik uhyggelig masse svære isfjell. Vi så enkelte av isfjellene kalve og hørte samtidig svære brak inne i tåken. Det var ikke vanskelig å forstå at varmen virket voldsomt på isfjellene. «Dette er isfjellenes kirkegård,» sa stuerten, og det har han sikkert rett i. Ved seks-tiden om ettermiddagen 25. februar så vi et langt, lavt isfjell, helt svart. Jeg håpet at det skulde være det siste vi fikk se på ferden, og det slo heldigvis til.

Jeg har så ofte hørt at når man er redd for isfjell, så kan man være trygg hvis man bare hver halvtime måler temperaturen i luften og vannet. Den teorien tror jeg ikke lenger på. Vi merket her ombord ingen forandring, til tross for at vi møtte slike uanete masser av is.

Det var også i andre henseender et isår sydpå i år. Selve isgrensen lå nemlig meget lenger nord enn den har gjort i de siste tre år. «Thorshammer», som vi møtte på ca. 65° S. — 46° 22' Ø. fortalte at isgrensen ligger fra 70 til 90 kvartmil lenger nord enn de tidligere år. «Thorshammer» har i år vært lengst syd, på 67° 30' S. — 23° Ø. Man hadde stadig loddet og funnet kartenes dybdeangivelser korrekte. På 56° S. — 24° Ø. fant man et punkt hvor det ikke fantes strøm i vannet.

— Jeg nevnte at vi ofte hadde urolig sjø i år. Det var snestorm på snestorm, og når det ikke var storm, var det iallfall svær undersjø. Det spiller en viss rolle når man under slike forhold skal losse fuelolje til kokeriene og laste hvalolje tilbake. Jeg kan nevne som eksempel at vi nådde kokeriet «Ole Wegger» utpå dagen 7. februar. Det var storm og svær sjø, så det var helt umulig å legge inntil. Vi

blev derfor telegrafisk enig med bestyreren om at «Wegger» skulde oparbeide de tre finnhvalene som lå ferdige, til fendere. Så skulde «Thorshavn» fortsette sørover og «Wegger» komme efter i løpet av natten. Dette var på $63^{\circ} 50' S.$ — $51^{\circ} 40' \text{Ø}.$ Men først et døgn efter kunde vi legge til hverandre. Hvalskrottene er under slike omstendigheter uvurderlige som fendere. Med tre slike hvalskrotter mellem de to store skrog kan overføringen skje. Hadde vi ikke hatt dem, vilde ingen av skibene undgått havari.

Urolig hav hadde vi nok av, og en gang fikk vi opleve det verste. Den 22. februar på $50^{\circ} 16' S.$ — $1^{\circ} 50' \text{Ø}.$ hadde vi storm med svær sjø, nemlig styrke fem (seks er som bekjent verste sjøgang). Straks over middag forlater vi de «brølende femtigrader», og det skal være sikkert at vi har sett dem rasende! Ved Bouvet føk vannet så det så ut som snestorm, og nu vasket sjøen helt op til øverste bro. Vi var falt litt av i kursen for å få litt mere fart. «Stuerten kom nettopp inn mens jeg sitter og skriver,» heter det i dagboken. «Her blåser det slik at en mister de hårstråene en har igjen,» sa han. «På vår forrige tur var femtigradene pene, mens de beryktede roaring fourties var i oprør. Vårt håp er at det blir omvendt denne gang, så vi slipper å høre vindens brølen i de nærmeste dager, for nu kan det snart være nok.»

«Klokken 5 eftermiddag sitter mine venner og spiller bridge i salongen som er i tredje etasje, regnet fra båtens dekk, eller ca. 28 fot over vannet. Plutselig mørkner det, og vi hører et redselsfullt brak, en svær splint av en speilglassrute slynges mot glasset i køiet, man hører glass klirre utenfor, tre knekkes og rives løs, mens vannet fosser inn og slår voldsomt i salongveggen. En sjø av verste slaget slo inn hele babord side av den lukkede bro. Hele innredningen med vinduer var feiet vekk, den solide rekken knekket, jernstøttene bøiet. Det var et forferdelig syn.

Stopp i maskinen og et støt i fløyten varsler dekkmannskapet om å komme øieblikkelig til hjelp. Vannet kommer ikke fort nok unda, da broen var lukket. Folkene vasser i flytende vindusrammer, brukne, hvitmalte bordstykker av skanseklædningen, kurvstoler, puter og bord. I en fart fikk man vannet vekk og vrakgodset berget, mens tømmermannen med en veldig støtte stempler av den øverste kommandobroen. Hele skibet skalv av slaget, man hadde følelsen av at det stanset og stod stille og rystet, mens de svære vannmengder fikk tid til å renne unda.

Det var uhyggelig, men jeg er glad for at jeg har fått oppleve noe slikt. Man får bedre forståelse av sjøfolks slit. — — —»

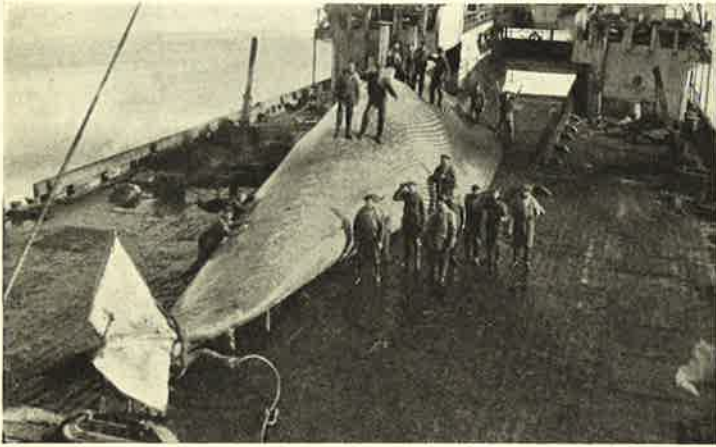
*

Da rammen for ferden var gitt med M/S «Thorshavn»s oppgave — å hente hvalolje fra kokerien «Solglimt», «Ole Wegger» og «Thorshammer» samt overføre brenselolje til dem — er det rimelig nok at det var *hvalen* i aller videste forstand som var reisens alfa og omega.

Det var med de brokete og vanskelige forhold med hvalindustrien og verdensmarkedet som bakgrunn at jeg hadde bestemt mig for denne ferden, fordi jeg mente at det nu mere enn noensinne før var nødvendig å se alt på nært hold, utfylle kunnskapene og se efter nye utveier til under de forandrete kår å kunne gjøre det best mulige ut av det hele. Ja, jeg tenkte mig å «eksperimentere» i ordets videste betydning.

For å nevne en sak så hadde jeg lenge arbeidet med spørsmålet om å utnytte hvalen bedre enn før. På et av kokeriene var således installert et maskineri efter amerikansk metode for vakuum-kokning av spekk og kjøtt til *olje og kraftfôr*, og en norsk ingeniør og en amerikansk fagmann var med for å uteksperimentere metoden.

Et annet spørsmål jeg ønsket å undersøke var de moderne

«Solglint»s flenseplan.

metoder for *elektrisk drepning* av hval. Jeg hadde latt montere to elektriske kanoner på en av mine hvalbåter («Treern»), hvor jeg også hadde med en fagmann på området. Videre fortsatte vi å prøve hvalkjøttets utnyttelse til menneskeføde på alle måter. På dette område, som i grunnen mest er et spørsmål om vane, er vi forresten kommet meget langt nu. Folkene på kokeriene og på hvalbåtene er blitt så øvet i å tilberede og variere hvalkjøttet i kosten, at de ikke lenger behøvde eller ønsket frosset kjøtt, som vi før i tiden alltid måtte skaffe nedover med transportbåtene. Det har kostet både tid og penger å nå så langt. Jeg tilstår gjerne at jeg selv aldri har vært noen ynder av hvalkjøttet hjemme i Norge. Men da vi ombord i kokeriet «Solglint» den 3. februar fikk hvalbiff, må jeg si at den var så god at jeg kan ikke huske å ha smakt bedre. Den var av ung blåhval og hadde hengt ute i vinden i flere dager.

Naturligvis optok hvalen i sjøen oss hver eneste dag, når vi så hvalblåst av den ene eller andre sort. Selv var jeg på hvalfangst både en og flere ganger og fikk anledning til å

skyte en hval. Min frue fikk også prøve hvalkanonen. Jeg antar at hun er en av de få kvinner som har gjort det sydpå.

Natten til 3. februar nådde vi det første kokeriet. Vi så en topplanterne ute i isen, det var «Solglimt». Vi går «sakte fart» gjennom isen som blir grovere og grovere. Kjølvannet ser ut som en slange.

Foran oss vokser «Koka» frem i mørket, oplyst av fire svære lyskastere. Vi hører winchene arbeide, ser noe rødt som ruver høit på dekket. Det er en nyflenset hval, og rundt den et yr av arbeidsglade mennesker. Man glemmer ikke et slikt syn, og man føler sig aldri så velkommen som når man besøker sine egne folk i ensomheten i isen. Det er rørende å se slik glede, å se et slikt samarbeide, og selv føle hvor gjerne hver især vil vise at man satte pris på at vi kom.

Hvalen var en 85 fot lang blåhval.

Det tok tid innover, først klokken tre natt var vi «fortøiet». Tre svære hvalskrotter var fendere mellom skutene, og der lå vi og slingret, men alltid godt klar av hverandre. Så blir ledningene koblet til, og innen en time fosser «fin hvalolje» ned i tanken. Samtidig har maskinisten koblet til ledningen for fuelolje, så klokken 11 om kvelden har «Solglimt» pumpet over til oss 16 192 fat hvalolje, og vi har levert 812 tonn brenselolje over til den. Det er rask ekspedisjon. Og ikke senere gikk det ved de andre kokeriene. Da vi var ferdig med alle fire den 13. februar, hadde «Thorshavn» inne 60 128 fat hvalolje nr. 1 (d. e. 10 021 tonn).

Men vi møtte i grunnen hvalfangsten allerede før vi kom til kokeriene, — i radioen. Vi kunde høre dem snakke sammen, hvalbåt med hvalbåt eller hvalbåtene med «Koka». Det var med en gang som å komme op i et arbeidsliv med røster av vårt eget kjente mål, vestfoldguttene i hele deres liv og virksomhet. Det er samtaler som ofte er ganske uoversettelige, de dreier sig om hval og fangst, om utsikter og

Typer fra Sydishavet.

Til venstre seilmaker Tor Vekter og til høire en kjøttskjærer.

forhåpninger, fulle av humor og bredde, av den sunde arbeidsglede og muntre virkelyst.

— En hvalbåt anroper bestyreren på «Koka». — Hallo. Hallo. N. N. kaller. Jei harnte fått noe ida, men jei har finni æn rompelaus hval¹, — ska jei tan me? — Kom igjen, kom igjen, kom igjen. — — Hallo. Hallo. Koka svarer: Ja, vi harnte pinnen å arbe me, så du får a tan me, og leit godt, så kan det hænne, at du finner rompa au.

En bestyrer høres anrope sine hvalbåter omtrent slik: Hallo, hallo, hallo. Hvalbåtær æn — to — tre — fire. La næ høre hossen dere har hatt det ida. — Kom igjen, kom igjen, kom igjen da.

Hallo — toern — svarær: Ja, du veit, jei fikk to hvaler på morrasia, men senare så jei inte blåst.

Hallo — enern — svarær: Jei harnte fått noe ida, jei har

¹ Halen er trukket av under ophivning på et annet kokeri.

jaga på en svær blåhval men dæn var så vrang og vrien, at nårn dukka, så kommen næsten inte op igjen — ja, han var så længe unner, at dæn var blå i hue, dan kom op igjen.

Hallo — firern — svarær: Jo, jei fikk den eine, som jei var inne me, men da jei kom ut igjen, så i jøssenam var jo heile vanne fullt av væggelus¹. Hær kan vi inte ligge længer, for all den væggelusa kommer til å drepe hvalen for oss.

Hallo — treern — svarær: Ja, du kan tru at jei fekk jobben. Jei skulle jo slæpe dom seks hvalene for «Koka», da hu fløtta, men dom æste ut og blei så tjukke at vi kom næsten inte av flækken, så jei harnte fanga ida.

Hallo — Koka — svarær: Jo, jei fækk det altsammen. To av dere får gå sydost imorra og dere andre får prøve væstover. — Salong, salong, salong da.

— Slik var det ofte, og livligst kanskje når det var mindre fart i fangsten. En eftermiddag hører jeg en skytter klage og var gretten. «Hær ærnte no blivande sted,» hørte jeg flere ganger. En gang hørte jeg en skytter avgi rapport. Han var øiensynlig blitt beordret inn i isen om morgenen og var nettop kommet ut derfra igjen: «Båten har slitt fært ida, kan du tru. Vi så ein eineste hval, men langt unna, og hvad slag det var, det veit inte jei, men det kan du jo undersøke sjæl, hvis du har løst til å gå inn i de greiene» —

Det dreier sig om hval, — hvor mange, blå- eller finn, — hvor store de er, hvor mange de har sett, men mest av alt ombord i kokeriet olje — olje — atter olje. Det moderne maskineri, er nådd så langt i teknisk ydeevne at konkurransen om utkoket er blitt en sportskamp. Den gang min far i 1905 sendte «Admiralen» til Syd-Shetland, blev det ansett for en fabelaktig ting at de i den beste fangsttiden kunde prestere 230 fat pr. døgn. I år hadde «Thorshammer» et utkok pr. døgn gjennemsnittlig fra 24. oktober til

¹ Kokeriet «Ole Wegger» var kommet flyttende med 6 hvalbåter — væggelus.

3. februar av ca. 1000 fat. Den var enkelte dager oppe i en produksjon av over 1600 fat. Nu er dette i og for sig ikke det beste uttrykk for ydeevnen, fordi det her avhenger av tilgangen på hval. Det korrekteste er kanskje å undersøke gjennemsnittsutkoket pr. hval. Jeg kan nevnte at for «Thorshammer» i samme tidsrum var utkoket pr. beregnet¹ blåhval 120,6 fat.

Men om alt dette finner man beskjed i de statistiske opgaver og i det av Hvalrådet i år utgitte skrift, «Hval og hvalfangst», hvor man har forsøkt å nå frem til en helt korrekt sammenlignende vurdering av produksjonen ved å beregne den i fat pr. hvalbåt-dagsverk.

*

Tidlig om morgenen 8. februar, da jeg kom på broen, så jeg land. Det var en stripe av det store antarktiske kontinent, *Enderby land*. Vi var på 65° 30' S. — 52° Ø. Vi var en 30 kvartmil av land, og vi kunde telle samtidig 17 topper.

Når man i årevis har arbeidet med planer for ekspedisjoner for forskning og fangst, sittet over karter og reisebeskrivelser, gamle og nye, levd sig inn i navn og posisjoner, øyer og kyster, og så endelig en dag får se — om bare en stripe av dette forjettede land — så vil man forstå det gjør inntrykk.

Det er ganske visst så at vi den gangen jeg var sydpå i 1931 også så noe av landet. Mens vi lå og lastet olje fra kokeriet «Thorshammer» 1. februar 1931, så gikk jeg sammen med Riiser-Larsen inn i isen på «Thorshammer»s reservebåt for å lodde. Vi fant dybder på 2300 meter, fortsatte sydover og opdaget at det grunnet op ganske betraktelig, så vi sannsynligvis ikke var langt unda land. Ett av loddskuddene viste 750 meter, men her var pakkisen så svær at vi blev tvunget til å snu.

¹ 2 finnhval = 1 blåhval.

Vi var på ca. 78° Ø. og befant oss i nærheten av det land som samme år fikk navnet *Lars Christensens Land*.

Den 4. februar 1931 forlot vi «Thorshammer» på $66^{\circ} 49'$ S. — $75^{\circ} 30'$ Ø. og fortsatte vestover. Vi loddet stadig og fant om kvelden en dybde av 900 meter som på natten minket helt op til *161 meter*, hvorpå det atter blev dypere. Under disse forhold vilde jeg gjerne la «Thorshavn» fortsette litt sydover, og kapteinen mente at vi kunde ta denne risikoen på tross av isfjell og grunner. Jeg må tilstå det var adskillig risiko. Skibet var nytt, ute på første reis, og vi hadde alt ombord en oljelast til en verdi av ca. 5 millioner kroner.

Jeg visste ikke den gang at det land som nu måtte ligge like foran oss i syd var sett noen uker tidligere av en av mine hvalbåter, «Seksern».

Og ennu en ting til. Originalkartet for M/S «Thorshavn» 1931 viser at loddskudd tatt fra denne båt på 165 meter ca. 65° S. — 70° Ø. bare er ca. 25 kvartmil fra land. Dette blev tatt kl. 3,30 eftermiddag den 5. februar i siktbart vær. Styrmann Atle Tange mente den gang at vi så land, og nevnte dette for mig. Når vi nu legger vår rute med «Thorshavn» inn på de nye karter, er det ingen tvil om at vi fra «Thorshavn» så isen, som dekker landet, den 5. februar 1931. Øverste bro på «Thorshavn» er ca. 15 meter over vannet.

Den banken som vi loddet op og som ligger mellom $66^{\circ} 40'$ S. — 75° Ø. og $67^{\circ} 10'$ S. — 68° Ø. har vi kalt *Frambanken*.

Da jeg ikke torde forsvare å la tankbåten gå lenger sydover, telegraferte jeg til «Thorshammer» og bad bestyreren sende hvalbåten «Thorlyn» inn til dette landet og kartlegge og fotografere det. «Thorlyn» avgikk den 12. februar 1931, og i dagene til 16. februar kartla man store deler av Lars Christensens Land.

Så langt øst kom vi ikke i 1933. Efter at vi 8. februar

Bardesjau ömbord.

hadde sett kysten av Enderby Land nådde vi siden bort-
 over mot *Proclamation Island*. Fra kokeriet «Ole Wegger»
 fikk jeg en hvalbåt som gikk innover mot den. Det var sol

og vidunderlig vakkert, ingen vind og smult vann med masse is. Vi nådde så langt inn som ca. 4 kvartmil av land. Siden måtte vi forlate denne sydlige posisjon, og vi så ikke mere av kontinentet.

Men når jeg nu først var i denne del av Sydishavet, kunde jeg ikke motstå fristelsen til å få se *Bouvetøya*. Jeg har jo satt en del inn på denne øya, som nu er norsk land siden 1928, og som jeg begynte å tumle med i tankene allerede i 1922, da jeg bl. a. satte mig i forbindelse med professor *Gerhard Schott* i Hamburg som hadde vært med Valdivia-ekspedisjonen i 1898.

Da vi 13. februar hadde overført Riiser-Larsens ekspedisjon til «Thorshammer» og var ferdig med kokeriene, satte vi kursen for Bouvet. Vi fikk mye styggvær og sjø. Søndag 19. februar hadde vi 190 kvartmil igjen til øya, og ved 6-tiden mandag morgen 20. februar var jeg på broen for å holde utkik. Det var snesludd, frisk bris fra nord og masser av isfjell, riktig surt vær. Ved vaktskiftet kl. 8 om morgenen er vi ca. 40 kvartmil av Bouvet, så i klarvær skulde vi ha sett øya. Barografen var falt uhyggelig igjen.

Da jeg kom på broen igjen kl. 10, var vinden sprunget om til syd for vest, frisk. Barografen snudde på 28,4 og gikk nu like fort opover som den før fløi nedover. Vi møter en masse småis. «Kalver», kaller noen skyttere den, andre kaller den for «*telegrammer*», for hvis en møter den slags is i tykke, er det helt sikkert at det er isfjell i nærheten. Og her var det sannelig nok av dem.

Kl. 11,45 formiddag ser vi første antydning av land forut. *Det er Bouvet*. Vi så den på $54^{\circ} 26' S$. — $3^{\circ} 24' \text{Ø}$. Vi nærmer oss mens et helt stim av finnhval ugenert blåser foran baugen mange ganger.

«Så har jeg nådd ett av mine livsmål, å få se Bouvetøya,» skriver jeg i dagboken 20. februar. «Norvegia»s tidligere fører, Niels Larsen, står ved siden av mig og peker: «Der

ser De Kapp Fie» (opkalt efter min yngste datter). Og mens vi går videre: «Der ser De Christensens bre.»

Plutselig dukker to pelssel op langs siden. Kapteinen fra «Norvegia» roper begeistret: «Pelssel!» og straks efter kommer ennu tre selhoder op i vannflaten, like ved siden av skibet.

Det var med en merkelig følelse jeg stod der og så på øya. Jeg hadde jo håpet å komme i land og hadde latt gjøre ferdig et depot for å legge i land. Men været umuliggjorde enhver tanke på landing. Det lå en uhyggelig masse isfjell på vest- og nordvestsiden og delvis også på sydsiden av øya.

På det oprinnelige første «Norvegia»-kartet over Bouvet er avmerket *Aagaards bre*. Så gjerne jeg enn vil se Aagaards navn på kartet, må jeg være enig i at navnet her ikke var festet til noen virkelig bre, det var is i en glove, som kaptein Larsen anslo til nederst å være ca. 50 meter bred og hvor isen forsvant minst 50 meter over havflaten.

Hornvedts bre er inntegnet parallelt med en bre som Valdivias folk gav navnet *Posadowskis bre*. Jeg så her bare en bre, og den må beholde det navn som Valdivia-ekspedisjonen gav den.

Det står en tydelig enslig sten ved Kapp de la Circonci-sion, og en lignende ved Kapp Valdivia, begge disse bør få navn.

En svær flokk pingviner kom også like opunder skib-siden. Vi gikk rundt det meste av øya for å fotografere, og ved 4-tiden om ettermiddagen forlot vi Bouvet med kurs for *Gough Island*.

Vi nådde *Gough Island* 2. februar, en mandag, og jeg foretok her en landing under meget dramatiske omstendigheter. Det var en av de interessanteste opplevelser jeg har hatt, å se denne øya og å komme i land her. Den overgås bare av mitt besøk dagen efter, 28. februar, hos den merkelige befolkning på den lille øya *Tristan da Cunha*. Men

fortellingen om begge disse opplevelser hører hjemme i en annen ramme enn Polarklubbens årbok.

— Vi kom til Rio 7. mars efter endt ferd. Her hendte det en aften jeg satt på en restaurant, at jeg i en avis leste et telegram fra Oslo om at Riiser-Larsens ekspedisjon var havarert, mistet hundene og det meste av utstyret i storm. Ekspedisjonens medlemmer var reddet av en norsk hvalbåt. Jeg trodde ærlig talt at det hele var noe tull. Men neste morgen fikk jeg følgende sørgelige telegram fra Riiser-Larsen:

«Plutselig opbrudd barriere som i årevis har ligget fast satte oss tilhavs på små isflak. Efter fire døgns drift alle tre reddet av hvalbåt Globe 5. efter radio S. O. S. Har mistet meget utstyr og femti hunder. Isflaket brukket under storm. Reiser hjem «Ole Wegger». Hilsen alle. Riiser-Larsen.»

Det var en trist melding å få. Det eneste jeg kunde trøste mig med var at her var gjort hvad gjøres kunde, og så får man bøie sig for skjebnen.

KUNSTEN I POLARTRAKTENE

AV GUNNAR WEFRING

Fra Eirik Raude i begynnelsen av 980-årene opdaget Grønland og bosatte sig der, og helt frem til våre dager har polartraktene vært et område for norsk foretaksomhet — for norsk forskning og norsk næringsdrift, både i sjø og på land. I nyere tid har også mange utenlandske ekspedisjoner besøkt polartraktene.

Denne omfattende virksomhet har ført mangt og mange med sig — også kunstnere. Det er slett ikke få bildende kunstnere som i årenes løp har funnet veien mot nord, de fleste som medlemmer av sommer ekspedisjoner; enkelte malere og tegnere har dessuten vært med på overvintringer.

De fleste av dem har besøkt Svalbard, men også Frans Josef land og Grønland har vært virkefelt for riddere av paletten.

Noen av de eldste bilder vi kjenner fra polarstrøk, skriver sig så langt tilbake i tiden som 1773. De er fra en engelsk ekspedisjon til Svalbard under ledelse av Constantine John *Phipps*. I beretningen fra denne finner vi noen litografier av landet, som er laget av Mr. *Mason* efter tegninger av forskjellige deltagere. De er nokså naivt utført, men gir iallfall et visst inntrykk av landets natur og struktur.

Fra England utgikk også i 1818 en ekspedisjon til Spitsbergen med fartøiene «Dorothea» og «Trent», henholdsvis kommandert av kaptein *Buchan* og løytnant John *Franklin*.

Med ekspedisjonen fulgte løytnant *Beechey*, som var en dyktig tegner. Da skibet lå fast i isen på nordkysten, nyttet han anledningen til å tegne et panorama av kysten fra Gråhukken til Fuglesangen. Tegningen blev senere kopiert i stor målestokk og utstilt i London 1819. Senere blev den sendt til andre byer, kom således til Glasgow 1821, hvor den blev utstilt i «the large new circular wooden building, George's Square». I et lite hefte gis en nøiaktig beskrivelse av panoramaet. Et større publikum blev her for første gang gjort bekjent med karakteren av den arktiske natur.

I 1836 besøkte en fransk ekspedisjon med Paul *Gaimard* som leder Island og Vest-Grønland. Fra denne reise er utgitt verket «Voyage en Islande et au Groenland» med «sanne praktstykker av litografisk kunst», av R. de *Cornulier* og M. A. *Mayer*.

Og en fransk ekspedisjon — likeledes under Paul *Gaimards* førerskap — foretok i 1838 en større reise til de nordiske land, Færøyane og Svalbard. Det store verk «Voyages en Scandinavie, en Laponie, au Spitzberg et au Feroë», ledsaget av et praktfullt billedverk i kjempeformat «Atlas Pittoresque», med litografier efter tegninger av *Biard*, *Giraud*, *Lawvergne*, M. *Mayer* og M. E. *Robert*, er et av resultatene fra denne ekspedisjon. Vi finner her en hel rekke omhyggelig utførte litografier fra Bjørnøya og Spitsbergen. Mange av dem er rene perler — nydelige ting av høi kunstnerisk kvalitet, samtidig som de løser sin oppgave — å gi et korrekt bilde av landet. M. E. *Roberts* arbeider er svært nøiaktige og omhyggelige, mens *Mayers* står kunstnerisk høiest.

Den første norske ekspedisjon som hadde kunstnere med, var den norske Nordhavsekspedisjon som bl. a. besøkte Bjørnøya, Spitsbergen og Jan Mayen i somrene 1876, 1877 og 1878. En av lederne var professor Henrik *Mohn*, som

Gunnar Wefring: Fra Nansens startplass.

selv var en dyktig akvarellist og tegner. Fra hans hånd kjenner vi en akvarell av Jan Mayen sett fra sjøen med det imponerende Beerenberg. Den henger på Svalbardkontoret i Oslo. Den tyskfødte maler og tegnelærer i Bergen F. W. *Schiertz* deltok som tegner i disse ekspedisjoner, og han har malt bilder i olje fra fangstlivet. Der ser vi fantastiske isfjell, og fangstfolk i arbeide på isen med seilskuten i bakgrunnen.

Med *Koldeweys* ekspedisjon til Øst-Grønland 1869—70 fulgte den østerrikske offiser og maler *Julius Payer*, som selv sammen med *Weyprecht* ledet den østerriksk-ungarske ekspedisjon til Frans Josef land 1872—74. Han vil være kjent fra sine historisk-dramatiske malerier, som det av Franklin-ekspedisjonens endeligt, og er altså den første

kunstner som overvintret i polartraktene. I de bøker som er utgitt fra de to nevnte ekspedisjoner, har han levert en rekke illustrasjoner. Eirik Raudes lands natur har han skildret i sterke farver, med imponerende former, og med mennesker, moskus og reinsdyr som staffasje. På ekspedisjonen til Frans Josef land laget Payer foruten mange tegninger også oljeskisser. Landskapsmaleren A. Obermüller har utført malerier etter tolv av disse motiver.

Fra den engelske ekspedisjon til Svalbard i 1896 og 97 under ledelse av Sir William Martin Conway har vi en del tegninger av A. D. Mac Cormick, og pennetegninger og akvareller av H. E. Conway — lederens bror.

Fyrsten av Monacos ekspedisjon til Svalbard i 1898, 1906 og 1907 hadde med den franske maler Louis Tinayre. I Monaco henger et stort maleri av ham, hvor dosent Hoel og hans folk har vært modeller.

Den amerikanske Fiala-Ziegeler-ekspedisjon til Frans Josef land 1903—05 hadde som deltager maleren Russell W. Porter. Han var med på overvintringene som «assisterende vitenskapsmann og kunstner», og her forsynt beretningen med illustrasjoner så vel i sort og hvitt som farver. Det er dyktig, typisk amerikansk illustrasjonskunst, med sans for dramatiske situasjoner.

Det vil føre for langt i en artikkel som denne å regne op alle dem som i tidens løp har laget illustrasjoner til reisebeskrivelser fra polartraktene. I amerikanske og russiske polarstrøk har det ganske sikkert vært kunstnere, og på Vest- og Øst-Grønland har danske kunstnere virket, så vel på sommer-ekspedisjoner som på overvintringer.

Men i nyere tid har en del norske kunstnere gjort strandhugg i polarlandene, noen som ekspedisjonsdeltagere, andre som mere fastboende sommergjester. Når jeg tenker på norsk kunst nord i tåkeheimen stiger uvilkårlig Fridtjof Nansens mektige skikkelse frem. Fra overvintringen på

Gert Jynge: Grubearbeidere.

Vest-Grønland og fra Fram-ferden har han drysset ut en rik mangfoldighet av tegninger og pasteller — fra eskimoliv og fangst, fra livet nord i isen med bjørnejakter om dagen, og med mangefarvede nordlysbånd flimrende over himmelen i polarnatten, og med Fram i isens favn. Fridtjof Nansen hadde et stort kunstnerisk talent, og tegning var for ham en form for rekreasjon som han flittig tok i bruk.

I Trondheims faste galleri så jeg ifjor et godt maleri fra polarbaksen av professor Otto *Sinding*, så han må altså ha vært med en skute nordover engang.

Maleren Thorolf *Holmboe* fulgte med Magnus K. Giævers ekspedisjon til Svalbard-farvannene sommeren 1908, og som den ualmindelig flittige maler han er, har han sikkert hatt god «fangst». Fra denne tur stammer det store maleri som henger i spisesalen på Grand hotell i Tromsø, med isbjørner i forgrunnen, og øya Hopen i bakgrunnen.

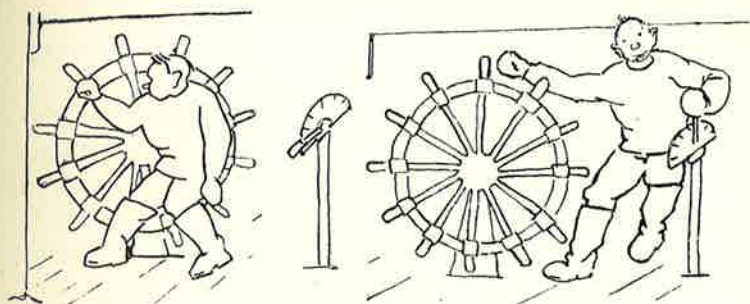
Veteranen blandt våre polarmalere må man ellers kunne kalle Michaloff *Wigdehl* — denne underlige naive kunstnersjel — nordlandsmaleren som døde i 1921, 64 år gammel. Han var tre ganger på Spitsbergen — med Isachsens ekspedisjon i 1910, direktør Karl Bays ekspedisjon i 1915, og Hoels ekspedisjon i 1919. Her oppe fant han utløsning for sitt kunstnersinn, naturen talte direkte til ham, og han malte den ærlig i enkle, sterke farver, med spisse tinner og grønne breer, og med isfjell i sjøen.

Sommeren 1913 var maleren K. *Anbert* med et turistskib der oppe og malte en rekke bilder, som gir et bra, om enn noe tørt inntrykk av landet. Videre har vi den finske maler *Jonas Peson* som er bosatt i Ålesund. Han var i 1918 to à tre måneder ved King's Bay kullkompani i Kongsfjorden, og finnmarkingen *Jasper Alexandersen* — kjent som illustratør og novellist — arbeidet sommeren 1919 ved Store Norske Spitsbergen Kullkompani i Longyearbyen. Nordlandsmaleren *Hjalmar Pederson* deltok som maler og tegner i Hoels Svalbard-ekspedisjoner 1920 og 1921, og har fra disse malt en del landskaper.

Da Roald Amundsen og Lincoln Ellsworth sommeren 1926 foretok sin berømmelige ferd med luftskibet «Norge», lå den amerikanske maler *Stokes* i Kongsfjorden. Han malte der et bilde av «Norge» over isen, og dette maleri fulgte med på turen over Nordpolen fra Svalbard til Alaska — det eneste maleri som har vært over noen av jordens to poler, og som har fart så vidt over ishavene.

Under opholdet i isen tegnet Finn *Malmgren* og Odd *Dahl* en morsom kalender og andre lystige ting.

Den yngste generasjon i norsk malerkunst rykker inn på Svalbard sommeren 1930 med den unge maler Gert *Jynge*, som var ca. tre måneder der oppe, den meste tid i Longyearbyen i Adventfjorden. Han foretok også en reise til Kongsfjorden. Under sitt opphold malte han landskaper i olje og

Rorvakt — tegnet av Finn Malmgren i isen ombord i «Maud».

akvarell, og laget dessuten tegning til en bauta over Roald Amundsen i Kongsfjorden. Foruten dette har han malt flere større bilder fra arbeidet i kullgrubene, hvor han skildrer folkene så vel i arbeide som hvile. To av disse malerier har senere vært utstilt på statens høstutstilling.

Året etter — 1931 — er et merkeår i polarkunstens historie, idet vi da finner den første kvinnelige kunstner på Svalbard, den unge malerinne Elisabeth *Braadland*, datter av fhv. utenriksminister Braadland. Hun opholdt sig denne sommer i Longyearbyen. Den unge uforferdede dame har som bekjent også foretatt en større reise helt alene til Balkanstatene, til steder hvor almindelige turister ellers ikke setter sin fot. Som malerinne debuterte hun på statens høstutstilling ifjor.

Av denne lange opregning fremgår det at Svalbard særlig er blitt besøkt av kunstnere op igjennem årene — utenlandske som norske; men i de siste år har et par av oss også funnet veien til Øst-Grønland.

Den amerikanske billedhugger *Dudley Talcott* har sammen med sin svigerfar, skipper Isak *Isaksen* fra Tromsø, utrustet turistekspedisjoner med fangstskuten «Nordkapp II», i 1930 til Øst-Grønland og Frans Josef land, og i 1931 og 1932 til Øst-Grønland.

Den første norske kunstner på Eirik Raudes land var maleren Dagfin *Werenskiold*, som fulgte med Hoels ekspedisjon på «Veslekari» sommeren 1930. Werenskiold kom hjem med et rikt bytte av tegninger og malerier, som i vinterens løp blev utstilt i Oslo — på Statens høstutstilling, og på separatutstilling i Kunstnerforbundet. Det var en rekke praktfulle landskaper, fangsthytter, «Veslekari» i isen, og dosent Hoel på broen med Grønlands kyst i det fjerne. En kulltegning av Hallvard Devold i fullt polarutstyr henger på Svalbardkontoret i Oslo. Disse malerier gir et godt kunstnerisk uttrykk for den eiendommelige natur.

Sommeren 1931 var jeg selv med Finn Devolds ekspedisjon til Sydøst-Grønland, og 1932 med Hoels ekspedisjon til Eirik Raudes land. Mine malerier fra disse turer har vært utstilt på separatutstillinger i Oslo 1931 og 1932, og noen tegninger av eskimoer på Statens høstutstilling 1931.

Polartraktene øver alltid en viss draging på den som engang har møtt deres eventyr med et oplatt sinn. Hamsun sier at den som har drukket vann av floden Kur, vil lengte tilbake til Kaukasia, og man kan si at den som er angrepet av polarbasillen, alltid vil lengte tilbake til polartraktene.

Og med god grunn. Neppe noe steds i verden finner man den ro som der — den fred og harmoni for sinn og sjel som er så velsignet en gave i vår moderne maskinkulturtid med alt sitt kav og mas blandt menneskene.

Stevner du en sommerdag med en skute mot Grønlandsisen, efter å ha vugget i noen døgn på det åpne hav, om kvelden lullet i søvn av bølgenes brus og motorens jevne rytme, så oplever du det. En lysning mot nordvest forteller at isen ikke er langt unda.

Går ferden mot Sydøst-Grønland møter vi kanskje først et veldig isfjell som seiler sin egen sjø, fantastisk opbygget med tinder og tårn og dype kløfter, her og der ligger en veritabel snebre oppi isen. De sylspisse takker reiser sig høit

Dagfin Werenskiold: Grønlandsfjell.

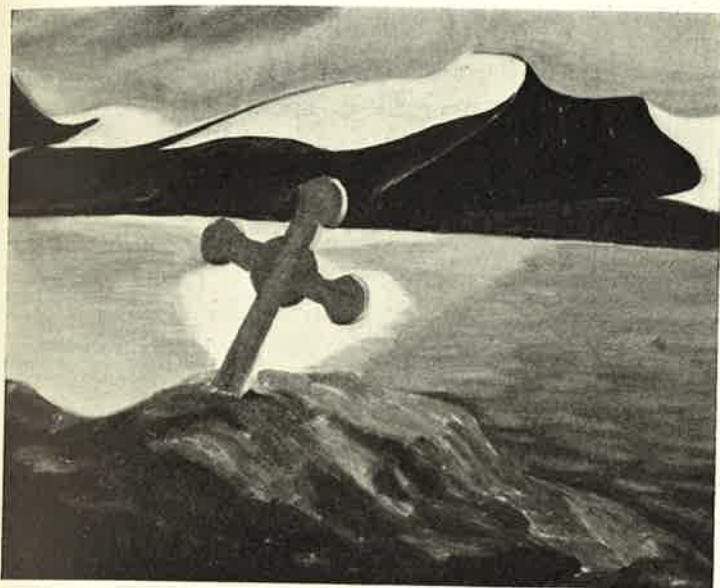
over våre hoder med loddrette stup i sjøen, mens brenningen slår mot kolossens føtter. I sprekkene er et vidunderlig farvespill, skiftende fra det dypeste smaragdgrønt til det blåeste blå. En verdig innvielse til isens rike.

Bærer det videre langs iskanten, lyser kysten frem som et Fata Morgana i blått og gull. Vi møter isfjell på isfjell i alle størrelser med de forunderligste former og farver, og baksen driver i sjøen. Kommet inn i de trange, dype fjorder opdager vi at slott over slott sig bygger. Kjempene kneiser i en høide av et par tusen meter, med tind og fonn. Innerst i bunnen av fjorden styrter kalvebreene ut i vannet.

Enkelte steder kan vi treffe på de rene idyller. Mektige, jomfruelige fjell med skinnende snekåper svøpt rundt sine skuldrer rager op på alle kanter. Midt i ligger en smilende dal med yppig vegetasjon. En elv slynger sig stille og rolig

frem gjennom den flate dalbunn, til den fosser i små stryk ut i fjorden. I elveosen spretter laksen, og digre rullestener ligger strødd omkring. Et belte av frodige, grønne lier stiger terrassemessig op fra dalen. Her er saftige vier og enerkratt, krekling- og blokkebær i masser, og et rikt arktisk blomsterflor i strålende farver, mens små muntre bekker sildrer ned innimellem. Selv en gammel kjenning som løvetannen finner vi. Her og der langs stranden støter vi på ruiner av gamle eskimohus og teltringer. Fjelltoppene gløder i solen i varme, rødlige farvetoner, mens grå morener sprer sig vifteformet nedover sidene med grønne oaser iblandt. Fjorden smyger sig inntil med sitt krystallklare, grønne vann hvor isfjellene svømmer omkring, noen som stolte svaner, andre igjen som flokker av hvite ender. En og annen større iskoloss ligger majestetisk på grunn, og en perlerad av små isfjell duver i vannlinjen. Rett som det er lyder dumpe drønn som fjerne kanonskudd. Det er breen som flytter sig, og er vi heldige, får vi se den kalve i sjøen så spruten står. En nysgjerrig ravn kan komme kloss innpå for å undersøke den merkverdige skapningen, eller en rev kan vimse rundt med sine rare skrik. Det eneste som forstyrrer idyllen er de usedvanlig pågående og blodtørstige grønlandske myggesvermer, som går til angrep med glupende appetitt og kolossal energi. Det er tydelig at kristenmanns blod ikke er hverdagskost. Over det hele hvelver sig den grønlandske sommerhimmel — blågrønn over innlandsisen mot vest, og blåfiolett over sjøen mot øst. Om natten bølger nordlyset over våre hoder, og månen skinner over fjellverdenen og legger sitt sølvbånd i vannet.

Andre steder går innlandsisen helt til sjøs, med en og annen nunatak stikkende op. Fjorder og bukter skjærer sig inn, som ved Umivik, Nansens startplass, hvor fjellet Kiatak reiser sin kraftige profil op av sjøen. Det hele er mere goldt

Elisabeth Braadland: En fangstmans grav i Grønnfjorden.

og strengt; men i sjøen og på isen lever selen sitt ubekymrede liv.

Det første vi møter når reisen går mot Eirik Raudes land, er øya Jan Mayen med Beerenberg som stiger av hav med sine mer enn 2000 meter. Et betagende syn en solskinnsdag, først som en hildring i horisonten, som en skinrende hvit sky. Etter hvert tar den form og hever sig op som et eventyrslott; men fjernt og uopnåelig som det. Setter vi foten på land, finner vi de vakreste lokalfarver som veksler fra irrgroent til brunt og fra fiolett til blått. Over det hele Beerenbergs veldige snehvite kuppel mot himmels blå.

Når vi er kommet inn i isen, ånder alt fred og ro. Solen steker som en påskedag på fjellet — vi kan gå nakne om

vi vil. Iskossene er staffasjen med sine opskrudde, forvredne former, de mørke råker skjærer sig imellem, og den fjerne kyst med sine fjell danner bakgrunnen. Ser vi den utenfra, kan den virke barsk og kald; men når skuta har stanget sig vei gjennom ismuren, og vi kommer til lands, støter vi snart på polarlandets små idyller. Nordpå Sabineøya ligger en fangstmanns grav. Et enkelt trekors står mot himmelen, grånet av vær og vind. Rundt omkring er det bare grå morener; men graven ligger på et gammelt eskimohus hvor gresset gror frodig og den arktiske valmue nikker i vinden. Naturen har selv smykket graven og overtatt dens skjøtsel. Et annet sted synger en liten fossestreng sin ensformige melodi inne i en bergkløft hvor en moskussti slynger sig op over brinken. Atter andre steder ligger små vann gjemt inne mellom bergrabbene, hvor moskusflokkene gresser fredelig i dalsøkkene.

Det som preger naturen på Eirik Raudes land i motsetning til Sydøst-Grønland er ellers de store vidder og de brede fjorder. Her er det blåner og atmosfære som gir luft og dybdevirkning i billedene, mens fjellene står som hugget ut mot luften sydpå. Og farvene er rikere og mere variert — mangen en gang kunde en føle sig hensatt til langt sydligere strøk av kloden. Fjellene lyser mot en i okergule, røde, brune og fiolette farver, mens sjøen er dypblå eller opalgrønn med skinnende isfjell iblandt. Og i bakgrunnen får fjellene ofte den blå tonen vi kjenner så godt hjemmefra. Karakteristisk for fjellene er også de mange horisontale eller skrå striper i bergveggen, som deler dem op i mange lag, og de store flate breer oppe i høiden. — Rett som det er spretter noen små hvite dotter av gårde — det er polarharen som ikke har tid til å skifte farve i den korte sommer. Og moskusen — dette rare, langraggete fortidsdyr som ser ut som en vandrende dobbelt høisåte, og som vi møter nesten overalt, setter også sitt preg på landskapet der den streifer omkring

Michael Wigdehl: Fra Spitsbergens breverden.

i ophøiet ro. Vegetasjonen er karrigere enn sydpå; men polarvidjen strekker sig da efter bakken her og, og krekling- og blokkebær finner vi igjen. Valmuen lyser gul, og blåklokken blå, mens den hvite myrullen vifter på myrene. Når høsten nærmer sig, gløder det hele hektisk i rødt og brunt.

Og sist men ikke minst har vi fangsthyttene som ligger så naturlig i terrenget og skaper en liten primitiv, hjemlig atmosfære i all beskjedenhet. Et par av dem er rødmalte og står vakkert mot det brune og grågrønne i omgivelsene. Den gressgrønne farve vi har hjemme, fins nemlig ikke på Grønland om sommeren. Da er alt sammen avsvidd av sol og vind.

Luften hildrer ofte op over land og sjø, så nes og øyer og is kan anta de besynderligste former.

Om natten legger midnattssolen sitt uvirkelige skjær over

fjellverdenen, og når høsten nærmer sig og tiden er inne til å vende stevnen hjemover, forsvinner den bak fjellene og skaper en trolsk eventyrstemning over fjell og fjord, over sne og is. Det er en vidunderlig farveglød i rødt og gull og fiolett — en siste hilsen til den farende svenn som med pensel og palett har prøvd å feste noen inntrykk av polarlandet til lerretet.

JAKTOPLEVELSER I NORDVEST- PASSASJEN

AV PER RISTVEDT

På Gjøa-ekspedisjonens reise gjennom Nordvestpassasjen i årene 1903—1906 hadde vi en glimrende anledning til jakt og fiske, og det er og blir polarfarernes største gode — ikke alene for sportens skyld — men også fordi det er så påkrevd å ha rikelig tilgang på ferskt i husholdningen. For hermetikken er polarekspedisjonens skyggesider. Alt vilt forlot Kong Williams Land og øene deromkring om høsten så fort isen i stredene frøs til. Den eneste som overvintret, var hvitreven. Derfor var det om å gjøre å samle rikelig til vinterforrådet før hekktiden var over. Av rensdyr var der en masse, men når det nærmet sig den tid da isen begynte å legge sig, gjorde dyrene sig klar til å forlate øene. Vi kunde da se flokker på flere tusen av gangen. Den første høst i Gjøahavn mens vi losset skuten og bygget hus, skjøt vi 120 rensdyr uten å gå nevneverdig på jakt. Da det var gjort, stoppet Amundsen jakten, da han ikke vilde der skulde skytes mer enn vi hadde bruk for. Dertil hadde vi både lirype og fjellrype, som også skaffet oss stort bidrag til vinterforrådet. Gjess, ender, ærfugl og lom var det også rikelig av, og i disse flokker gjorde vi ganske store innhugg.

Fiske fikk vi det år ikke anledning til, da vi hadde altfor meget å gjøre, men vi kjøpte en hel del laks av eskimoene i vinterens løp.

Den første vinter gikk meget fort, og spiseseddelen lød alltid på vilt og fisk til dagens tre måltider.

Da det led over jul, fikk vi travelt med å gjøre oss i stand til en sledetur, som Amundsen og jeg skulde gjøre for å utforske den magnetiske nordpol på Boothia Felix.

Vi reiste ut 1. april, kom tilbake 28. mai; reiste atter ut den 2. juni for å ta magnetiske observasjoner rundt den sydlige del av Kong Williams Land, og dette blev en av de herligste turer jeg noen gang har vært med på. Det var alltid godvær; solskinn natt og dag. Rensdyrene og fuglene kom i store skarer trekkende syd fra. Vann og innsjøer gikk op og laksen vendte tilbake. Sneen var også forsvunnet, og vi kjørte på bar bakke. Hele vårt utstyr var lastet i en seilduksbåt, som var plasert på en slede. På denne måte kjørte vi fra den ene høide til den annen; reiste op vårt observasjonstelt og ved siden derav beboelsesteltet. Hendte det sig slik at et stort vann lå imellem, satte vi bare båten på vannet og rodde avsted, mens hundene svømte efter med sleden. Kommen over på den annen side satte vi båten på sleden igjen og kjørte videre.

Den 26. juni kjørte vi op på Nordre Nordhøi, bandt våre hunder og reiste beboelsestelt. Det var den teltmodell Amundsen hadde konstruert på Belgica-ekspedisjonen 1896—97; et glimrende telt, der stod som en spent tromme når det var riktig opsatt.

Vi krabbet som vanlig i våre soveposer, spiste middagen, der bestod av suppe, kokt på to rypestegger, fire rensdyrtunger og tørrede grønnsaker. Vi lå alltid i soveposen og spiste.

Været var vidunderlig; midnattsolen sendte sine dunkle stråler over det pannekakflate land, og det hvilte en melankolsk stillhet over de uendelige vidder. Vi hadde sagt godnatt til hverandre og skulde til å sove.

Da begynte en lapperke å spasere en av bardunene opover. Jo høiere den kom op, dess høiere sang den. Til slutt havnet den oppe på teltets lille kule, hvor den fortsatte sin skjønne sang. Jeg hørte på den en stund, og sovnet. Men Amundsen fikk ikke sove. Han slo i teltet, lapplerken hevet sig, på lerkevis, en 20—30 meter til værs og sang videre, for i neste øieblikk atter å dale ned på den elskede kule for der å

Polarkokken Lindström.

fortsette. Amundsen, som var så uheldig stillet, at hvis han blev vekket, så sov han ikke mer *den* natten, gikk ut for å jage lerken — og denne forsvant. Han kom igjen og krabbet i posen, mens han mumlet noe om, at nu *skal* jeg da være kvitt dig.

I neste øieblikk satt lerken atter på kulen og sang av hjertens lyst. Da ropte Roald:

— Ristvedt, hvad i all verden skal vi gjøre med den fuglen?

— Bare legg Dem til å sove og la fuglen synge! Det er jo så sjelden vi har den slags her oppe!

— Ja, den som kunde være som Dem. De sover jo om De ligger i en vassdam!

Jeg sovnet igjen og Amundsen sloss fremdeles med lerken. Omsider vekket han mig.

— Jeg foreslår en kopp riktig sterk kaffe.

Ja, vi var oppe i en fart, fyrte på primusen og et øieblikk

etter var kaffen servert. Vi gikk ut og satte oss på hver vår kasse.

I det samme kom der en stor gåseflokk forbi. Amundsens livrett var gåsestek; men jeg fikk ingen av denne flokken, hvortil Amundsen bemerket, at nu var det sannelig lenge siden vi hadde hatt en gåsemiddag. Tross sine glimrende egenskaper som chef og polarfarer, var han dog ikke jeger, og hadde derfor spesielt vanskelig for å døde en uheldig jegers mange undskyldninger.

Da vi så var ferdige med våre piper og kaffen, besluttet vi likeså godt å begynne å arbeide med det samme, for vi vilde ikke få sove likevel. For på teltstangen satt lapperken og sang fremdeles. Jeg kan godt forstå hvorfor denne fugl absolutt hadde valgt teltet vårt, for den modell hadde bestått prøven ved Sydpolen, og denne lapperke har vel aldri sunget på en så god sangbunn som dette telt. Jeg skulde selvfølgelig hatt stor lyst til å ta mig en tur etter kaffetåren, men det var jo ikke tale om å mukke der, når Amundsen sa en ting.

Vi reiste observasjonsteltet og begynte å arbeide med de magnetiske observasjoner. Etter dette skulde jeg en tur ned til Gjøahavn for å sammenligne våre kronometer med Gjøs store kronometer. Jeg skulde også ha ny forsyning av tobakk og kaffe. For mig var det jo en stor adspredelse å få stikke en tur ombord og snakke med kameratene og høre nytt.

— Nu må De ikke være lenge! sa chefen. De må være tilbake senest ikveld! Jeg gikk til fots og var nede på ca. 3 timer. Som vanlig var det stort traktement når det kom fremmede. Lindstrøm dekket op med alt det fineste. Han fikk Amundsens ordre om, at de saker jeg skulde ha med, måtte pakkes fort, for jeg skulde være tilbake innen kvelden. Men Lindstrøm skulde selvfølgelig bake noen kaker til chefen.

Men denne kakebakningen drog ut. Det tar jo alltid sin tid å bake kaker, og Lindstrøm var ikke den mann, som vilde sende noen skrapkake til oss som lå ute og slet. Mens vi satt på Gjøs dekk og spiste til middag, fløi der en gåseflokk over med kurs for Wiiks-høiden. Det lå nemlig et lite vann

Per Ristvedt sammen med sine venner, eskimoene.

på høiden, og der visste vi gjessene likte å slå sig ned, fordi de hadde så god utsikt der. Gåsen liker nemlig å ha utsikt til alle kanter, for ikke å bli overrumplet av sine mange fiender.

Omsider var da Lindstrøm ferdig og jeg drog tilbake. Nu var det en ganske stor omvei å gå om Wiiks-høiden, men denne gåseflokken hadde satt mig griller i hodet; og så det at chefen sa det var lenge siden han hadde fått gåsestek, det ergret mig også litt. På Wiiks-høiden kjente jeg hver senkning, og visste, at der kunde det la sig gjøre med litt hell å komme gjessene på skuddhold. Men verst var det at det var blitt så sent; for hvis jeg begynte å skyte på Wiiks-høiden (den lå ca. 2 km. fra Nordre Nordhøi) så vilde Amundsen våkne og selvfølgelig heller ikke denne natt få sove. — Jeg lurte lenge på dette, men så fikk jeg i mig overtaket, og i den stille natt krabbet jeg på maven op mot Wiiks-høiden. Jeg visste der lå en liten tue ved bekkeutløpet, og kunde jeg komme dit, da skulde det være rart om der ikke skulde bli gåsestek allikevel.

Omsider kom jeg frem til tuen. Gåseflokken lå midt på

vannet, og skuddet runget utover det stille øde — og Silla, vår beste bjørnehund, som nu lå bundet på Nordre Nordhøi og i hele dag hadde ventet på dette signal, svarte så høit hun kunde. Hun hadde hørt den låten før i forbindelse med bjørnejakt og slik moro, og nu skulde hun ligge her. Hun måtte da få melde av hvor hun var å finne, om der var et såret storvilt som skulde stanses. Det hadde da hendt så mange ganger før. Et skudd til falt, og Silla storhylte; men så skrek hun himmelhøit.

— Død og plage! Roald er ute med svøpa. Hvad skal jeg gjøre?

Gjessene var fløiet fra sine døde kamerater, men en stor islom (hømmer) rodde sig utover. Den blev også skutt. Det verste av alt var at det var aldeles stille. Ikke et vindpust! De skutte fugler lå midt ute på vannet, og jeg så mig ingen råd til å få tak i dem. Det var ikke annet å gjøre enn å bite i det sure eplet, trede frem for chefen og forklare sammenhengen. Men jeg likte mig ikke.

Kommet i nærheten av Nordre Nordhøi, ser jeg Amundsen sitte utenfor sitt telt og røke.

— Det var en fryktelig skytning! ropte han mot mig.

— Ja, det er ikke anderledes når jegeren er ute. Det er jo forferdelig hvor disse små bøssene smeller! la jeg til.

— Ja, hvad var det De skjøt på da?

— Imorgen middag skal det bli gåsestek, var mitt svar.

— Tør jeg så spørre hvor De har de gjessene?

— Åjo, jeg må virkelig tilstå at de ligger midt på vannet på Wiiks-høiden. — Nei, skulde man ha hørt på maken! Sannelig, der sitter lapplerken enda på teltstokken!

— Ja, sa Amundsen. Nu har jeg overlatt hele teltet til den, for det er nok vi som har trengt oss inn på dens enemerker. Ved siden av den midterste teltpluggen der,

der ligger hans kone og ruger 6. bittesmå egg — sett Dem ned, så skal De få en kopp kaffe og en pipe!

— Ja, jeg skal da hilse fra alle ombord, og mest fra Lindstrøm, og her har jeg en hel boks kaker.

— Ja, den Lindstrøm, den Lindstrøm, han er nå gutten likevel, han da! sa Amundsen.

— Men når vi nu har spist og drukket, så må vi i all stillhet flytte teltet, og nu har jeg utsett en fin teltplass på den andre siden av observasjonsteltet. Hvis nu lapperken absolutt skal sitte på telt når han synger for sin kone, så håper jeg han tar feil og setter sig på observasjonsteltet, så vi får sove i fred.

Teltet blev flyttet og en stang blev reist på hver side av redet forat vi skulde vite hvor det lå, så vi ikke kom til å trå på det, og forat papsen der kunde synge sine gledertriller og titte på sin kone, som ruget på eggene.

Derefter gikk vi bort til Wiiks-vannet. Fuglene var drevet over inn til stranden. Det var tre pene grågjess og en islom. Til middagen blev det gåsesuppe med tørrede grønnsaker. Vi hadde jo ikke anledning til å lage gåsestek der ute i villmarken. Vårt kjøkkenutstyr var ganske enkelt. Det bestod nemlig av primus, et 5 liters kokekar og en panne. Men gåsesuppe smaker fortrinlig og selve gåsekjøttet enda bedre, selv om man ikke har annet ved siden av enn tørrede poteter.

Amundsen hadde fått sin gåsestek og han var strålende lykkelig, uaktet hele historien kostet ham to søvnløse netter.

POLARHUNDEN

AV MAJOR GUNNAR ISACHSEN

Hunden har fra uminnelige tider vært polarfolkernes trofaste ledsager. Det var amerikanske og norske polarferder som først gjorde bruk av hunder. På tidligere ferder var det menneskekraften som måtte trekke sledene fram. Jeg undtar da noen spredte forsøk med hest og rein.

Den svenske polarforsker, professor Nordenskiöld, anså hunder unyttige på en sledeferd, fordi de ikke kunde trekke mer enn maten til sig selv. Selv om det var så, vilde det jo allikevel være nyttig å bruke hunder, fordi de transporterer sig selv og kan brukes til fór både for bikkjer og folk.

Men det er ikke riktig at hundene bare kan trekke sin egen mat. På norske polarferder har hunderasjonen pr. dag vært av optil $\frac{1}{2}$ kg.s vekt. Da man kan regne at en eskimohund trekker 50 kg., vilde altså en hund kunne trekke sin egen mat for 100 dager. Tar man med hundemat for 50 dager, vil altså enhver av hundene dessuten kunne trekke 25 kg.

Regner man med jakt underveis, vil det tidspunkt da hundene må føres op, kunne utskytes mer eller mindre. Hunder vil altså være så meget mer nyttige som vekten av rasjonen kan forminskes og utbyttet av jakten forøkes.

Det er ikke bare hundens fysiske krefter som er av betydning på en sledetur. Levende og livlige vesener som de er, setter de også kjørerne i godt humør, de virker stimulerende på fremkomsten. Under jakt på bjørn og moskus «setter» de dyrene, hindrer dem fra å komme unda. En

På innlandsisen Spitsbergen 1910.

Gunnar Isachsen til høire og assistent Haavimb. Til venstre hundene Bjørn og Sancho.

bjørn vil vanskelig komme fra et koppel hunder som vet at bjørn er god mat.

I menneskets, sin herres, nærhet er hunden, som vi vet, et dyr med uforskammet og grenseløs pågåenhet. Denne ved gode anlegg erhvervede del av opdragelsen følger hunden, selv om den kommer på villspor. En forvillet eskimohund kan rydde hele breddegrader for vilt. Danskene hadde efterlatt flere slike forvillede hunder på Øst-Grønland i år, som levde høit på stort og smått vilt. Å tenke på å innføre fredningsbestemmelser her imot hvite menn — det måtte da være imot fremtidige eskimoer — er nytteløst så lenge disse udyr får gå løs. En ekspedisjon for å utrydde dem vil være mere påkrevd enn fredningsbestemmelser.

Et koppel trekkhunder teller som regel 5 à 10 hunder. kobelet arbeider med bedre humør når det er en tisper i laget. Best er det dog å ha bare en av det slaget. Innen kobelet er «basen» chef, den sterkeste både i matfatet og i

yndest hos «dama». Basstillingen er dyrekjøpt, efter svære slagsmål. Styrken avgjør alles rang i kobbelet. Laveste rang har det matrikelnummer som i slagmål ligger under for alle de andre. Rangen varer ikke evig. Har basen gått frem i alder, men nedover i krefter, kan en ny stjerne dukke op og detronisere ham. Atter svære slagsmål. Er imidlertid basen klar over at han ikke duger lenger, tar han sin skjebne som en mann og gjør allikevel sitt beste i trekket.

Eskimo- og samojedhundene regnes for de beste trekkdyr. I kobbelet trekker hundene som regel side om side i en 3 meters stjern, like lang for alle hundene. Basen i midten kommer derved litt lenger foran fløihundene og de andre litt lenger tilbake i forhold til sin plass fra midten. Flere steder i Amerika og Asia trekker hundene efter hverandre. Det er rimeligvis terrengets beskaffenhet, store flater eller trange daler og elvefar, som betinger de forskjellige forspenningsmåter.

Den vakreste eskimohund jeg har sett, var en jeg fikk av amerikaneren Wellman da vi i 1909 berget ham og luftskibet hans i isen nord for Spitsbergen. Dessverre gav jeg den bort. Siden gikk den fra hånd til hånd og havnet fra et cirkusselskap hos en stavangermann, alt sammen ikke nettop for dens dyders skyld, idet den gikk på både mennesker og dyr. I håp om å få den tilbake skrev jeg til stavangermannen, som skulde være svært oprådd med den, at jeg ikke hadde hatt en rolig dag siden hunden forlot mig. Han luktet luntet, og den som ikke fikk hunden, var mig, og den som beholdt den, var ham.

Blandt mine trekk-kamerater på Spitsbergen i 1909 og 1910 var eskimohunden «Sancho», som jeg også hadde fått av Wellmann, og «Bjørn», en leonberger som jeg hadde fått av tyskeren Lerner. «Bjørn» var så stor at den makelig la labbene på mine skuldrer. Jeg efterlot disse hunder på Spitsbergen, og de er stamfedre til de mange hundene der-

oppe. Rasen blev dog forbedret ved et par av Amundsens eskimohunder som kom dit op i 1913.

På en polarferd er hundene av stor betydning, ikke bare på sledeturene, men også i vinterkvarteret. Straks man viser sig på dekk, møter ens kobbler op ved skutesiden med elskverdige hyl, ferdig til å gripe an med hele verden for å beholde sin herre for sig selv. Hundene er vårt viktigste samtaleemne, og Gud nåde den som taler ille om annenmanns hund. Braskerud, som fulgte mig på sledeturer på den 2. «Fram»-ferd, talte engang nedsettende om en av sine egne hunder. Men da jeg også begynte, sa Braskerud: «Han trekker da maten sin læl!»

Likeså trofaste hundene er mot sin herre, likeså lite ridderlige er de likeoverfor hverandre. Sakker en hund av i krefter, blir «ådslet», legger alle de andre sig om å ta den. Noen tar godt tak i kjeven på den, mens de andre går til bukåpning i svangen.

En god hundekjører må ha god svepe. Skaft så langt som benet, til lysken. Og stjert og snert så lang at kjøreren fra siden av lasset kan nå til foran kobbelen, det vil si en 5 meter. Det er en kunst å lage en god svepe og en enda større kunst å kunne bruke den. For en god kjører er det som regel unødvendig å slå hundene. Det hele må gå med godt humør.

Det tar som regel et par års tid å bli en god hundekjører. Med den lange svepe må han øieblikkelig kunne treffe det punkt han vil, men det punkt treffer aldri nybegynneren. Han vil gjerne treffe et ganske annet sted med slagsmål mellom hundene og stans i kjøringen til følge. I grunnen burde altså kjøreren i slike tilfelle være den som skulde ha av snerten, og det får han da også ofte, og det gjør ikke godt. Pussig er det å høre på de uerfarne når de taler om at hundene ikke er innkjørte. Vi kan da trygt gå ut fra at det er folkene som trenger å innkjøres. Er det besørget, er innkjøringen av hundene gjort i en fart.

FLY OG BIKKJER I POLAREGNENE

AV BERNT BALCHEN

Når en snakker om fly og bikkjer i polartraktene, må jeg alltid tenke på min venn, halvblodsindianeren Joe Stanley, oppe ved Hudson Bay. Jeg har kjørt mye med bikkje sammen med ham. Engang jeg hadde fløiet strekningen Fort Churchill—Eskimopoint et par timer, sa jeg til Joe: «Du skulde bruke fly du også, gutt, så slapp du å base 3 uker på den veien.» Joe så på mig og sa så: «Har det slik bråhast da?»

Og Joe kan ha rett — har man tiden for sig, så kan en jo ta det med ro, og det er herlig nok i og for sig. Men i vår opjagede, rastløse tid, hvor mest mulig skal utrettes på kortest mulig tid, gjelder det å komme frem i en bråvending ofte. Og i polartraktene, hvor distansene er så enorme, der kommer flyet til sin rett — men det er jo ikke overalt i polaregnene heller en kan fly.

Jeg har alltid fremholdt og mener enda at man kan ikke undvære bikkjene i den moderne polarforskning. Det har vist sig gang på gang at det ikke lar sig gjøre å remplasere dem med mekanisk kraft — bikkjene er blandt annet gode å ha som supplement hvor luftveien ikke når frem. Hvor man opererer fra en fast basis, må man absolutt ha hunder til depotutlegging og det nødvendige markarbeide. Det finnes jo utilgjengelige plasser — inne i skogene som i Canada, oppe i fjellene, hvor flyene ikke kan lande — der må en ha bikkjene. Hvad rekognosering og kartlegning

Vordende sledehunder.

angår, er flyene helt overlegne, men detaljarbeidet foregår for det meste med hunder og sledekjøring. I spesielle tilfelle kan en gjøre bruk av fly også ved detaljarbeidene hvor topografien tillater det.

Det har vist sig at bruken av ponnier, sledebiler, traktorer har vært mislykket. Ponnierne er for sensible i dårlig vær, og de er ikke på langt nær så utholdende som bikkjene — de siste kan ligge ute i den verste snestorm i streng kulde uten å ta skade av det.

Grunnen til at vi ikke tar med hunder sydover er ikke den at vi undervurderer deres verdi. Vi setter alle den største pris på hundene, hvad de yder og det gode selskap de er for oss. Men vi skal ligge sydpå bare en sommer-sesong og gjøre en eneste stor flyvetur fra skuteseiden og tilbake. På så kort tid kan man ikke trene op hundene. Vi må stole helt på oss selv, at vi kommer både frem og

De to fly som blev efterlatt av Byrd på hans Sydpolsekspedisjon og som Balchen håper å finne igjen i vinter.

tilbake. Hadde det vært tale om overvintring, hadde vi selvsagt tatt med hunder.

Under Byrds Sydpols-ekspedisjon blev våre 86 hunder brukt til nedlegging av depoter innover til Dronning Maudfjellrekken, til undersøkelse av terrenget og bevegelsen i Rossbarrieren — det var mer enn nok arbeide for dem hele tiden. I løpet av sommeren fraktet bikkjene våre 500 tonn utrustning, 3 store hus, 3 radiomaster av jern over 20 meter lange, 25 000 liter bensin, 3000 liter olje, reservedeler, flyene — alt dette og mere til blev trukket av disse små energiske dyrene.

I mørketiden kom de ut av trening, men det tok ikke lang tiden før de var i trim igjen. Etter mørketiden var de bedre oplagt enn nogensinne, og hvalpene var snart i finfin form. Det var naturligvis bikkjer som falt fra, men det var dyr som hadde krepert også under andre forhold. Skal man overvintre, *må* en ha bikkjer, selv om en har aldri så mange fly. Jeg tror at polarhunden aldri vil gå av bruk. Foruten å ha all mulig nytte av dem, er de også godt

selskap til megen glede og hygge og adspredelse — særlig da de hundene som brukes som ledere.

Vanlige dagsmarsjer for hundene er gjerne 25—30 kilometer. På en enkelt tur gjorde vi 120 kilometer på dagen, men det er under spesielle forhold, godt føre med oplagte hunder. Under en 2½ døgns sledetur gjorde vi 197 kilometer. Polarhunden er en livsbetingelse for pelsjegeren under hans hårde virke i ødemarken, både til transport av folk og utstyr og skinn. I Canada bruker pelsjegerne å kløive bikkjene om sommeren med en 10—12 kilos vekt — det er lettvent reisemåte. Det skulde man begynne med i Norge også. En behøver ikke absolutt bruke eskimohunder. Vi utnytter hunden dårlig herhjemme, og vi skulde da ha verdens beste hundekjøreland.

NORGES KULLKAMMER

AV PROFESSOR WERNER WERENSKIOLD

Det er sannsynlig, men ikke lett å bevise, at nordmennene alt i middelalderen har kjent til de øer som senere er blitt kalt Spitsbergen. Der står i de islandske annaler: Svalbard funnen 1194. Så er der også noen kursforskrifter fra en senere tid, hvor der oppgis å være så og så mange dages seilas fra Island og til forskjellige land, deriblandt også Svalbard nord i havsbotten. Det er vanskelig å få greie på disse oppgaver, fordi antallet av dager ikke stemmer noe godt; men havsbotten må være den store bukt i driviskanten, som går nordover øst for Grønland, og innerst mot nord ligger her Spitsbergen. Seiler man først innover denne havsbotten, så er man nødt til å komme til Spitsbergen. Iallfall er det blitt almindelig nå å kalle disse øer for Svalbard, og den største gruppen er da Spitsbergen. Dessuten regnes til Svalbard en del andre øer, Kong Karls land og Bjørnøya. Spitsbergen blev kjent i Europa i 1596. Da seilte en hollandsk ekspedisjon under ledelse av Willem Barendsz, nordover for å finne sjøveien til Øst-Asia. Det kan synes noe underlig, men dengang visste man at jorden var rund, og formodet at der gikk et hav nordenfor Asia, som det jo også gjør; men man visste ikke at dette hav var fullt av is. De kom da heller ikke til Japan, men opdaget Bjørnøya og Spitsbergen. Det var heller ikke noen dårlig affære. I de følgende år kom der flere ekspedisjoner til disse øer, og der utviklet sig snart en stor trafikk. Der var

En stor kulldamper laster kull.

(Fot. direktør Sverdrup.)

en masse hval og hvalross i fjordene på vestkysten, og disse verdifulle dyr blev drept i masser. Der var en storartet fangstperiode i første halvdel av 1600-årene. Hollendere, engelskmenn, hamburgere, dansker og nordmenn kappedes om å utrydde grønlandshvalen, og det lyktes også. Men så lenge fangsten var innbringende, lå de forskjellige makter og trettet om rettigheter og besiddelser. Der blev holdt formelige slag. Man trodde almindelig at landet var en del av Grønland, og derfor gjorde Norges konge, Kristian den fjerde, krav på Spitsbergen. Der blev også en del forhandlinger frem og tilbake, men før man fikk avgjort spørsmålet, tapte saken sin interesse, fordi hvalen praktisk talt blev utryddet. Det blev da slutt på fangsten, men enda kan man se ruiner av hollendernes anlegg ved Smeerenburg på Amsterdamøya, og enda ser man massevis av graver fra denne store tid i Spitsbergens historie. Der er også en mengde navn på kartene som skyldes hollenderne, til dels også engelskmenn.

I 1700-årene var det russere fra Hvitchavsegnene som

for til Spitsbergen, for å fange pelsdyr: rev og bjørn. Sommerskinnene av bjørnen er mindre verdifulle, og av reven ubrukelige, men om vinteren er de fine og hvite. Derfor må fangstmennene overvintre. Russerne satte op små hus mange steder langs kysten, ofte på de ødligste og tristeste steder man kan tenke sig. De reiste op svære kors, både av religiøse grunner, og for å bruke dem som sjømerker. Russerne var for en stor del utsendt fra klostret i Solovetsk, som ligger på en ø i Hvitehavet. Fra år 1800 gikk det tilbake med denne trafikk. Enda ser man ruiner og tomter etter russerne mange steder. Man kan kjenne disse russetomter på de store røde murstener som ligger der. Russerne bruker å mure op en svær bileggerovn i hytten, og oppå den ligger de og drar sig i mørketiden. Korsene er hugget ned og brukt til ved, alle sammen. Ved hver eneste russetomt er der en, to, tre eller kanskje mange graver. De hadde dårlig utrustning og døde ofte av skjørbuk.

Utover i 1800-årene begynte nordmennene å fare på Ishavet med småfartøier, på fangst efter sel og hvalross, dessuten fanget de også bjørn og rev, og sanket egg og dun om våren. Norske skippere gjorde mange opdagelser langs den østre del av Spitsbergen, således fant de de øer som blev kalt Kong Karl land, efter forslag av Mohn i 1872. I 1865 seilte skipper Elling Carlsen rundt hele Spitsbergen for første gang så vidt man vet.

Den videnskapelige utforskning av Svalbard begynte i året 1827, da vår landsmann Keilhau drog op der på en liten skøite sammen med en tysk turist. Fra 1858 har svenskene hatt en mengde videnskapelige ekspedisjoner på Spitsbergen, og de har kartlagt og undersøkt store områder. Ved disse arbeider har man fått oversikt over naturforholdene. Der er en masse svenske navn på kartene, blandt de mest kjente er Torell og Nordenskjöld, Nathorst, Hamberg og De Geer.

Fra 1906 har der hvert år vært norske ekspedisjoner til Spitsbergen. Nordmennene drog meget omkring inne på breene med ski og kjelker, og de har kartlagt hele vestkysten fra syd til nord, i mange miles bredde. Lederen av de norske videnskapelige ekspedisjoner til Spitsbergen var Isachsen i 1906 og 1907, og i 1909 og 1910. Ellers har Hoel vært leder, i begynnelsen sammen med Staxrud og Røvig, senere alene. En del av kartene er utkommet; mest betydning har foreløbig sjøkartene i målestokk 1:100000 over Vestkysten, fra Sydkapp til Krossfjorden. For øvrig holder man på med å bearbeide stoffet, og der er dels publisert, dels gjort ferdig flere viktige arbeider. Vi har nu fått nok så god rede på forholdene i den vestlige del av landet, ved disse norske ekspedisjoner. Langs nordkysten har en svensk ekspedisjon målt adskillig, langs østkysten en russisk; disse arbeidet i årene 1899—1901 sammen på en gradmåling. For å bestemme jordens flattrykning er det heldig å måle en meridianbue nær Nordpolen, men noe endelig resultat foreligger ikke enda. Dessuten har der vært en hel rekke andre ekspedisjoner, tyske, engelske, franske, og andre, og alle har gitt sine bidrag til kjennskapet til øene.

Spitsbergen er i alt omtrent 65000 kvadratkilometer stort. Det er omtrent som Hedmark, Opland og Buskerud fylker tilsammen, $\frac{1}{5}$ av Norge. Den største øen heter Vestspitsbergen eller Vestlandet, så har vi Nordostlandet og Sydostlandet eller Edgeøya, Barentsøya og Prins Karls Forland ved vestkysten. Der er en hel del mindre øer, mest kjent er kanskje Sjuøyene i nord og Sørkappøya i syd. Fra Sørkapp og til Nordkapp er der 450 kilometer. Langs vestkysten er der en rekke store fjorder, Hornsund i syd, Bellsund, Isfjorden, Kongsfjorden og Krossfjorden. På nordkysten er der noen store lange fjorder også. Langs kysten er der en lav flat slette, fra noen hundre meter optil en mil bred, og så kommer fjellene som en mur innenfor. Ute langs vest-

kysten er de spisse og ville tinder, så det er ikke urimelig at hollenderne satte navnet Spitsbergen på landet. Den høieste topp i den sydlige del av landet er Hornsundtind, 1430 meter. Den er ubestigelig, med styrtbratte vegger på alle kanter. Nå vil vel våre tindebestigere si, at la bare dem komme til, så må Hornsundtind nok tilpers. Men saken er den, at berget er så rottent, at der ingen sikre tak finnes; fjellene på Spitsbergen består for største delen av kalksten eller sandsten, som er løs og sprukken. I vest er fjellene som sagt forrevne, og danner lange skarpe kammer, men lenger østover er de flate på toppen, med tverrbratte avsatser likesom trappetrin. Dette henger sammen med fjellenes geologiske bygning. Spitsbergens geologi har vært ivrig studert, og de geologiske forhold er i virkeligheten enestående klare og lærerike. Fjellsidene er for det meste nakne, og så ligger bergartene i tydelige lag, som kan sees på lang avstand, og som dessuten inneholder masser av forsteninger av dyr og planter. Langs vestkysten og lengst i nordost er der forresten bergarter som ligner mere på våre norske: granitt og gneis, og lerskifre og kalkstener som minner om de nordlandske marmor- og skifer-grupper. Enkelte forsteninger er funnet som viser at denne serie tilhører silurtiden, samme avdeling som skalberget og kalken rundt Oslo. Videre finnes alle de geologiske formasjoner, slik som de regnes op i bøkene: devon, karbon, perm, trias, jura, kritt og tertiær. Disse lag står altså steilt i vest, idet de heller østover; lenger inn mot de centrale deler av Spitsbergen ligger lagene flatt. Står man på sydsiden av Bellsund f. eks. og ser over mot nordsiden, så kan man adskille alle disse formasjoner, og de ligger stablet etter hinannen omtrent som en rekke bøker som har lagt sig over ende i en bokhylle. — I vest hvor lagene er foldet og reist på kant, danner fjellene skarpe egger, men østover hvor lagene ligger flatt, er fjellene flate og brede. Frostene sprenger

Scheteligfjellet, Kongsfjorden.

(Fot. Koller.)

berget så der ligger store urer rundt alle fjell, undtagen der hvor der er breer ved foten — breene transporterer stenen vekk og legger den op ved bre-enden, i morénehaugene. Fjellsidene langs breene er derfor ofte fælt nakne og bratte. Omtrent $\frac{2}{3}$ av landet er dekket av sne og is, som ikke tiner bort om sommeren. Der er sammenhengende innlandsis på Nordostlandet og på den nordøstre del av Vestlandet, men ellers er der overalt rekker av fjell som deler op snemarkene i partier og skiller mellom bretungene. De fleste breer går helt ut i havet, med fronter på 30—50 meters høide; noen breer går over kystsletten og helt ut i det åpne hav, andre ender inne i fjordbunnene. I fjorden Hornsund, som er 20 km. lang, munner der ut 7 store breer, og det dundrer og smeller stadig eftersom breene kalver, det vil si, der ramler ned store isstykker fra dem. Fjordens indre del er ofte ganske full av isfjell, og disse reker

også ut i havet; de kan være høiere enn masten på et fartøi. Men den meste is som driver i sjøen rundt Spitsbergen, er frosset i havet om vinteren. Fjordene fryser i oktober og går op igjen i juni, senest ved sankthanstider. Isen blir omtrent en meter tykk. Havet i øst og sydøst fryser også, og fra disse farvann driver isen forbi Sydkapp og nordover langs vestkysten og blokerer undertiden fjordene her. Den sydligste, Hornsund, er minst tilgjengelig, nordover blir det bedre og bedre, og i nordvest er landet ofte tilgjengelig året rundt. Det er en utløper av Golfstrømmen, som holder farvannet åpent langs Spitsbergens vestkyst. Derfor kom Barents til nordvestpynten først, og antagelig kom nordmennene sammesteds hen da de fór nord i havsbotten. Den varme strøm fortsetter langs nordkysten og østover, men her møter den en strøm fra nordøst med svære masser av grov gammel polaris; strømmen fortsetter sydover langs Grønlands østkyst og gjør denne utilgjengelig. Disse strømmene er adskillig avhengige av vindforholdene, og de blir snart sterkere, snart svakere, og dermed forandrer også drivisen sin utbredelse. I de senere år har der vært gunstige isforhold.

Spitsbergens klima er jo arktisk, men om sommeren er det ofte bra varmt. Er været dårlig, er det riktignok bare noen få graders varme, men er det stille og klart, kan man få opptil 15° . Solen skinner jo dag og natt, fra 20. april til 24. august. Om vinteren er det undertiden fælt kaldt, $\div 40^{\circ}$ eller så, men det hender også at der er linnvær, ja det har styrtregnet midt på vinteren. Mørketiden varer fra slutten av oktober til midten av februar. Sommeren er kort, det er juli og august, men det er tid nok til at der kan komme frem en utrolig mengde blomster. Sine steder er bakken dekket vidt og bredt av røde blomster, bergsildre eller saxifraga, andre steder er det gult av smørblomster, og på flate, fuktige strekninger er der tette tep-

Longyearbyen. Kirken sees midt på billedet.

(Fot. direktør Sverdrup.)

per av polarvier. Men hvor der blåser for meget, er det ganske nakent. På lune steder og under fugleberg hvor der er gjødning, kan der være rene blomsterhaver, med store gule valmuer. Forresten er der ingen busker og ingen bær; det hendte engang at en mann som hette Hans Larsen Norberg fant moden krekling på Spitsbergen, og det blev notert i tidsskriftene som en stor merkelighet. Der er tele i bakken året rundt, og der tiner bare op en meter eller så; man kan ikke vente så stor frodighet. Men der er iallfall fôr nok til at renen kan trives i tusenvis, og bli riktig smellfet. Inntil for 50 år siden var der mengder av ren på Spitsbergen, men nå er den nesten utryddet, på grunn av ufor-svarlig jakt. Ellers er der ingen andre firføtte landdyr enn rev og bjørn, og disse ferdes bare ved kysten. Reven holder sig under fuglebergene, bjørnen lever av sel i drivisen, men trekker innom land forbi enkelte odder. Fangstmennene overvintrer på bestemte plasser, hvor der kommer meget

bjørn, som på Sørkappøya. En vinter blev der skutt og fanget 97 stykker der. Den blir tatt på selyskudd eller på gift, men denne siste metode er forbudt. Der er i almindelighet tre mann med på en slik ekspedisjon; de to bor sammen i hovedbygningen — en ussel liten hytte — men den tredje bor en mils vei unda i en enda mindre hytte. Så skiftes de om å være der hver fjortende dag. Erfaringen viser nemlig at tre mann tretter lettere og mere enn to. Slik ligger de fra september til Sankthans, og lever av flesk og pannekake, inntil våren kommer, og sjøfuglene begynner å verpe. Da spiser karene egg til alle mål.

Foruten fangsten er der i de senere år blitt en ny næringsvei på Spitsbergen, som nu spiller hovedrollen. Det er kull-driften. Der finnes en del mineraler på Spitsbergen, marmor, gips, jern, sink og kobber, men kullforekomstene er uten sammenligning de viktigste. Kullene finnes i tre forskjellige geologiske formasjoner, eldst er den egentlige kullformasjon, den samme som de amerikanske og européiske stenkullgruber er anlagt på, men disse kullene er ikke meget brukbare på Spitsbergen. De beste finnes i tertiærformasjonen. Det er lag fra samme tid i Tyskland og Böhmen, som fører brunkull, men på Spitsbergen er det stenkull, av meget god kvalitet. Der er en svensk grube inne i bunnen av Van Mijenfjorden i Bellsund; efter størrelse, kvalitet og beliggenhet i berget er det kanskje verdens beste kullforekomst, men den ligger vanskelig til, inne ved bunnen av en lang fjord som er nesten sperret av en ø i munningen, og isen går derfor sent op om sommeren. Dette forhold har sikkert bidradd til at driften er blitt nedlagt, men dessuten har der vært brand i gruben en lang tid. Ute i Grønfjorden er der en grube som først var norsk, så blev den drevet av hollendere, som kostet på svært, men de nedla driften nettop som den skulde begynne for alvor. For et par år siden blev så gruben solgt til russerne, som driver med stor iver. De

Jakthytte i Brentpasset, 35 km. fra Longyearbyen.

(For. direktør Sverdrup.)

har forresten drevet en annen mindre grube lenger inne i Isfjorden. Ved den sydlige side-arm til Isfjorden, Adventfjorden, ligger de gruber som eies av Store Norske Spitsbergen Kulkompani. De blev først drevet av amerikanere. Forekomsten er meget god, der er store felter av utmerket kull, og driften er helt moderne, med de beste maskiner og transportinnretninger. På den annen side av Adventfjorden er der et par nedlagte kullgruber. Ved Ny-Ålesund i Kongsfjorden er der også en del gruber som var meget lovende, kullene var til dels meget oljerike og der blev drevet forskjellige forsøk med å utvinne olje av dem. Men så begynte kvaliteten å bli dårligere, der kom vann i gruben, og driften blev nedlagt i 1928. Men rundt omkring på Spitsbergen er der påbegynte og nedlagte gruber og skjerp, noensteds finnes kull, andre steder kobber, marmor er også blitt brutt ut — et engelsk selskap satte til svære summer på alskens lettsindige anlegg og forsøksdrifter. Russerne er ikke kommet i gang for alvor enda, og den største drift foregår ved Store Norskes gruber. I 1930 blev der eksportert 195 000 tonn derfra, alt gikk til Norge, og i år kom-

mer vi op i 275 000 tonn. I grubebyen, Longyearbyen, bor omkring 500 mennesker.

Med utvidelse av anleggene kunde vi med tiden holde oss selv med kull. Selve grubedriften er lettvindt, kullagene ligger nesten flatt og høit oppe, og jorden er frosset i stort dyp. Man slipper heiseinnretninger og pumper. Vanskelighetene ligger i klimaet; man er innefrosset fra oktober til Sankthans, og der må utrustes overvintringsekspedisjoner hver høst, og ingen ting må glemmes. Men det er ikke det vanskeligste, det er at kullskibningen må foregå i tre måneder, derfor må man holde store lagerplasser både på Spitsbergen og i Norge. Kullbåtene må leies for tre måneder bare og får praktisk talt ingen returfrakt. Men det har vist sig, at under normale forhold kan spitsbergenskullene fullt ut konkurrere med de engelske. I den senere tid har det vært slemmere. Både engelske og særlig polske kullgruber har fått statsstøtte; prisene på verdensmarkedet er gått voldsomt ned, til glede for oss som skal brenne kullene, men til bedrøvelse for dem som har aktier i kullgruber. Disse har ikke lønnet sig videre i de siste år. Der finnes jo for den saks skyld nesten ikke noen bedrift i Norge, som lønner sig, aller minst de nye elektrisitetsverk, men derfor kan man ikke nedlegge dem. Kullene er en likeså viktig kraftkilde som vannfallene, og selv om der er øieblikkelige vanskeligheter, har vi ikke råd til å undvære den tilgang vi har i Spitsbergen-kullene. Der er reserver på flere milliarder tonn. Arbeidet på Spitsbergen er blitt en fast intektskilde i Nord-Norge, og en mengde folk lever av det. Der overvintrer omtrent 500 nordmenn, med kvinner og barn. De samme kommer stadig igjen, og synes å trives bra. Noen konflikter er der jo av og til, men i grunnen sjelden. Der er lesesal, kinematograf og forsamlingslokale ved anleggene. Ved Store Norskes gruber er der en kirke, naturligvis verdens nordligste.

Staten har en radiostasjon i Adventfjorden, som står i forbindelse med Ingøy i Norge; men dessuten har man jo Kringkastingen, som sender både musikk og underholdning og nyheter. Tidligere var det slik ut på vinteren, at når en mann så en annen komme langt borte, så visste begge på forhånd hvad hver vilde si og svare — de hadde ikke mer å snakke om. Nå kan de følge med og få noe nytt å tenke på og diskutere om; det bringer avveksling i ensomheten, folk har en følelse av å høre med til verden allikevel, der de sitter i mørke vinternatten på Svalbard nord i Havsbotten.

EKSPEDISJONSLIV PÅ NOVAJA SEMLJA

AV PROFESSOR OLAF HOLTEDAHL

Også på Novaja Semlja, denne russiske dobbelt-ø der som en mektig, 1000 km. lang landbre, ligger mellem Barents-havet i vest og Kara-havet i øst, har norsk ishavsforskning gamle tradisjoner.

Ved Novaja Semljas kyster, og langt østover i det dengang så fryktede Kara-hav, feredes alt fra omkring 60 år siden nordnorske fangstmenn med sine små seilfartøier. De gjorde sine mangfoldige iakttagelser og bidrog i vesentlig grad til å gjøre de geografiske forhold kjent. En rekke, spesielt av 1870-årenes kjente navn på ishavsseilasens område, som Edvard Johannesen, Erik Ulve, Sivert Tobiesen og Elling Carlsen, er knyttet til Novaja Semljas og tilstøtende havstrøks utforskningshistorie. Et særlig kjent, men tragisk kapittel er Sivert Tobiesens og hans mannskaps overvintring 1872—73 på en ø langt nord på vestkysten, hvor skibet blev fast i isen. Både Tobiesen og hans sønn Jakob døde av skjorbuk, den første 29. april, den annen 5. juli. Sønnen hadde da ført nøiaktig journal helt til farens dødsdag. Ut i mai har han atter skrevet, men var da meget syk. Den 19. mai skrev han i journalen et rørende avskjedsbrev til sin mor, et av de mange triste blader av de vidfarende norske fangstmenns saga.

Her kunde da også nevnes at der i 1902—03 var norsk videnskapelig forskningsvirksomhet på Novaja Semlja, ved den av professor Birkeland utsendte nordlys-ekspedisjon, hvor flere nordmenn overvintret.

Grunnlaget for den ekspedisjon som jeg her skal fortelle

«Blåfjell» i Serebryanka-bukten.

litt fra, den norske Novaja Semlja-ekspedisjon av 1921, var ønsket om en geologisk utforskning av deler av den store dobbelt-ø, opstått i forbindelse med geologiske studier i landområder i sydvest og vest, i Finnmark, på Bjørnøya og på Spitsbergen. For mange mer generelle spørsmål angående nordpolarområdets geologiske historie var et nøiere kjennskap til Novaja Semlja ikke bare ønskelig, men nødvendig. Da man for en ekspedisjon av betydning måtte disponere eget fartøi, var det en helt naturlig ting å kombinere de geologiske undersøkelser med andre naturvidenskapelige, først og fremst botaniske og zoologiske, og slik gikk det til at den lille motorkutter «Blåfjell» av Rossfjord (nær Tromsø) stevnet ut fra Vardø, med ostnordostlig kurs, den 30. juni 1921, med 14 mann ombord, derav 6 manns besetning og en videnskapelig stab, bestående av lektor Grønlie som kvartærgeolog, dosent Lyngse som botaniker, dosent Økland som zoolog, og mig selv som geolog for det faste fjell og leder — dertil, som assisterende geolog og landmåler, bergingeniør Dietrichson, videre som zoologisk assistent og medisinnmann stud. med. Tveten, som geologisk

assistent min fetter R. Høltedahl, og endelig som fotograf R. Lund, medsendt av Bio-Film Compagni.

De nødvendige pengemidler hadde jeg fått noenlunde sorgløst idet Statens videnskapelige forskningsfond av 1919 bevilget mig — ved sin første utdeling i 1920 — det beløp jeg mente var nødvendig for en i all enkelhet utført forskningsferd; men der var en annen nødvendig forutsetning som voldte en del vanskelighet, nemlig tillatelse fra de russiske myndigheter til å besøke landet. Saken blev da imidlertid til slutt bragt i orden, ikke minst ved hjelp av Fridtjof Nansen, som fra den første stund planen for ekspedisjonen blev fremlagt, ydet sin kraftige støtte for å få den gjennomført.

Det sier sig selv at et landområde hvis sydspiss ligger på høide med det nordlige Finnmark mens nordspissen når op på det sydlige Spitsbergens bredde, viser sterkt varierende naturforhold i de forskjellige strøk. Og selv om vi på den norske ekspedisjon ikke var hverken lengst syd eller lengst nord, så fikk vi dog kjennskap til dobbelt-øen over fire breddegrader, fra 72° til 76° N. Br., og med landskaper skiftende fra tundra-karakter til et helt høiarktisk preg, med bare ubetydelig isfritt land i forhold til de nedisede områder. Sammenlignet med de nevnte vestligere strøk med tilsvarende beliggenhet mot nord har Novaja Semlja et meget ugunstig klima — som tilfelle er med de fleste landområder. Sommertemperaturen på den sydlige del av Novaja Semlja svarer i virkeligheten til temperaturen i det midtre Spitsbergen-strøk, som altså ligger overmåte meget lengere nord. Også isforholdene i sjøen er tilsvarende ugunstige ved Novaja Semlja, idet man ved sommertid like lett eller lettere kommer inn til Spitsbergens vestkyst som til Novaja Semljas.

Hvis årets isforhold er dårlige, kan man risikere ikke å komme inn til land, iallfall på store strøk av vestkysten,

Fra sledeturen på Novaja Semlja.

selv omkring 1. juli, og det var derfor med adskillig spenning vi nærmet oss land, efter 3 dages tur over havet. Isvanskeligheter skulde vi dog ikke få, derimot var det leit nok på annen vis idet vi fikk en pålandskuling med lite siktbart vær og med betydelig sjø, hvad der ikke er bra ved en kyst hvor pålitelige karter mangler. Det blir å forsøke sig frem, prøve å komme i le ved hjelp av loddet og det man direkte kan se av land og grunner, men er bunnforholdene ujevne som de oftest er og buktene temmelig åpne, så kan jo lett uhellet være ute — hvis man da ikke vil legge sig til ute på sjøen til «han spakner», men det gjør man jo nødigg når man har opgavene liggende inne på land. «Blåfjell» fikk et par dunk i bunnen og litt skade på kjølen som påminnelse om at farvannet ikke var førsteklases, men til slutt var da ankeret i bunnen og arbeidet kunde begynne. Det viste sig imidlertid å være ytterligere vanskeligheter. Vi lå i en liten bukt på nord-siden av «Gåslandet» på sydøen, men landet er her så

lavt at man ikke hadde noe ly for vinden som fortsatte å blåse i tre dager, og det var til sine tider helt umulig å komme i land — iallfall på skikkelig vis — i robåtene. En del streiftog innover landet fikk vi da imidlertid gjort, et ensformig lavland, som blev enda tristere i all gråheten av regn og skodde.

Vi var alle strålende fornøid da vi stevnet videre nordover langs kysten i fint vær med Matotschkin-stredet, det lange, trange, krokete sund som deler Novaja Semlja i to, som mål. Langs dette sund som skjærer sig ned i landmassen, med fjell op til over 1000 m. høie, på sidene, skulde vi arbeide i flere uker, blandt annet fordi man her hadde et praktfullt naturlig snitt, et «profil» i geologisk betydning, tvers over Novaja Semljas imponerende fjellbue. Her ved stredet var det da ikke bare de naturhistoriske forhold som var av interesse, her var også anledning til å gjøre studier av annen art, nemlig over primitive mennesker, de innfødte samojeder. Her nær Matotschkin-stredets vestlige munning lå den ene av landets fire samojed-kolonier, og ikke før var fartøiet inne på bukten så kom der roende ut, i de merkeligste, bitte små, traulignende båter, en del sorthårete menn, klædd i renskinnsdrakter. Vi hadde med blandt besetningen en finnmarking som hadde vært på disse kanter før og som kunde, på sett og vis, gjøre sig forståelig, men noen livlig samtale blev det jo ikke nettop. Inne på land lå da koloniens huser, hvorav ett særlig stort var beboelseshuset. I alt var der, barna iberegnet, ikke mer enn omkring 30 mennesker i kolonien. Et lite stykke borte lå en lilleputkirke, noen få kvadratmeter stor, og noen kors av russisk type.

Da vi kom på land blev vi møtt med et øredøvende spektakkel fra et par dusin hunder som dog ved nøiere bekjentskap viste sig å være nokså vennligsinnet. Hundene brukes som trekkdyr, og da vi hadde kino-apparat med,

Daglig liv i Norden.

blev der laget en liten forestilling med et spann hunder foran en av samojedenes lette sleder, med påsittende fører, i full fart bortover torv og rullesten. Novaja Semlja-samojedene lever av jakt, fangst og fiske, men får da også forsyninger av en del varer fra Russland, når fartøier kommer op. På de lengere utferder lever de i telt. De holder ikke tamren som man kunde tro når man ser deres klædedrakt, men skaffer sig renskinn fra sine stammefrender i syd, på øen Vaigatsch og i Nord-Russland.

Vi hadde et par utmerkede arbeidsuker i Matotschkin-stredet, hvor vi langsomt arbeidet oss østover, med ny ankerplass nesten hver kveld. Om morgenen var det så å dra i

land i en av båtene, Grønlie, med nivellér-kikkert og målestang, assistert av «Blåfjell»s skipper, Straumsnes, som viste sig å være en interessert geolog, Lyng med svær botanisk kasse og for det meste bistått av ekspedisjonens fotograf Lund, Økland med utstyr for zoologien og med Tveten som hjelper, bergingeniør Dietrichson enten med hammer eller med teodolitt og annet måleutstyr, og så jeg selv med geologisk verktøi og min fetter som assistent. Hver gikk løs på sine oppgaver nær kysten eller lengere innover i landet, tok en liten rast med kjeks og sjokolade utpå dagen, og fortsatte så arbeidet til han syntes der kunde være gjort nok. Så blev man hentet på stranden av en av skibets folk.

Måltidene blev inntatt ved et merkelig rundt bord, satt op rundt stormasten nede i rummet. For å skaffe plass til alle deltagerne var det nemlig avdelt et parti av rummet, og her var det soverum for 6 av oss, foruten spise- og forsamlingsal. Hverken adkomsten til dette rum eller belysningen av det var særlig førsteklasses, men det behøvedes jo heller ikke.

Efter middagen (eller aftensmaten om man vil) var det så, iallfall for en del av oss, enda en jobb før dagen var endt: det innsamlede materiale skulde eftersees, etiketteres og pakkes. Stenprøver kan jo behandles uten særlig varsomhet, men betydelig verre er det med planter og dyr, selv om de er døde. I byssa på dekk — et rum av på forhånd minimale dimensjoner — gjorde ekspedisjonens botaniker heltemodige anstrengelser for å få tørret sine stabler av pressepapir som i den råkølde luft lett vilde holde sig fuktige, mens zoologen, nede i «salongen» eller på dekk, plasserte sitt materiale på glass og i esker, mens assistenten slet med å få flådd fugl som var skutt til samlingene.

Slik gikk den ene dag efter den annen, uten store begivenheter, men med daglige små fremstøt i vårt arbeide. Først da vi var kommet nesten til den østlige munning av stredet,

Dagens arbeide begynner. Matoschkinstredet.

blev situasjonen en annen — ismassen kom drivende inn fra Kara-havet og én, to, tre var det trange sund fylt med drivis i sin østligste del. Så fort kom isen at «Blåfjell» nær var blitt stengt inne i en liten bukt den lå i på nordsiden. Den måtte ha en langvarig kamp med flakene før den kom ut i rummeligere farvann. En del av oss arbeidet på land da isen kom, og det var i hui og hast å dra ombord, og båten som man hadde rodd inn til land med om morgenen, måtte trekkes over isen tilbake igjen til fartøiet.

Før vi for alvor returnerte vestover, fikk vi gjort unda det vi skulde lengst øst, og «Blåfjell» fikk sig til og med en liten tur på noen timer i Kara-havet hvor der blev filmet en isbjørnjakt.

Tilbakereisen gjennom det overordentlig smale, til dels meget grunne og nu isfylte Matotschkin-strede var ganske spennende; blir man fast i isen, vil man med den sterke strøm lett bli skjøvet på grunn. Når farvannet er isfritt,

er jo en lempelig grunnstøtning ikke alltid så farlig — vi hadde stått fast noen timer på østgående — men med ismassene pressende på kan det lett bli fullstendig havari.

Vi kom da stredet ut uten uhell av noen art, og så bar det nordover langs nordøens nordkyst. Vi var inne i Krestovaja-fjorden hvor der bodde noen ganske få samojeder, og vår unge medisinmann fikk her prøve sig for første gang som tannuttrekker, med utmerket resultat og til stor lettelse for rette vedkommende.

Vi avanserte videre langs kysten og kastet så anker i den ytre del av Maschigin-fjorden som jeg hadde utsett til vårt annet hovedarbeidsområde, med plan om en overgang over innlandet fra bunnen av denne fjord til østkysten. Det var riktig en trivelig fjord å arbeide ved. Landskapet var åpnere, lysere og også frodigere enn ved Matotschkin-stredet, med en efter omstendighetene frodig blomstervegetasjon mangesteds på flatlandet nærmest vannet. Østover snevret fjorden sig inn med bare en trang passasje foran en svær brefront inn til et indre basseng. Mens ved stredet ingen bre når helt ned til sjøen om enn temmelig nær den, har man ved Maschigin-fjorden store brestrømmer som kalver i sjøen. Man har på denne måte i disse strøk av Novaja Semlja gode muligheter for en sledeekspedisjon tvers over landet, samtidig som der er meget opstikkende fjell som kan fortelle geologen om undergrunnens karakter.

Novaja Semljas nord-ø — som optar over to tredjedeler av landet — var tidligere kun gjennomkrysset to ganger, av russiske forskere, den ene gang syd, den annen gang nord for det område hvor vi nu skulde forsøke. Den 31. juli startet Tveten, min fetter og jeg på sledeturen, hjulpet i vei den første dag av noen av våre kamerater. Det er jo alltid motbakke til å begynne med, og så særlig langt blev det ikke til første teltplass. En hovedsak var det å orientere

Samojeder.

sig med hensyn til fremkomstmulighetene østover og en bestigning av en nunatak skaffet det nødvendige utsyn, en bestigning foretatt i siste liten, for alt mens jeg var på fjellet kom tåken sigende innover landet, men da hadde jeg visshet for at vi hadde bra fremkomst iallfall et stykke fremover. Og det blev også å gå efter dette inntrykk, for de følgende dager var sørgelig grå: til dels gikk vi i tett skodde uten å se noe omkring oss. I det fuktige vær var føret dårlig, sneen til dels helt vanntrukken, og noen smeltvannselver som krysset vår vei, var høist brysomme. Når vannet renner stridt i et leie av blank is, kan selv en elv av moderat størrelse være lei nok å komme over, ikke minst når man har en hel utrustning å dra på. Men frem gikk det da — og den fjerde dag var vi fremme ved sjøen, ved bunnen av Zivolka-fjorden på østkysten. Her tok vi så en tur utover langs stranden et stykke, for å samle bergartsprøver m. v.

Slutten av tilbaketuren gikk efter en litt annen rute, hvor

vi ikke hadde bre helt ned til Maschigin-fjorden, men hvor noen svære moréner og et adskillig kilometer langt flatland lå imellem isen og sjøen. Vi tok med oss det vi greide å bære — resten lot vi ligge igjen ved morénen — og vandret så nedover de svære grusører, spent på om vi skulde få se «Blåfjell» når vi kom frempå, for avtalen var at fartøiet nettopp denne dag skulde se etter oss inne i den øvre del av fjorden. Og gleden var stor da vi fikk øie på båtens kjente linjer bare et kort stykke fra stranden. Snart var vi iakt-tatt og båt satt ut. Så fikk vi med hjelp til å bære resten av sakene ned, og etter en ny tur op til morénen var vår innlandstur slutt.

Så bar det atter videre mot nord så langt vi etter tiden og oljebeholdningen syntes var tilrådelig. Vi hadde noen gode arbeidsdager oppe på omkring 76° før vi vendte bausydover igjen. Der nord hadde vi besøk av et russisk inspeksjonsskib hvis chef kom ombord og forlangte å se våre papirer — som da heldigvis var i orden. Også en russisk fangstskute traff vi på i samme farvann. Der var knapt med forskjellig slags fødemidler ombord, og vi overlot en del fra våre beholdninger.

De siste dagene ved Novaja Semlja lå vi ved syd-øens vestkyst, langt nord, og her opfrisket jeg i noen dager den reisemåten jeg hadde prøvd så meget av på Spitsbergen i 1909—11: å ro langs landet i småbåt og så ha leir ved stranden. Hvor landet ender i en bratt cliff-kyst, som tilfelle ofte er i disse nordlige strøk med deres løse bergarter, studerer man best geologien i strandpartiene fra sjøen av. Men etter åpne kyster kan det jo være litt leit av og til når det setter inn med pålandsvær — og en liten føling av dette hadde vi også i disse dager da vi engang måtte se å redde oss i land og få båten op på et lite stykke sandstrand, hvor der såvidt var plass til båt og telt kloss inn-

under bergveggen som hevet sig ende op. Og der lå vi om natten og hørte på sjøen som vasket opover i rullestenene noen få meter fra teltveggen.

Noen få dager senere, den 3. september, stod «Blåfjell» ut fra land, og efter tre døgns fin reis var vi under Finnmarks-kysten.

SOM VEIVISER FOR NORDENSKIØLD GJENNEM NORDOSTPASSASJENS FØRSTE DEL

AV BETTY HAUGE-JOHANNESSEN

En av de mest kjente ishavsfarere, hvis innvunne erfaringer gjennom et langt liv i kampe med polarhavets is, fikk stor betydning for de senere tiders polarekspedisjoner, er kaptein Hans Christian Johannesen, Tromsø.

Han var nesteldste sønn av den store ishavspionér Johan Adrian Johannesen av Sandøren i Balsfjorden. Han var i sin tid en mektig mann, samme Johan Adrian, det navn som han daglig gikk under i Troms fylke, når man da ikke kalte ham den store Johan Adrian. Hans liv kunde nok fylle en tettskrevet bok, men da det ikke hører under denne boks område, får vi nøie oss med hans store sønn Hans Christian Johannesen.

Han blev født den 9. juli 1846 på Sandøren i Balsfjord, hvor han vokste op og i moden alder blev fører av farens jakt «Lydianna». Hans eldre bror Edvard Holm Johannesen blev en meget kjent ishavsfarar gjennom sin omseiling av Novaja Semlja, begge veier som første mann, og ved sin opdagelse av en øi i det nordøstlige Karahav, som han gav navnet Ensomheten. Denne førte sin fars skonnert «Nordland». Ved disse reiser blev der utført et glimrende kartlegningsarbeide. Edv. H. Johannesen fikk likesom broren H. C. Johannesen flere medaljer fra de forskjellige videnskapselskaper i de nordeuropéiske hovedsteder.

Kaptein H. C. Johannesen var bare 20 år gammel, da han blev fører av sin fars skute. Han hadde da allerede fart på

ishavet i en årrekke. Han fikk således tidlig lære hvad ansvarsfølelse vil si, en ansvarsfølelse som hvilte tungt på den unge manns skuldrer. Der hersket således en glimrende disiplin ombord på «Lydianna». Dette kom flere av de karer som for på ishavet med ham i denne tid, senere til gode i livet. De blev flere av dem fremragende dyktige ishavsskipperer.

Hans Christian Johannesen.

Å beskrive kaptein Johannesens hele levnetsløp vilde føre for langt, men skal her gjengis forskjellige tildragelser fra hans reiser, bl. a. ferden med Nordenskiölds «Vega» til Lenafjorden, med s.s. Lena.

Fra kaptein Johannesens fangsttid med «Lydianna» gjengis her en beretning som vidner om en snarrådighet og oppfinnsomhet, som kanskje ikke så mange ishavsfarere idag vilde ha vist. Både han og broren som også befant sig i de farvann, dels på fangst og dels på opdagelser, var av strømmen og isen blitt satt temmelig fast på land ved Vestkysten av Novaja Semlja. Begge baugene på fartøiene stod tørt på land. Så begynte de å laste akterendene på begge fartøier med veldige stener og i fangstbåtene det samme og ved floden la de til å ro. De tunge fangstbåter hadde naturligvis et temmelig tungt sig i sig, og da trossene strammedes, gikk fartøiet et stykke ut. Slik holdt de på til de efter tur hadde begge fartøier flott igjen.

H. C. Johannesen var i disse år i sin beste alder, og var

blitt kjent som en uforferdet og samtidig stø og pålitelig ishavsskipper.

Da A. E. Nordenskiöld skulde starte sin ekspedisjon i 1878 rundt Asia (Nordostpassasjen), hadde han ført underhandling med den russiske millionær Aleksander Sibiria-koff med det resultat at der blev bygget en flodbåt i Motala i Sverige. Denne skulde da trafikere Lenafloden om sommeren for Sibiriakoffs regning, samtidig som A. E. Nordenskiöld skulde gjøre sig nytte av den som oplodningsbåt, til å gå foran «Vega» i det hittil ukjente vann langs Asias nordkyst.

Da der så kom forespørsel til en av Tromsø bys kjente konsulter, hvor den mann var å finne som kunde påta sig en slik stilling som fører ombord i dampbåten «Lena» som den blev døpt, var det at konsulen utpekte H. C. Johannesen, som den som var best egnet til den jobben.

H. C. Johannesen blev anmodet om å tilse bygningen av dampskibet «Lena» ved Motalaverkene i Sverige. Og da den var ferdig tok Johannesen den personlig ned Motala-slusene. Et arbeidsstykke som verkets direktør gav ham personlig ros for.

S.s. «Lena» forlot så Gøteborg sommeren 1878 under Kungliga Svenska Segelselskapets splittflagg og forlot en kort tid efter Tromsø sammen med ekspedisjonens moderskib s.s. «Vega», kaptein Louis Palander, med A. E. Nordenskiöld ombord som chef.

Langt nord i Tromsøundet blev s.s. «Lena» kalt langs siden til s.s. «Vega» og ombord i «Vega» var Johannesen Nordenskiölds gjest, hvor der blev tømt et lite stille beger for et lykkelig utfall av ekspedisjonen. Som det senere viste sig, var de rette folk valgt og dermed det lykkelige utfall sikret.

Asias nordligste pynt, Kapp Tsjeljuskin, passertes først av s.s. «Lena». Der blev så signalisert at «Lena» skulde

trekke sig tilbake, hvorefter «Vega» passerende pynten blev fotografert fra land. — En milepel i polarforskningens historie var passert.

Natten mellem den 27. og 28. august skiltes «Vega» og «Lena» noen kvartmil syd for Nysibirøiene, og nu var Johannesen alene. Hans verste arbeide forestod nu, nemlig det å finne inn gjennom den rette elvearm i Lenadeltaet. Dette viste sig å være vanskelig nok.

Johannesen hadde med sig en kontrakt som hr. Kolisoff som Sibiriakoffs agent hadde opprettet med en jakut ved navn Vinakuroff, hvorefter denne med støtte av guvernøren generalmajor Tscherneff og erkebispem hr. Dijunesja hadde forpliktet sig for en betaling av 900 sølvrubler å reise ned for enten på øien Trumath eller et annet bekvemt beliggende sted å opreise et signaltårn samt lose s.s. «Lena» op floden til Jakutsk. Ved å studere kartet nøiere fant Johannesen ut, at signaltårnet skulde kunne sees fra Kapp Olensk, men dessverre hadde man nok ikke hatt nøie rede på distansen mellem disse to steder, den er nemlig 350 verst, eller mellem 30 og 35 sjømil, en distanse som fra Tromsø til Hammerfest. Det var derfor ikke noe rart at ikke jakuten hadde opført det signaltårnet.

Det var således ikke annet for Johannesen enn å stole på sine egne evner. Han besluttet å gå nordenom øien Trumath, op til den østligste flodarm, som måtte ha de største vannmasser. Kartet viste her at løytnant Loptev og styrmann Tscheljuskin var gått inn der under sine reiser i årene 1734—1741. Han tok ikke feil heri. Ved å smake på vannet ved de forskjellige anledninger smakte han sig frem så å si. Det var nemlig ikke mulig på noe sett og vis å finne rede på noe efter kartet. Der hvor der var tegnet vann var der nu land og omvendt. Ved å gjøre landgang og bestige et av øiens høieste punkter fant Johannesen ut, at han hadde dampet forbi hovedløpet ca. 6 mil for langt mot syd. Efter

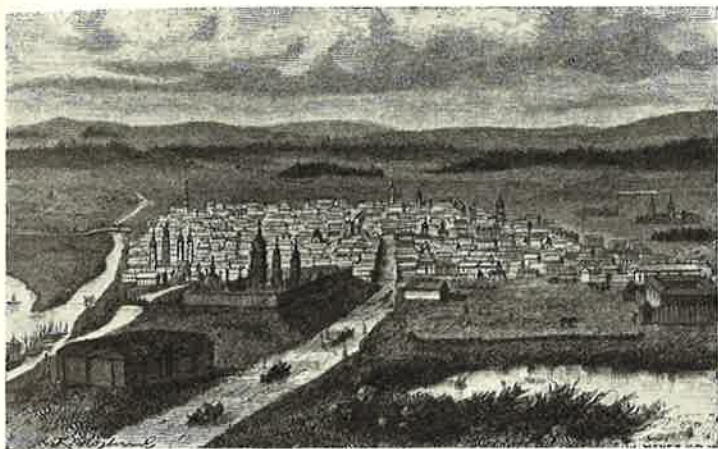
først å ha vært på grunn en gang, rente «Lena» atter op den 2. september kl. 10 om formiddagen. Det blev en hel sjau med å føre ut ankre akterut, fylle vannfatene og plasere disse akterut samt stikkankre fra oss forut for å være sikker på å komme av ved neste flo. Vegetasjonen her var ytterst fattig, terrenget sumpig og bløtt. På tørre steder såes saxifragaarter.

Det viste sig at propellen ved denne anledning var kommet fast mellom noen stener. Johannesen fylte da buksene med sten og bandt op nedentil ved ankene, trakk pusten dypt og slapp sig ned, og stenene kom bort fra propellen i en viss fart.

På dette sted fikk man se de første tungusere, som da «Lena» heiste flagg, men ikke før, kom ombord og blev traktert med mat og en dram på hver. Det var 9 stykker av dem og de opførte sig skikkelig alle sammen. Det var en selvfølge at de var nysgjerrige.

Det blev et slitsomt arbeide de følgende dager for «Lena»s besetning, idet der blev arbeidet i 3 døgn på en strekning som ellers kunde ha vært tilbakelagt på 6—8 timer.

Den 8. september ankret Johannesen ved en liten boplass. Uaktet de hadde hørt at en damper var ventende, var de så redde at da Johannesen drog i dampskibsfløiten tok de benene fatt og rømte til skogs, idet de lot alt efter sig i redselen. — Så meget fikk vi da omsider bragt på det rene at stedet hette Tas Ayri og bestod av 30—40 usle jordgammer. Straks efter ankom «Lena» til Bulum, og her blev den mottatt med geværslutt av stedets befolkning. Her var Johannesen så heldig å få en kjentmann til den videre reise op til Jakutsk. Den 9. september bar det så videre og en liten stasjon Bistjak nåddes neste dag. Her blev de mottatt av to av kronens betjenter (starosser), men de var så beruset at de knapt kunde stå på sine ben. De dampet derfor videre med engang. Den 13. passertes Schigansk.

Jakutsk.

Den 19. pasertes floden Aldan. Det er en stor biflod som kommer fra S.O. og er seilbar 1300 verst opover. Endelig efter mange vidervedigheter, især hvad angår brenselsspørsmålet, den siste strekning fyrte de nemlig med en forfallen men knusktørr jakuterhytte de hadde funnet på flodbredden, nådde s.s. «Lena» den 21. september Jakutsk. Ankomsten vakte en umåtelig begeistring og gav selvsagt anledning til en mengde festligheter i forståelsen av at det var det første budskap fra den fjerne vest ad sjøveien.

I hele tre år blev Johannesen i Sibir. Om sommeren for Sibiriakoffs regning optatt med undersøkelser av de forskjellige flodarmer, kull-leiernes eventuelle brukbarhet til fyrkull etc. etc. Om vinteren bosatt dels i Jakutsk, dels i det fjerne men adskillig mere civiliserte Irkutsk, som guvernørens gjest.

Det var her Johannesen gjorde sin epokegjørende opdagelse ved å bevare s.s. «Lena» for ismassenes ødeleggende virkning, idet han fant ut at skroget for å bevares fra isens

skruenvirkninger måtte ha den opdrivende fasong, som senere viste sig så glimrende å bestå sin prøve med «Fram» over Polhavet. Det var således i henhold til korrespondanse med Fridjof Nansen, brevene er fremdeles i familiens besiddelse, Johannesen som gjorde Nansen opmerksom på dette. Og efter denne påstand av Johannesen blev så «Fram» bygget av Colin Archer. Det viste sig også at Johannesens annen påstand, den nemlig, at når isen løsner rundt fartøiet, må der være gravet et basseng rundt fartøiet, som da av sig selv vil fylles med vann, så fartøiet uten å ta noen skade flyter op av sig selv. Dette fant Johannesen ut selv, og hans idéer har siden bestått sin prøve og vist sig å være helt korrekt. Det var især Jeanette-ekspedisjonens endeligt som bragte ham på disse spekulasjoner. Det er her på sin plass å fremheve den innsats som Johannesen herigjennem gav polarforskningen, og som muliggjorde de store resultater som senere polarforskere har oppnådd.

— — —

Johannesen traff ofte på forviste under sitt opphold ved Lenafloden. Der var således en student som bød ham 10 000 rubler for at Johannesen skulde være ham behjelpelig med å flykte. Men Johannesen måtte avslå på grunn av de vanskelige forhold. En annen fortalte så Johannesen hvorfor studenten var blitt sendt til Sibir. En dag blev han, som levde et lykkelig familieliv, underrettet om at han skulde deporteres. En time senere blev han avhentet og måtte forlate sin fortvilede hustru og lille datter for å begi sig på den lange og tunge marsj til fots til Sibir, uten forutgående prosess eller dom og uten å være underrettet om årsaken til en sådan summarisk handling. Men tilføide han som fortalte dette til Johannesen: Vi er nok forviste, men der er mange tilbake som ikke vil slå sig til ro før vi når målet, som er folkets frihet. Og i virkeligheten, forteller Johannesen, måtte den vilkårlige administrasjon og den

grenseløse korrupsjon i embedsveldet, nødvendigvis lede til motsetningen som er revolusjonen. Når man tar i betraktning Johannesens ord nedskrevet den gangen og sammenligner Russland idag, så vil man forstå hvorfor denne revolusjon måtte komme. Han sier således at russerne den gangen allerede hadde opgitt håpet om å opnå noe i retning av forbedrede kår ad fredelig vei.

— — —

H. C. Johannesen var imidlertid blitt hjertelig lei av Sibir, som han uttrykte sig i et brev hjem til sin hustru. Han lengtet tilbake til sin familie, og tross iherdige bønner fra Sibiriakoff, besluttet han å iverksette hjemreisen, over Irkutsk og langs hovedveien vestover over Ural. Han ankom til gullgrubebyen Wittensk den 24. juli 1881. Den lå ved den øvre Lenaflod og Johannesen hadde vært her med «Lena» ved flere anledninger. Herfra gikk reisen med flodbåter trukket av hester på land til Ostkuth. En distanse på 753 verst, som tok 6 døgn. Johannesen var ikke meget begeistret for den slags befordring på grunn av det dårlige materiell og kuskenes upålitelighet og krangel med båtførerne. Han var således meget glad da han kom til endestasjonen for den slags befordring, nemlig Schidel, efter en reise på 343 verst. Herfra fortsatte han langs Lenaflodens vestre bredd 139 verst til Kasjuk. Veien gikk så langt under fjellet, at man når man kjørte med vognen, hvert øieblikk risikerte å få en sten i hodet. Johannesen var nu 4500 verst inne i landet og 5000 fot over havet. På en av sine vinterreiser under sitt ophold i Sibir var det her på veien til Irkutsk at Johannesen sammen med guvernøren blev overfalt av røvere. Johannesen satt i den forreste slede og guvernøren i den bakerste. Det var bare ved å fyre skremmeskudd og samtidig slå kusken i svime at Johannesen ved å ta tømmene kom fra røverne med livet. Guver-

nøren blev ved den anledning drept. Så ganske ufarlig var det ikke å reise den gangen.

Det er når man begynner å nærme sig Irkutsk, og skogen blir tettere, at dette usikkerhetsmoment inntreffer. Den siste veilengde tilbakela derfor Johannesen ved dagslys, og ankom til Irkutsk den 16. august 1881. Der utbrøt i 1879 en stor ildebrand i Irkutsk. Byen hadde på den tid 40 000 mennesker og var Sibirs hovedstad. Den hadde et rikt museum, et universitet og flere høiere skoler, samt en mengde offentlige og private bygninger. Men nu ved Johannesens ankomst så den nærmest ynkelig ut. Hvad branden i 1879 hadde skånet, hadde gått med i en ny stor brand i 1881. Størstedelen av byen lå i ruiner. Der var bare noen i hui og hast opkastede hytter hist og her. Det het at de fleste ikke hadde sine eiendeler og hus assurert. I byens sydlige del ved bredden av Angara, stod guvernørens palass, gullsmelteriet og et større institutt for kvinner uberørt av ilden, men ellers var alt strøket med. Især beklaget man tapet av museet og de uerstattelige skatter som der ødelagdes.

Efter en ukes ophold i Irkutsk reiser Johannesen videre et stykke på Angaraflodens hurtigløpende vann og derefter gjennem en 1000 verst lang strekning til Krasnojarsk, som har sitt navn av en rød sandhaug i byens nærhet. Denne del av reisen var ikke helt ufarlig. Der var daglig meldinger om overfall og drap og ran. Mellem Krasnojarsk og Kansk møtte Johannesen en karavane med forviste, 80 vogner med deporterte av begge kjønn, med lenker mellom benene. Alle unge og pene mennesker. Mellem byen Kansk og Tomsk møtte Johannesen to partier forviste, travende avsted på den støvete landevei med lenker mellom benene. Det var et ynkelig syn. Reiseruten gikk til Jekaterinburg og derfra til Permsk. Fra Permsk med dampskib til Nischnej Novgorod. 1500 verst først i S.V.retning på Kamafloden

og siden mot N.V. på Volga. Fra Nischnej Novgorod med jernbane til St. Petersburg.

Således tilbakela Johannesen 10568⁸ verst fra Jakutsk til St. Petersburg, en veistrekning på 1057 norske mil i 81 dager, en altfor lang tid. Det var jo ingen transsibirisk bane den gangen. Johannesen bemerker at når man ikke blir opholdt ved de forskjellige stasjoner, kan reisen godt gjøres på 60 dager, men under enhver omstendighet vil man være vel fornøyd av turen når man omsider er kommet frem, legger han til, — i en lengere innberetning om sine reiseopplevelser.

Kaptein H. C. Johannesen blev vel mottatt i St. Petersburg. Likeså av den svenske konge, til hvem han blev innbudt til middag på det kgl. slott. Han blev her dekorert med Kungliga Vetenskapsakademiens medalje og likeså med Kungliga Svenske Segelselskapets. Sibiriakoff la snart beslag på Johannesen. Han var således tilsynsmann på ny ved bygningen av en ny damper «A. E. Nordenskiöld» i Motala. Han var på vei gjennom Karaporten til Lenafloeden, da han blev kalt til hjelp av en hollandsk videnskaps ekspedisjon, som bestod av fartøiene «Louise», «Dymphna» og «Varna». Dampskibet «Louise» hadde mistet propellen og signaliserte at den var ute av stand til å hjelpe sig selv. Den ene av de andre dampbåtene «Dijmphna», som var en jernbåt, var skrudd ned av isen. Og «Varna»s officerer og mannskap samt videnskapsmenn var gått ombord i «Louise». Johannesen tok da «Louise» på slep til Hammerfest. Her var der i de norske aviser av den hollandske regjering utlovet en belønning på 50 000 gylden, likeså av videnskapselskapet i Amsterdam 20 000 gylden for redningen av disse mennesker.

Hvordan det nu var eller ikke, forsvant belønningen på en mystisk måte, eller den blev aldri utbetalt. Johannesen fikk utbetalt gjennom en slags konsul i Hammerfest

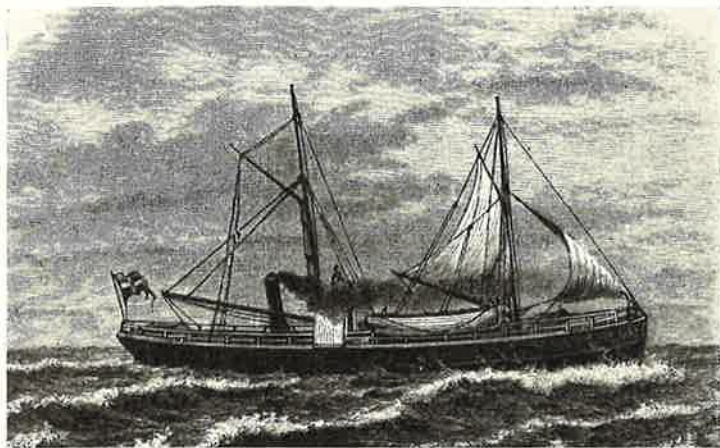
2000 kroner til fordeling blandt mannskapet på «A. E. Nordenskiöld». Det var det hele. — Hvor pengene tok veien har inntil denne dag ingen kunnet gi noen forklaring på. Da så Johannesen på ny la veien gjennom Karaporten samme år, fant han den stengt av is.

H. C. Johannesen kjøpte så det følgende år den senere så berømte jakt «Gjøa», som han eide i en rekke av år og for på fangst og jaktekspedisjoner med. Han hadde således materialene med til Andréés ballonghus, og der finnes fra denne sommer flere utmerkede fotografier fra Andréés ballongferd.

Da Fridjof Nansen skulde ut på sin ekspedisjon med «Fram» over Polhavet, førte han korrespondanse med Johannesen, for å få ham til å føre «Fram». Johannesen hadde nemlig i fullt mål gjennom en lengere korrespondanse fremhevet riktigheten av teorien om en strøm over Polhavet, som tok veien sydvestover nordenfor Spitsbergen og ned langs Grønlands østkyst. Johannesen hadde således selv for lenge siden forfektet den tanke at en sådan strøm måtte eksistere gjennom fund han hadde gjort i Vesterisen, bl. a. av drivtømmer av sibirisk ceder.

Nu var Johannesen ganske sterkt økonomisk engagert gjennom kjøpet av «Gjøa», og var ikke helt sin egen herre, så han måtte til Nansens ergrelse avslå. Som det viste sig senere fikk dog Nansen en meget dyktig mann i Johannesens sted. Den senere så berømte Otto Sverdrup.

I 1901 kom Roald Amundsen op til Tromsø. Han skulde kjøpe et passende fartøi til sin påtenkte ferd gjennom Nordvestpassasjen. Valget falt på «Gjøa» som blev solgt for vel 10 000 kroner. Samme sommer var Roald Amundsen med Johannesen på ishavet og fikk her den innsikt som viste sig å være så påkrevet for seilmanøvrering i is. Roald Amundsens erkjentlighet herfor viste sig også ved flere anledninger senere. I en samtale som Amundsen hadde med

Dampskibet «Lena».

en tromsømann før han drog ut på sin påtenkte flyvetur over polen fra Point Barrow, omtalte han Johannesen som den dyktigste ishavsfarer Norge noensinne hadde hatt. Man lærer i den skole man går.

Johannesen var i 1902—03 over i Amerika for å få noen rikmenn interessert for en polarekspedisjon, men da han ikke var videre sprogmechtig dengang, og beskjednen som han var av naturen, manglet den pågåenhet, som under slike omstendigheter kreves, hadde han vanskelig for å finne gehør for sine idéer. Han hadde da allerede bygget en polarmodell med fire dreibare meier og seil, en slags slede med en større båt midtskibs. Denne blev så foræret Tromsø bys museum, hvor den finnes den dag idag.

I 1905 gikk Johannesen sammen med T. C. Hartman i London om kjøpet av selfangerdamperen «Victoria». Han gjorde med denne flere heldige turer, og førte den til 1912, da den blev solgt til et firma sydpå. Det kan i denne anledning berettes at Johannesen med «Victoria» i 1906 var oppe under Frans Josef Land, ved Kapp Flora. De blev

her overrasket av en forferdelig svovellukt, som nær hadde kvalt dem alle sammen. Ved å styre til havs på tvers av vinden kom de fra det med livet. Hvad det kunde ha vært spekulerte Johannesen ofte på i sine senere år.

Da det Sibiriske Kompani blev startet, først som The Sibirian Steamship, Manufacturing and Trading Company i London, var det Johannesen som blev islos med disse ekspedisjoner. Han var således islos med s.s. «Correct», som Nansen startet med på sin videre reise fra Nosonofski Ostrof op Jeniseifloden og tvers gjennom Sibir til Vladivostock i 1913. Disse to skulde således allikevel komme til å stå på en kommandobro sammen, som Nansen uttrykte sig til Johannesen. For øvrig har Nansen en kortere biografi med foto av Johannesen i sin bok «Gjennem Sibirien», som han skrev efter sin gjenkomst fra ferden. — Det var vel ikke den polarekspedisjon som hadde sett dagens lys, som ikke blev diskutert ombord i s.s. «Correct»s salong på denne tur. Det var på denne tur Johannesen tok skibsjollen ved fem-tiden om morgenen for å inspisere det isberg som Nansen hadde fortoiet «Correct» til tidligere på natten. Da Johannesen kom ombord, lot han kaste loss i en viss fart. Isberget kalvet ca. en halv times tid efter. Hadde «Correct» ligget på den plassen hvor Nansen hadde fortoiet den, var det skjedd en katastrofe, og man vilde vel neppe ha hørt mere til «Correct» eller menneskene der ombord. Dette omtaler også Nansen i sin bok, idet han sier at Johannesen ikke var så lite kry, da han så isberget velte over ende, overensstemmende med hans beregninger.

1916 var det siste året Johannesen førte disse ekspedisjoner som islos, idet han blev rammet av slag i 1917.

Roald Amundsen hadde beregnet å få Johannesen med på ferden med «Maud», og blev meget skuffet over at Johannesen skulde være nødt til å holde sengen. Han vilde ved den anledning bære Johannesen frem til vin-

duet for at han skulde få se «Maud», men dette blev det ikke noe av da Johannesens hustru trodde at det vilde være for anstrengende for Johannesen. Ved denne anledning gråt Roald Amundsen av bevegelse. Han satte som man vil forstå herav, Johannesen meget høit.

Det var så skrevet som Sverdrup sa, at han også skulde bli Johannesen takk skyldig, idet han med «Eclipse» i 1916 var strandet på Dicksonøya, i nærheten av Waigatschstreet. Johannesen var islos med s.s. «Ragna», og han fikk da trukket «Eclipse» av efter en del viderverdigheter. Der blev sikkert ombord i «Eclipse»s salong gjenopfrisket adskillige minner fra polarekspedisjonenes glanstid. — Det kan i denne forbindelse også nevnes at Johannesen i 1898 var helt på 82 grader og 41 minutter med sitt fangstfartøi «Gjøa». Dette var i seilskutenes dager.

Det var vel få som hadde det kjennskap til kystene rundt det polare basseng, som kaptein H. C. Johannesen. Han var autoriteten som blev rådspurt, når det stod noe alvorlig på ferde. Han var således borte og hentet et forlist mannskap i 1908. Da det var sent på høsten var isen allerede begynt å legge sig, og ved denne anledning stod Johannesen i tønne i fire døgn i trekk og navigerte «Victoria» gjennom issørpen. Det var ikke meget om å gjøre den gangen. Et lignende tilfelle hadde Johannesen på en av sine Jeniseiturer, hvor han så å si styrte efter luften. Det var ikke åpning å se noen steder og mannskapet var fortvilet. Johannesen stod i tønne. Han fikk da øie på en liten blåning i luften i N.V. Han ropte da ned fra tønne at skutene, det var nemlig to av dem, skulde være ute av isen ved ti-tiden samme kveld. Akkurat ved ti-tiden gik s.s. «Ragna» ut i åpent vann, og ekspedisjonen var reddet.

Dette er bare for å nevne noen små trekk fra denne manns eiendommelige orienteringsevne, mannen som aldri

opgir håpet. Mannen som har evnen til å sette mot i de andre. Johannesen var begavet med sjelden intuisjon, på samme tid som han var en personlighet. — Derfor burde denne manns minne være hedret på en eller annen fremtredende måte, for den innsats han gjorde i polarforskningens historie.

Man fornemmer mesteren, når man tenker på gamle Heltberg, som hadde de vordende diktere Ibsen, Bjørnson, Vinje og Jonas Lie til elever, og trekker sammenligningen med kaptein H. C. Johannesen og de to: Nansen og Roald Amundsen. Skal man tro disse to store polarforskeres egne uttalelser, så har sammenligningen i sannhet sin berettigelse.

Den 20. september 1920 døde kaptein H. C. Johannesen.

Der var sorg over Tromsø by. En av byens største sønner var gått bort just som høststormene begynte å knake om novene og den første sne kom feiende over Tromsødalstinden. Johannesens gravferd i Tromsø viste også i fullt mål hvor avholdt denne mann var av både høi og lav, likeså den rekke av telegrammer som kom strømmende inn til Johannesens enke, fra Nansen, Amundsen, Sverdrup og forskjellige videnskapsmenn og institusjoner både i inn- og utland.

DEN SISTE AV DEN GAMLE GARDE

AV ODD ARNESEN

Paul Johan *Bjørvigs* lille, tette skikkelse er ikke mer å finne på Tromsøs gater — med denne hedersmann kan man si den siste av den gamle garde er gått i sin grav. Med sitt staselige hvite skjegg minnet han ikke lite om sagaens menn, djerv i tankegangen, enkel i sitt vesen og i sine fordringer til livet og sine omgivelser, stillfarende — en klok mann. Hans liv hadde ikke så lite av sagaens vingefang over sig. Hans virke spente vidt — fra Sydpollandets golde øde til Nordpolens nærmeste områder. Alt som unggutt drog han til sjøs — på Ishavet naturligvis. Det er jo mot dette farlige og gavmilde havet unggutten nordpå stunder. Der skulde han leve sitt liv gjennom motgang og onde dager, men de gode meldte sig også innimellem. Et par ganger var Bjørvig med amerikaneren *Wellmann* som forsøkte sig på Nordpolen med sleder og bikkjer, ferder som ikke lyktes. I 1898 overvintret Bjørvig sammen med fangstmannen Bernt *Bentsen* på Kapp Heller på Frans Josefs Land. Hytten de to overvintret i fortjente ikke navn av hytte — noen stein de brøt av en berghammer blev reist til en 1 meter høi vegg, litt høiere var det under mønet, fem-seks meter lang var hytta, som de hadde reist på isen i land. Til tak hadde de to hvalrosshuder, og en steinhelle til grue, til skorstein en blikkboks — det var hele byggverket, men det var også laget på en dag. Smått bevendt var det med provianten da jo en polarekspedisjon må spare i det lengste

— man vet aldri hvad som kan hende. Dertil kom at en av Wellmanns folk — *Baldwin*, en egoistisk og udugelig fyr, ikke unte sine «undersåtter» det ringeste. Det blev mest å leve på kaffe, bjørnekjøtt og hvalross, en beskøit om dagen — ikke melk eller sukker, ikke flesk, sjokolade, ingen slags gryn eller melvarer. Et halvt kilo preservert kjøtt for uken, fire stearinlys for hele den lange arktiske vinteren — ingen parafin. Som brensel brukte de to spekk. Sammen med litt mose på en blikktallerken fikk de den belysningen de trengte — røk fælt gjorde det, men bedre enn ingen ting blev det jo. Med 40 kuldegrader ute og 20—30 inne skulde det ikke bli for søtt å ligge der oppe i ødemarken med en sovepose som det nesten ikke var skinn på, våt var den fra høsten, og så snart karene ruslet ut av den var den stiv som en pinne.

Men alt dette fikk da enda gå som det kunde — det var jo fangstmannens liv. Verre var det da Bjørvigs kamerat og venn blev dårlig utpå høsten. I samfulle to måneder måtte Bjørvig pleie sin venn, stelle ham som et barn. Det gikk det også — så hadde han noe å fordrive tiden med så lenge. Efter to måneders sykeleie midt oppe i polar-isen trakk Bentsen sitt siste sukk og i nye to måneder lå Paul Bjørvig med vennen i sin sovesekk forat ikke bjørner eller hunder skulde spise liket — han hadde lovet den døende, at han skulde ta vare på ham. Her viste Paul Bjørvig en sjelsstyrke som få, et heltemot, og det beste var at Bjørvig slapp fra oplevelsen med sine fulle fem sanser i behold, hans sinn var like rankt og klart som før. En slik påkjennning vilde de færreste ha tålt. Bjørvigs oplevelse i steinhulen med den døde venns lik får en til å tenke på to andre som slo sig gjennom polarnattens gru og uhygge — Nansen og Johansen — også på Frans Josefs Land. Jeg tar ikke i betenkning å hevde, at Bjørvigs dåd var større enn deres. Hans dåd var en høiere art av mot, en edlere heroisme enn

den slagmarken er vidne til, som Wellmann engang har sagt om denne tragedie.

Ved flere leiligheter hadde jeg anledning til å slå av en prat med Paul Bjørvig, og underlig stemt måtte en bli når han berettet om sine mangehånde hendelser i syd og nord. Han har vært med på mer merkelige ting enn de fleste mennesker. Hans stillferdige og enkle beretning om den døende kamerat i sovesekken

Paul Bjørvig.

(Tegnet av Øyvind Sørensen.)

kunde få den mest steinharde til å mykne op. Med verdighet fortalte han trekk for trekk av den saga han var med på å skape i steinhulen hin vinter 1898—99. Mannen hadde fortjent en påskjønnelse i levende live, men ikke engang et av våre mange leksika har funnet ham verdig å bli nevnt i to linjer, mens en storforbryter à la Al Capone bæres med både ti og tyve linjer. Men det har jo hendt før i verdenshistorien at menn er blitt berømte etter sin død. En verdig støtte, som forteller alle hvem Paul Johan Bjørvig var, bør vi alle være med på å reise på hans grav i hjembyen eller kanskje enda bedre på en *hedersplass i selve byen*, hvor bautasteinen kan lyse mot de forbitragede fangstskuter på Sundets brede vei.

I all sin malende enkelhet lød hans beretning slik:

— Det var hardt å ligge med en syk venn uten å kunne gjøre noe videre. Smått stell var det jo med det en trengte til det daglige livs opphold, og ikke bedre skulde det bli når

en hadde en syk å holde hånd over. Men ett gode var det ved hans sykeleie — han klaget aldri, han Bernt. Det var maven hans som var gal. Det var nesten bare blod i avføringen hans. De kan få høre hvad dagboken inneholder om Bernts sykdom og død og slik vi hadde det:

— Verst er det for ham som ligger syk.

Det er ikke rart for mig heller i denne tid, men så kan jeg være ute og arbeide med noe, så jeg kan være varm sommetider. Men han som ligger inne i hulen har ikke vært varm siden han blev syk, og det er nu en måned siden.

Vi hører så ofte folk sier, at de ligger på smerteleie, men større smerteleie enn det min kamerat nu ligger på, kan neppe eksistere. Kaldt og mørkt og uten noen hjelpemidler som kan lindre hans smerte, — om han bare vil ha en dråpe vann må han vente til jeg har fyrst op og smeltet is så det blir til vann. Ja, mange klager sig som ikke på langt nær lider det som min kamerat nu lider og har lidt hvert minutt i denne tid, — men han klager aldri, og ingen har han å klage til. — Vi to har vært kjente fra barnsben — så vi har lite fremmed å prate om.

Bjørnen er en og annen gang oppe på taket og graver på hvalrosshudene. Da jeg er bange for at han skal komme dettende ned til oss, skyter jeg gjennom taket der jeg hører han graver og da går han sin vei. Jeg har ofte sett blodspor efter ham, men ingen er blitt liggende.

Nu i desember er det like mørkt ute som inne hele døgnet. Her er ikke forskjell på dag og natt. Men når det så er klart vær og måne er det like lyst natt som dag.

Min kamerat er nu begynt å fantasere. Han vil bare vi skal gå hjem til Tromsø, det er snart gjort, sier han. Dessuten ser han flere mennesker, som han taler med, og er forundret over at jeg ikke ser dem og taler med dem. Men

så kan han og til somme tider være riktig normal, og da har jeg bedt ham om å spørre disse folk som han ser, hvad de vil. Men da sier han at det vil høres likedan som om han nu spurte mig om hvad jeg vilde her. — Og så kjent han var med dem når han hadde de stundene. Det var i særdeleshet en han kalte for Hans. Mangen en gang når jeg skulde gå til køis i soveposen sammen med ham, sa han at jeg måtte gi plass til Hans. Det er mange ganger riktig uhyggelig å høre, på samme tid som jeg nok har med virkeligheten å gjøre.

Jeg har nu mange slags beskjeftigelse her. Jeg er hundepasser, kokk, sneskuffer og ikke minst sykepleier, dog uten noen slags medikamenter, så jeg skal ikke være bange for å komme til å benytte feil medisin.

Men jeg greier det alt, endog har jeg god tid til overs, men så skal jeg ikke hefte bort tiden med lesning, for her finnes ingen andre trykte bokstaver enn dem som står på hermetikkboksene.

Men kom så til mine tanker. Jeg er ganske sikker på at ingen professor kan finne på flere og mere innviklede tanker, både naturlige og unaturlige, helst det siste. —

Jeg bygger luftkasteller som er storartet, ja jeg har grepet mig selv i at jeg har uttalt dem høit. Men den nakne virkelighet er ikke som de luftslott som jeg bygger.

Men jeg gjør alt hvad jeg kan for å holde motet oppe, for når motet er slutt, er det og slutt med livet.

For man kan trosse alt, ja like til døden, når man har mot og humør. Men når det er slutt med de to ting, er man snart ferdig, iallfall under sådanne tilfelle som dette.

Den 22. desember var det riktig stygt vær. Mens jeg holdt på å få op fyr i gruen ropte min kamerat på mig.

Da jeg vendte mig mot ham, sa han: Du får nu ha takk for alt, for nu er det forbi med mig. Men når jeg er død må du se å komme dig til Cap Tegetthoff eller så går det likedan med dig.

Jeg skjemmes ikke å si, at tårene rant ned over mine kinner. Jeg spurte ham om han ikke hadde noe som jeg skulde si dem hjemme hvis jeg kom hjem.

— Fortell dem hvordan vi har hatt det her, det er alt.

Det blev nu stilt, og jeg trodde han var død. Jeg arbeidet med å få op fyr mens tårene rant.

Men en halv time efter hørte jeg han sa: — Har du kaffe, Paul? Nu var jeg snar til å grave i gruen og få spekket til å brenne, så kaffen var snart ferdig. Han drakk nu kaffen og sa at han var meget bedre. Nu var det forbi med mine tårer.

Han syntes nu å bli bedre for hver dag, men det som jeg syntes var mest rart var at han nu nesten aldri frøs fra underlivet og til føttene, mens jeg nesten ikke kunde berge føttene for frost når jeg var i sekken, enda jeg hadde strømper og tykke lester. Ja, mangan natt hadde jeg endog skallene på føttene.

Men om han kom til å ha bare føttene ut av sekken, frøs han ikke. Jeg trodde han var følelsesløs, men han var så hvit som sne på kroppen.

Så kom da endelig julaften, men det er vel den ensformigste og tristeste julaften som kan være. Vi er nu to forlatte som ligger her nord ved verdens ende på klodens barskeste sted i en liten stenhule, fri for lys og varme og med lite av den sort mat som civiliserte mennesker må ha. Men vi er ved bra mot ennu, skjønt en av oss har døden begynt å merke.

Her høres ingen klokkingning eller sees noen belysning, men vi ligger og utmaler oss hvordan de har det i våre hjem i Norge nu iaften.

Men her er stille og rolig. Ja, selv naturen syntes å hvile. En og annen av hundene utstøter et og annet hyl. Kl. 6 om aftenen drakk vi vår sorte kaffe og slukket vår spekk-lampe, så nu var vi ferdig med julaften. Om natten begynte det å blåse friskt fra nord-ost.

Bernt Bentsen da han deltok i Nansens «Fram»-ferd.

Første juledag var det stygt vær, så jeg var bare utenfor hulen og gav hundene mat. Til middag kokte jeg bjørnekjøtt (lapskaus), da vi hadde litt preserverte poteter. Den smakte utmerket. Men min kamerat kan intet spise.

Om eftermiddagen tok jeg en boks melk og to plater sjokolade og stelte til oss, vi har jo ikke lov av Baldwin å ta det, men denne gang bryter jeg ordren. Vi skal og feire julen. Nu visste jeg at Baldwin hadde en kake i sin kurv, som står igjen her. — Han fortalte en gang at den kaken hadde han fått av sin bestemor i Amerika. Han sa at bestemoren hadde sagt at den skulde være til julen. Men nu da Baldwin ikke når hit for å opfylle hennes ønske, syntes jeg det var best å hjelpe ham med å nyte den. Men hans bestemor har visstnok laget den mens hun var i en ung alder, for den var fullkommen så hard som sten, så vi måtte slutte med den, så Baldwin finner den likedan igjen og kan ha den til neste jul, hvis han lever.

Den annen dags morgen var vi aldeles overføyken, og nu var det litt bedre å være i sekken, men da jeg kunde høre

stormen tute, lå jeg rolig til om aftenen. Da været blev bedre stod jeg op og begynte å skuffe ut sne.

Jeg var ikke ferdig med sneen om hundene før langt på natten. Først da laget jeg mig litt kaffe. Men da dag og natt er like mørke, var det ingen forskjell når tid jeg arbeidet.

Min kamerat er nu begynt å bli dårligere igjen, og jeg er nu ganske sikker på at han har ikke lenge igjen. Nu fantaserer han nesten stadig.

Men når han har et lyst øieblikk sier han selv, at det er snart slutt. Men aldri har jeg hørt, at han har klaget sig, skjønt jeg ofte har sett hvor ondt han led. Men så ser han vel at her går det ikke an å klage. Vi har intet som kan lindre hans smerte, ikke så meget som en dråpe medisin av noe slags.

Mellem jul og nyttår var det bra vær, men koldt. Første nyttårsdag var han nesten fra sig selv og talte bare i villelse; men om kvelden, efter at jeg hadde lagt mig, bad han mig om å synge litt. Vi pleide om kvelden når vi var til køis og ikke fikk sove å synge viser. Vi var jo ingen sangere noen av oss, men viser kunde vi begge, selv om ikke alle var like fine.

Jeg syntes dog at det ikke var riktig å synge lettsindige viser når min kamerat lå og stred med døden. Men jeg hadde hørt at han noen ganger hadde nynet på en sang mens han var frisk. Jeg sa da at han måtte synge, — og merkelig nok begynte han å synge: «Deilig er jorden». Han sang to vers, dog med små avbrytelser. Jeg syntes det var rart at han skulde begynne å synge den nu da han fantaserte. Men bedre sang kunde visst ikke synges under sådanne forhold. Meget er skjult som vi ikke forstår.

Da han hadde sunget de to vers, spurte han efter den mystiske Hans. Jeg sa da at jeg så ham ikke. Så sa han

en stund efter: — Hvad leser du i, Simon. Han hadde en bror som heter Simon, kanskje hans tanker har vært hos ham i det siste. Det blev nu stilt, klokken var $\frac{1}{2}5$ om morgenen. Jeg antok han var sovnet, og jeg sovnet visst også. Da jeg våknet var det stilt. Jeg ropte da på ham, men fikk ikke svar. Jeg trodde at han sov og vilde ikke vekke ham. Jeg tendte da i en fyrstikk, og da så jeg at han var død. Jeg hadde jo lenge vært klar over at det vilde gå den veien, og var på en måte fortrolig med det. Men når virkeligheten inntraff, følte det anderledes. Klokken var da $6\frac{1}{2}$ om morgenen den 2. januar.

Nu har vi den mørkeste og skarpeste tid på året. Stormen blåser og sneen fyker.

Jeg lå nu lenge og tenkte på hvad jeg skulde gjøre, for jeg syntes det var nesten umulig å klare det noe lenger, nu da jeg var blitt alene. Vel hadde jeg ikke hatt noen gledelig tilværelse mens han var i live, men døden var verre.

Jeg lå til kl. 8 om morgenen, og tenkte frem og tilbake. — Men da jeg ennu er aldeles frisk, bestemte jeg mig til å gjøre hvad jeg kunde for å klare mig så lenge som mulig.

Jeg stod da op og smeltet litt is, så vasket jeg av hans ansikt og hender og lot ham ligge i sekken, hvor han døde.

Vi blev enig da vi blev alene i høst, at hvis en av oss døde, skulde den annen beholde liket i hulen til ekspedisjonen kom nordover, for å bevare den døde fra bjørn og hunder.

Jeg syntes det var tungt da han døde, men på samme tid er jeg glad for at det er skjedd, for han har lidd så meget som et menneske kan lide. — Men nu er det min tårn igjen. Men så lenge jeg får være frisk, går det vel. Jeg skal iallfall gjøre hvad jeg kan, så får Gud gjøre resten.

Det var jo litt trist å ligge sammen med den døde. Koldt var det før mens han var i live å ligge i soveposen; men ennå verre føles det nå da han ligger død. Men jeg får ta det som det faller. Muligens blir det bedre en gang. Jeg har nå vært her mens det mørknet og klart det, så jeg tror at jeg skal klare det nå når jeg har lyset i vente.

ARNE OLSENS DAGBOK

(FUNNET I EN HYTTE VED KAP BOHEMAN

DEN 9. JUNI 1926)

Denne dypt menneskelige, enkle dagbok — skrevet av en døende mann i ødemarken — må gripe enhver. Arne Olsen bevarer både fatningen og humøret helt til det siste — resignert trekker han sitt siste sukk i polar-natten.

Arne Olsen var ikke egentlig fangstmann av profesjon, men hadde overvintret flere ganger ved grubeanleggene. Han hadde således vært stuert eller kokk ved anlegget i Hiorthamn. Den ulykkelige overvint-ring på Kap Boheman var derfor visstnok hans første forsøk på å ligge på fangst. Etter lægenes uttalelser på Svalbard var dødsfallet et oplagt tilfelle av skjørbuk.

MANDAG DEN 1 MARS 1926

Ja papiret er ikke rart men jeg maa finde i noget at skrive paa Idag formidag har det vært og er Storm av N. O. sne-fok og solskind klar nu avgaat 12 Midag. Nu er det 13 gr kulde og godt at faa være inde i hus. Kl. 2 Efm. Nei dette veiret skulde ut med Askebøtta samtidig skuflet væk en sneskavel som fykker op ret utfor døra men det nesten umuligt at staa saa stærk er den og snefok som jeg aldrig før har set makke til nu er det 17 gr. kulde og solen gjemt bort bagom Alkhorner. 8 dagger til saa har jeg sol hele dagen Skal nu koke mig en sort suppe av Grønertes Græsvør (?) Snittebønner og Pemikan Flesk m. m. m. Ja saa var kl. 7 og vel det aften veiret er det samme stor sterk storm av N. O. og snefok men luften er ganske klar 17 gr og vel det Det lyser godt borte i kulhaugen i aften Jeg skal nu bare

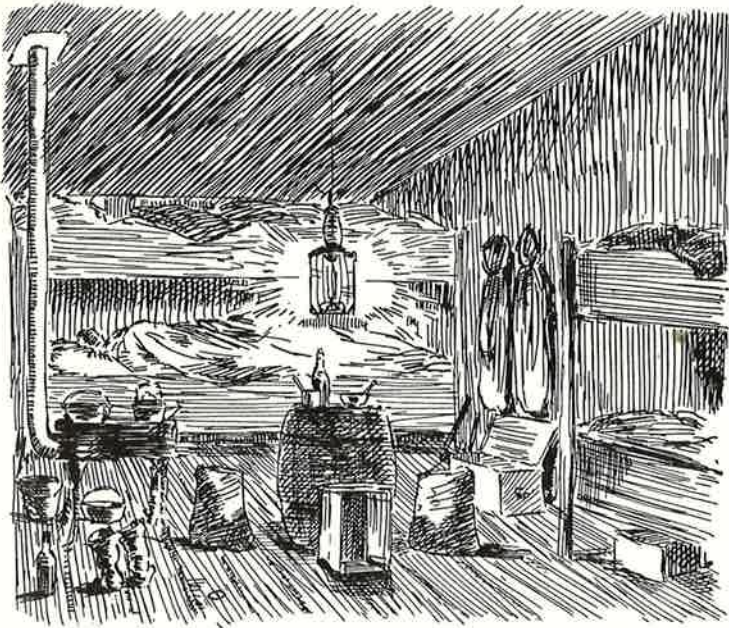
Malle kaffe og faa den færdig saa gaar jeg til køyss Suppen er baade kogt og spist en del av og med mig er det ikke saa værst Ja alt vel paa Terjebo den 1 mars kl 15 minut over 7 aften 1926

Tirsdag 2 MARS KL 10 FORM

Ja veiret er omtrent det samme sterk vind og snefok men vinden har git sig lit siden jeg stod op kl 7½ form. Ja sol har jeg ogsaa men det er saan taage i og over Fjelderne paa siden Store Norske og Kulbai resten av luften er saa klar og fin Kulden faar være til solen er dalet nu i solen er det 16gr kulde. Ja saa var kl. 1 Efm har nu vært ute og skuflet bort en sneskavvel ret ut av døren fik jeg være ute og gjøre lit arbeide tror jeg at jeg skulde blive bra igjen veiret er det samme alt i kav snefok rek og kulde Ja saa var lyset tent og kl 4 efm. Nu er vinden løyet en god del og ikke saa meget snefok luften ligedan klar overalt saa nær som over Fjela S. N. og K. 6. og saa er det vel en god del Frostrøk i fjorden 21½ gr kulde Ja saa skriver vi slutten paa den 2 mars kler nu af — gaat 9 aften vinden gaar nu mere i Bøyer kan være tider som jeg næsten ikke hører den Det er vist Frostrøk alt som lig i Fjorden og i Fjella paa andre siden nu 23 gr. kulde og riktig god bluss borte i Kulhaugen Men jeg gaar nu i Guds namn tilro saa Gud holder vel sin haand og åsyn med alt som foregaar baade her og Hjemme vor mine kjære er Ja alt vel paa Terje Bo 2 Mars Klokken ½10 aften

ONSDAG 3 MARS KL 11 FORMIDDAG

Veiret er sterk storm av N. O. og snefok og vor alle denne sneen kommer fra som det nu har føkket i 3 dag uten ophold det ved ikke jeg 23 gr kulde Det er idag ikke rigtig sigtbart men over Fjella paa S. N. og K. b. staar taaken og Frostrøken som en svær mur Dette er Huvtetede

Interior fra en norsk fangsthytte.

at bare maa være inde det er jo umulig at være ute i et saadant veir Jeg faar trøste mig med at det bliver vel bedre med tiden og dagerne som kommer Solen faar heller ikke gjøre nogen svær glans i dag den er jo ogsaa borte i Taa-gen og Frostrøken. Kl 1 Efm Ja nu har jeg faat ind lit sne og det bliver vel alt Vinden løyet lit ligesaa snefokket nu skal det være lidt Middagsmat nu er det 24 gr kulde Kl 4 Efm Saa har det vært 1 liter Svarta (?) Nu er vinden meget spagere nesten ophold med snefokket Men huttetu er det koldt ikke for det, det har vært meget koldere før nu er det 25 gr men denne vinden trænger sig ind Ja det skal ikke være for varmt paa Hiorthavn i de bordskurerne nu og saa Frostrøk jeg faar hele Fjorden den er blit opbrægt under stormen saa jeg faar vel finde mig i sjæbnen at være

her enten isen er sterk nok eller til Fjorden er isfri ja det kan bli lengge Ja saa siger jeg at Gud atter har lat mig faa leve en dag Og han holder vel sin sikre haand over alle nu er klokken 9 aften og nu er det atter sterk storm av N. O. kanske lit mere østlig og 25 gr kulde og snefok Det er saa mørkt ute det kommer av taaken og Frostrøken som ligger i Fjorden og Fjella I eftermiddag saalet huslaban mine med snaddeskind Ja alt vel og bra paa Terjebo 3 mars nu er det bare ijen at vaske sig lit saa er det senga og en god søvn

TORS DAG DEN 4 MARS

Ja veiret det er sterk N. O. og snefok Solskind fint veir klart over alt saa nær som over Fjella og Fjorden Her er det rigtig fint fra mit i Fjorden Ja isen ligger omtrent 5 a 6 killometer fast fra land her ennu da kulden i solskinet er 18 gr. Ja saa siger at jeg holder Midag vad jeg skal spise jo noget opvarmet suppe kocht av Tøret Grønsager Grøn-erter m. m. m. Veiret har nu omkring 1½ timme vært nesten stille men nu hører jeg N. O. ten er i farten igjen har nu faat Feiet rørra, saa havde jeg nu bare havt kul nok inde var jeg ovenpaa ijen Sol og Sommer var nu bare 19½ gr. kulde Ja saa var kl 4 Efm var netop borte i Gasverket og skulde skuffe lit sne paa men jeg duer ikkesom sneskuffer lenger Rygen er ferdig Veiret det er ennu sterk vind av N. O. snefokket har git sig meget nu er det 28½ gr kulde og klart som vanlig med Frostrøk og Taakke men bare der borte i Kulfjella Ja nu at bare veiret blev nogenlunde stil saa jeg fik krype utte og omkring lit tror det skulde hjelpe paa Det gaar sagte men sikkert med kulvarmen borte i kulhaugen det er vel omkring halyparten nu som er undergloa (varmen) bare det blev saa pas at jeg fik Baaten drat unna et stykke saa er jeg mere sikker for den og liggedan Inventaret av den det staar i smia og ti

morgen skal jeg nu tagge det bort derfra Ja saa har Gud atter lad mig leve en dag Nu tør jeg for alle sig at Gud er den største at holde sig til og tør ogsaa skrive at jeg tror at min tid her i livet er bestemt at jeg faar lov til at vile min tid i fred med Gud til han en dag eller nat henter mig hjem fra denne syndefulde Jord Jeg kjender dag ud at jeg faar lov antagelig at gaa til ham herfra Ja veiret det er sterk storm av N. O. 28 gr kulde og nu faar jeg vel tilstaa at det er ikke alt vel lengere med mig men i bøn og sang til vor kjær Herr Jesus faar jeg og maa skrive at han er med mig her og da er alt vel paa Terje bo. 4de Mars kl 8 aften

FREDAG DEN 5 MARS

Ja Gud har holdt mig i sin varretægt og under sin besjytelse i den nat som gik men jeg føler det paa mig at tiden nærmer sig sin slut da ikke ryggen kan og vil bærre det den skal støtte sig til Men jeg maa nu aligevel forsøge den Jeg kan faa mig ind lit kul og sne saa jeg alt meddens Gud vil at jeg skal faa lov til at leve ikke fryser direkte Med det som kaldes for Mat er det og blir mindre for hver dag som gaar Idag er det maa sige et straalende veir ganske svag N. O. nesten klart og i Guds Kjære sols straal er det 15 gr kulde Ja saa var kl snart 3 Efm har nu faat ind lit Kul og sne og nu koger jeg mig lit Frugtsuppe Det er ikke meget at tage av nu det krymper ind for hver gang at jeg tager av. Veiret er maa jeg sige fint svag graae av N. O. og nu er det 31 gr kulde saa det er jo ikke rart at jeg er som jeg er Kl $\frac{1}{2}$ paa 6 Efm nu har jeg spist risengryn suppe med Frugt og dertil lit knækkebrød med smør paa det er ikke rar kost at faa kræfter av for derav kommer vel denne sygdom av for daarlig kost Ja av for lite gang utte vem vil gaa og spasere i som nu 31 $\frac{1}{2}$ gr. kulde Nu er taake banken borte i Fjella og Fjor-

den mindre lavere skal nu læse i Bibelen den er det nu jeg holder mig til saa har jeg en sang bok fra Indremisionen de to er og har været det beste jeg har fordrevet tiden med i det siste Ja saa faar jeg atter kalde Gud for God at han har lat mig leve dagen og i bøn til ham at han styrker mig i søvnen og vaakker over mig og mine kjære ja over alt som vil være hans og holde sig til ham Ja veiret er det samme fint og klart svag N. O. 31 gr kulde og nu har Prinsen faat fri bane at løppe i har tagget idag Tauget av den og vor glad den var at faa løppe løs Den er nu saa vant til at være i ro at den holder sig for det meste inde ved huset Ja saa faar jeg vel sigge at alt er som jeg selv har paataget mig det og atter forsøge gaa til ro for i søvnens armer at faa vederkvægelse til at staa op ijen i Morgen Ja faar sig alt vel paa Terje bo 5 mars kl 10 minut paa 9 aften

LØRDAG DEN 6 MARS KL 11½ FORM

Ja saa har jeg atter faat lov til at takke Gud for denne nat som gik Idag er det oversjydet overalt vinden svag ennu (?) av N. O. og nu er det 24 gr kulde. Kl 3 efm. Nu er det saa godt som klart old over svag vind av N. og 24½gr kulde har nu saget ved lit ijen at sagge skal saa vaske op og pusse lit om det er jo søndag i Morgen Ja saa faar atter takke Gud for at dagen ergaat Idag har jeg været rigtig bra i ryggen har da gaat lit kunde jeg faa være ute lit vær dag saa tror jeg det gjelpte got paa Men det er jo saa kolt dertil er denne vinden enda Hayde det vært stille og kulde saa gjorde det ikke saa meget Nu er det sterk vind av N. N. O. og 27 gr saa de kjendes da at det er kuldegrader utte luften er klar saa nær som i og over Fjella S. N. K. b. der er den rigtig mørk Ja nu skal jeg spise lit og saa bliver det at gaa til sengs faar sige alt vel paa Terje Bo den 6 mars kl 9 aften

Fra fangstmännens liv. (Klipp fra den tyske film «Ruf des Nordens» — optatt på Spitsbergen.)

SØNDAG DEN 7 MARS

Ja atter har Gud styrket mig i en god nat og føller mig rigtig bra Idag er det sterk N. O. nesten klart og med en mat sol det er Frostrøken som forhindrer Solen at skjinne Skal nu koge mig Helgryn suppe med lit Frugt i det Minker nu paa alt Ja Gryn det har jeg nu om jeg blev i 2 aar til her Men Frugt Sokker Grønsager Potteter Margarin har jeg kanske til Mitten av April og vist at Gud vil give mig helse til at leve faar jeg haape at jeg da er blant andre folk Ja nu er kl avgaat 11 Formiddag og nu er det 25 gr kulde Jeg maa nu forsøge om jeg greier at faa ind om ikke mere en 3 a 4 bøtter kul og faar klæde mig rigtig godt og forsøge Jeg har et ønske og det er at det maate da blevet Mildere veir Havde jeg vært god kar saa havde jo frosten ikke saa meget at sige Ja saa faar jeg bero saa lenge med blyanten. Ja saa var kl 2 Efm har nu faat ind 4 bøtter kul men det var ikke mere at jeg skulde greit det Nu er det stor storm av N. O. og snefok 27 gr kulde Ja saa var kl 4 Efm har nu netop tent lyset Jeg kunde vel set lengere

men jeg har lukerne for vinduerne det er varmere inde da Ja ogsaa har jeg kogt suppen færdig og spist endel av den men Huttetu nu er det baade kalt og hustru ute sterk storm av N. O. og 29 gr kulde det følles ogsaa inde men saa er det bra at det er N. O. for den tar ikke saa meget paa huset Ja ogsaa er det jo en god del snefok Jeg sitter og synger saa jeg glemmer baade tid og klokken nu er kl 10 aften saa nu skal jeg bede til Gud og Takke ham for dagen son er gaat veiret er omtrent det samme vindenhar kanske løyet lit kl 9 var jeg ute og da var det 30 gr kulde og nu gaar jeg ikke ut mere saa kulden er vel den samme Ja det blev en kold Mars og skal det fortsætte saa jo ved jeg vor det vil gaa Ja saa Siger og ønsker alt godt i Hjemmet faar ogsaa sige alt vel paa Terje Bo Søndag aften kl 12 minut over 10 den 7 Mars 1926

MANDAG DEN 8 MARS (KL 10 FORM)

Ja atter har jeg faat takke Gud for at han holder sin haand og sin varetægt over mig Jeg er forvisset om at Gud har hørt mine bønner Veiret er maa jeg sige straalende fint Men det er første moran at jeg har faat Nægelbit i Fingrenne av at legge i ovnen det fik i Morres Ja vinden er N. O. men den har givet endel klart og bra fin Solskin, i Solen er det 23 gr kulde og nu skal jeg og maa jeg se at faa i nogle bøtter kul det jeg tog ind i gaar er allerede gaaet Det er saa ont om stor fin kul denne smaae er jo bare sten Ja Hura saa lenge Ja saa var kl 3 Efm har nu faat ind 6 bøtter kul og lit sne til vand Veiret er nu jo svagere vind og mere nordlig det tegnet for en stund siden at det skulde Tygne til i luften men ser ut at det er barre i og over S. N. og K. b. de Fjeldene har set lit av en gang siden 1 mars Ja kulden den er bare 31 grader nu. Ja saa var kl 5 og lyset tent det er saa godt at sitte i skumringen

om veiret er det samme 28 grader og frisk Nordost vind Dette er ikke rart papir men bedre en inted. Ja hura saa. Ja saa faar jeg takke Gud for dagen og forsøge og haappe at han holder sin beskyjtende haand over mig i nat og styrjorde med Israel fra dem gik ud fra Egypten til der nu Josva fører dem over Jordans floden som ogsaa deller sig som det røde hav Men vikker av for Herren vor Gud og falder fra og bart (?) det er Israels tak for vad Herren gjorde for dem Ja Gud løn min kjære lille Mor i Jesu navn Ja saa var klokken avgaaet 9 aften har nu netop sat og spist lit knækkebrød kaffe op siste resten av den suppen av Grønsaker Flesk m. m. som jeg kogte i Forrige uke skal nu skrive nogle ord til Pastoren ved vor Frelzers Hirke ADvent bai og det er gjort gaar jeg som vanlig med bøn til Jesus om at bevare og styrke mig og alle mine han er saa tryg at vite sig som vagtmand det er ingen som vaager bedre Med veiret ved som sagt ikke vad det er ute men hører ingen vind antagelig er det snefald. Giver Gud mig lov til at se dagen i morgen saa ved dere veiret Gud være alles Sjøle Naadig 17 Mars 5 minut paa $\frac{1}{2}$ 10 aften lev vel i og med Jesus

TORS DAG DEN 18 MARS

Gud være lovet og tak har ogsaa i dag faat seet Guds egne dagslys Men det svigter paa hreftene kan snart ikke gaa paa firre Men skal være taalmodig i haabet paa at vente paa Jesus løser sjælen veiret er oversjyet da jeg var utte i døren var det svag træk af Ost og o. grader Ja Jesus og Gud fader være Tak for at det er saa milt veir skal nu forsøke knuse lit karbid og saa maa jeg forsøke at faa koft mig lit suppe det er jo ikke rart uten Sokker men Jesus velsigner alt vad jeg spiser og drikker Kl 3 Efm Saa har det vært lit Kaffe Knækkebrød, Margarin. Jesus velsigner Dagen gaar med Bøn og sang og læsning har knust lit Kar-

bit nu skal jeg vaske av en liten panne og sette paa Suppe maa spare paa varmen Nu er det S. V. vind og snefok ikke saa svært sterk men dog bed i krefter en jeg er. Saa var kl 5 Efm. og Karbitlampen tent ikke for det at det er svært ker mig i sit ord Ja Gud er god Nu veiret det samme stjerneklart og vinden den samme nu er det 31 gr kulde saa maa ønske i Guds hellige navn at alt er godt og vel med alle mine Med mig er det saa som saa tror at vist Gud vil saa var det vist det bedste om han tog mig hjem til sig kunde vel komme mig vist at jeg kom til en Læge Men som det nu er er det jo umulig Taaken og Frostrøken ligger fra Alkhornet ind til Kap Toresen ja som en mur staar den saa det er lite haap dertil saa tror jeg ikke jeg greidde at gaa saa langt det trenger nok minst 1 kanskje 2 døgn at gaa som nu jeg er Hadde nu enda veiret blevet Mildere kanskje jeg har forsøgt at komme mig ind til Ruserne i Dikson Bai for kanskje med lit hjelp av dem at komme til S. Norske Ja Gud velsigner sine faar skrive at alt bra paa Terje Bo 8 mars kl 12 m. paa) aften

TIRSDAG DEN 9 MARS

Ja atter er en dag med Solglans og Sang Gud har atter med sin Gode vilje lat mig faa en god nat Idag er det straalende solskind svagere vind av N. og i solstraalene er det 16 gr kulde og med mig er det ikke rart gaar som som et barn første gang det skal forsøge at gaa Men aligevel vist at veiret havde blevet mildere saa tror jeg at jeg har forsøgt at gaa til Russerne i Dikson bai Fik naturligvis gaa en del paa fire men jeg fik nok lang vei for en frisk tar det vel 5 a 6 Timmer men for mig 6×6 som jeg nu gaar og kryper Nu er kl 11 formiddag Kl 5 Efm Ja nu er det svag vind av N. saa godt som klart og 28 gr under nul taakka i Fjella andre siden har nu snekket sig lit saa jeg

Ved Tempelfjellets fot. På sledetur.

ser lit av de Høyeste Pynter vis Takken og Frostrøken lettet blev det mere Trivelig at se til. Ja god Bai. Ja saa takker jeg Gud for dagen og derpaa beder om hjælp og styrke til at faa sove godt Veiret er straalende ganske svag N. og $28\frac{1}{2}$ gr kulde og med mig er det ikke saa godt faar sige alt vel paa Terje - bo Tirsdag den 9 Mars klokken 8 aftens

ONSDAG DEN 10 MAR

Ja jeg er da saa pas at jeg faar da blyanten til at lystre og dog faar takke Gud derfor har idag faat ind nogle bøtter kul sne til vand Og veiret det har vært straalende og er da fint enda kl 10 form i Solen var det 10 gr kulde og kl avgaat 3 Efm er det vel 25 gr og nu er vinden frisket lit klar overalt men Fjella S. N. og K. b. og Hiorth. er borte men har da idag set dem er der enda og det er jo en bejyndelse Nu skal jeg knusse lit karbid saa gaar det efter paa med læsning og sang. Kl $1\frac{1}{2}$ 6 aften Jeg har bedt til Gud om mildere veir og nu tror jeg at vi faar det Luften er ikke rigtig klar og saa er den saa mørk i Ost og nu Ja

vinden svag av N. og 26 gr kulde Og dertil et godt bevis at det smeller saa i veggene men bliver det nogen storm av O. saa gaar vel isen op ja jeg kommer antagelig ikke lengere end jeg er det blir vel slutten paa Terje bo havde det vært saa klart at jeg havde set Lyset S. Norske skulde jeg prøve at signalise nogle dager med blus eller rettere sagt med et stort Baal ved og spæk Men jeg har ikke set Lyset S. N. siden 28 Februar for taakke og Frostrøk Det skal vel antagelig saa være at tiden min er slut Ja Gud selv betemmer det Ja saa faar jeg takke Gud for dagen. Nu er det straalende Stjernesjinn med endel Nord og svag N. vind 28 gr kulde Jeg tror nesten at taakken borte paa andere siden fjorden ogsaa er borte det ser saa straalende ut skal nu bare hugge mig lit ved saa jeg har at fyrre op med vist Gud vil give mig ret til at staa op Jeg kjender det nu paa mig at denne sygdommen er ikke rar at faa den gaar Gradsvis lengere og lengere op gjennom Rygen saa nogen tankke om at komme herfra er det vel litte haab Ja saa slutter jeg for idag om ønske at Gud giver baade mig og mine sin velsignelse og holder sin kjære haand over alle faar vel sige alt medens at jeg er saa pas at jeg fører blyanten at alt er vel paa Terje-Bo 10 Mars kl 8 aften 1926.

TORS DAG 11 MARS

Nu da Gud er saa god i mot mig at jeg faar løv til at være oppe saa maa jeg nu ialfald fortelle at Gud nu har givet os her oppe i Polarnattens favn andet veir Det har vært Oversjy et hele dagen men nu da kl nærmer sig 5 Efm saa er lit snefald vinden lit sterk av Nord og 17 gr kulde Ja det maa siges at det føles fort at det er foranderlig i veiret Alt vad jeg har gjort hittil i dag er at jeg har bore ut 2 Bøtter aske og smaasten og taget ind nogen ved som jeg nu faar forsøge at faa sund i Efm Nei jeg faar vel vise

mig med dagbogen nu er det snefall og nok saa sterk N. vind 15 gr k Det dur som av en svær fos borte i fjorden Ja lad den brekke op alt saa tager jeg min Terje og saa gaar det til S. Norske for en fin romling Koger mig suppe av Tørret grønsager lit Helgryn og siste Flæskebitten Ja istedetfor at sage ved saa blev det en Times fin lur, men nu skal jeg tage fat for alvor har saa lite og daarlig kul at jeg maa have nogen ved til hjælp og støtte ja det er nu snart 3 bötter aske eller smaasten som er gaat idag og i natten som gik Kl er nu $\frac{1}{2}$ 7 aften og idag tente jeg lys kl $\frac{1}{2}$ 6 aften Hura Hura bare jeg havde vært god kar men saa fint og milt veir at jeg for kommet mig til sygehuset saa tror jeg at jeg skulde blevet bra Ja saa faar en dag til at takke Guds godhed for Nu er kl 9 aften og nu er det sterk storm av O. snefald og fok og 9 gr kulde og jeg faar ogsaa idag sige at alt er vel og bra paa Terje Bo og ønske at Gud er med alle mine og trøste og bevarrer

FREDAG DEN 12 MARS

Ja Gud gav ogsaa idag mig kræfter til at faa mig i nogle bötter kul Veiret har i hele formiddag vært klar luft og sterk N. O. i Sollen var det 6 gr kulde nu kl avgaat 3 Efm og det 15 $\frac{1}{2}$ gr Ja jeg faar slutte dagen idag med blæk og Pen Jeg har ikke vært rar i eftermiddag Kultransporten var nok haard for mig men saa er jeg glad for Jesus vil give mig lov komme til sig Veiret det er sterk N. O. og kulden var kl 7 aften vel 20 gr nu blaaser det saa jeg gaar ikke ut for at se vor kalt det er Maa da Gud følge dere alle paa sin vei og styrke og bevare dere i sit ord Jeg skal nu gaa til ro kl er nu vel 10 aften Gud velsigner sine og holder dem sikkert og tryg Terje Bo 12 Mars 1926 Arne Olsen

LØRDAG DEN 13 MARS

Ja jeg har ogsaa idag faat takket Gud for at han har vært god om jeg dog ikke har sovet rigtig godt saa har Gud vaaget over mig Det er ikke rart med kreftene og gangen idag Det svigter snart alt Veiret det er storm av N. O. delvis oversjyet og da jeg idag krøp ut for at se Guds lyse dag var det kl 12 middag og da var det 15 gr kulde Ja saa er vel snefok for det sluter aldrig nu er ki 2 Efm Kl 10 aften det har blaast hele dagen men nu er det vist saa godt som stilt hører ikke noget gaar ikke ut saa jeg ved ikke kulden Gud med alle mine 13/3 1926

SØNDAG DEN 14 MARS

Ja saa var dagen omme for mig Kl er snart 8 aften Dagen har vært fin straalende Solskind af en ikke rigtig klar Himmel svag graat av N. Kulden varierende efter som Guds sol sjen fra kl 6 og siste gang jeg var ute og trak frisk luft af Guds friske luft var det 21½ da var kl 5 Efm Dagen gaat med bøn lesning av Guds skrift og lit sang Med mig selv er det ikke rart maa naar jeg skal gaa holde mig fast ellers tror jeg at jeg vilde gaa av i ryggen og over livet Ja Gud og Jesus er god Jeg faar vel bare vente paa avløsningen fra dem det er vel det bedste Jeg vil hope Gud følger med mine kjære her nede saa gaar alt. Søndag 14 Mars 1926 Klokken 8 aften

MANDAG 15 MARS

Ja Gud har givet mig ogsaa idag lov til at se dagen Jeg er ikke rar var ute med en askebøtte men det foregikk paa firre og saa er jeg fri for kul Gud alene ved vordan dette skal ende Kl 12 middag veiret er oversjyet svag vind av Nord og 14 gr kulde send mig folk til jelp i Jesu sit Store

Fangsthytte på Spitsbergen tegnet av Jasper Alexandersen.

navnne skal nu forsøke sage lit ved men vor er kræftene til det ved ikke jeg. Kl $\frac{1}{24}$ Efm. Jeg maa fortælle at jeg har ogsaa faat ind lit sne Krefte er ikke rar Kan vel snart ikke gaa paa fire det er nu snekav utte vinden N. 13 gr kol Kl 8 aften Sig saa at ikke Gud er god Nu er det Delvis oversjyet svag vind av N eller kanske lit mere østlig Jeg har saget lit ved og tænker at forsøke faa lit til er fri for kul bare noget Bos Ja kulden den er 11 gr og nu maa jeg vel snart slutte for nu er det snart sisten Ja vist nu Gud Fader ogog vor kjære Jesus giver mig lov til at se en dag til maa jeg vel forsøge med derres hjælp Jesus hjælper og styrker vær som beder med et oprigtig hjerte bare Jesus vil lade mig gaa herfra til sig uten større smerter saa er vel fornøiet av hele verden Jeg skal se alle mine kjære ijen skal være paa vagt tenk saa herligt Der paa Zions høie ser jeg Dem jeg har saa kjær Englesmil i øie vær sin krone bær Ja snart kanskke ogsaa faar min krone Mit høieste ønske er at alle mine kjære her nede paa denne syndefulde

Jord at vi møtes hos Jesus der er ingen graad kun glæde og sang og Harpespil Ja giver Jesus mig lov til at se morgen-dagen saa maa jeg nok forsøge at krype borti kulhaugen for at fryse skal jeg ikke alt medens Jesus lader mig leve saa slutter jeg dagen med bøn for mig og alle mine den 15 Mars klokken 16½ minut paa 9 aftens 1926

TIRSDAG DEN 16 MARS

Ja Jesus har vært rigtig god i mot mig Tenk idag har jeg først feiet røret var paa taget om det var tunkt at komme sig op saa gik det, det er ikke farlig Jesus styrker mlg og jelper med Ja saa krøp jed fire eller rettere sag gik med rygen førre men da var slutten av den nede i sneen Jeg fik da fat i 4 bøtter om den ikke er så rar saa er den god at have ind faat ut 2 askebøtter 1 sølvandsbøtte Ja veiret maa jeg sige har været fint ensjønt det har været oversjyet Men her har det ikke sneet Men nu da jeg sist var utte kl 5 Efm var det lidt fint snefald svag Oslig graae og 3 gr kulde skal nu sette mig til at læse Kl er nu 6 aften tente lyset ½6 det er saa godt at sitte eller ligge og se Guds eget dags lys Ja før jeg nu slutter dagen saa vil bede Mine kjære Far Mor Søster Brødrer slegt og venner som kanske faar læsse dette om at tagge Guds skrift frem og ikke lad den ligge som min har ligget nu i 25 aar Nei tag den frem læg den saa alle ser den og har du en fri stund saa læs fra Læs den fra først til sidst den er spændene at læse at faa se vad Gud har gjort og vad Jesus har lit for mig og for dig. Det er en bok som skulde være større i akt end den er og bliver Hold fast i troen paa Gud og vor kjære Jesus Kristus saa er du tryg tag Jesus med dig vor du gaar han svigter dig ikke vær tro i dit Hjerte og din Sjæl intil han kalder Dig Hjem. Kan ikke skrive noget om veiret da jeg ikke har vært ute. Det er vist stille hører intet skal nu

spise lit og saa gaar jeg med Bønn til ro Det er saa trygt at vide sig nogen der vogger over sit liv Jeg føller mig i Jesu navn rigtig bra det gaar for det meste paa knækkebrød og kaffe men Jesus velsigner det til styrke og kraft Terjebo 16 Mars 7½ minut 9 aften

ONSDAG DEN 17 MARS

Gud og Kristus Jesus er med mig og styrker mig og vogger over mig har nu faat faat feiet lit om skal nu læse nogle kapitel saa skal jeg forsøke om jeg kan faa vasket mig Idag er det storm av S. V. og snefok delvis oversjyet og ½ gr varme Ja gud er god han lader mig ikke fryse Tak og lov derfor nu er min kl ½1 Efm. Kjære forældre og søskende Da jeg tror at Jeg ikke har svært lenge at faa lov til at se Guds egen kjære dag og sol maa jeg her faa lov atter at bede om tilgivelse for vad jeg har syndet i mot dere Kreftene er vist snart uttømt det er saa vit vit jeg letter en 2 liters Kaffekjel Ja Gud være min sjæl naadig Jeg tror forvist at Jesus har tilgivet mig Jeg gaar hjem med fred i Sjælen til ham som tog al min syn paa sig Maa da Gud være alle mine Kjære her nede naadig Jeg fik ikke vile i Inviet Jord men saa er Sjælen toet ren i Lammets Blod Det er tungt at tænke sig at man ikke før dødsstunden Ja ikke før Jesus har merket dig da gaar det an at anrope ham Kjærligheten selv Om jeg kunde gaa 10—15 aar tilbage ja 30 med og der fik bejynde eller faa de tankker som nu er i Hjertet Ja tenk at faa være ren i Hjerte Sjæl og legem for syner O kjære Mor du skal ikke græde det har jeg fulført før jeg gaar hjem Men du kjære Mor forstaar mig om andre spotter og ler av vad jeg skriver en dag kalder og banker det paa Hjertedøren da er det got at vide sig tryg og ren i Hjerte og Sjæl Ja vitte at Sjælen gaar til Jesus O om jeg fik tryke min morers haand til av-

sked Men saa ved jeg at jeg faar trykke den i Hjemmet hist oppe der er sorgen ingen, ingen sorg, ingen nød, ingen Død Ja kjære mor alt vad jeg nu gjør er at Bede til Jesus læse lit i Guds skrift Røkke tobak Men om det er synd at røke ved ikke jeg har nu læst hele 5 mosebøker og bejynt paa Josvas Bok Det er som det letter at faa se vad Gud mørgt Men jeg skal læse og da maa jeg have lys Ja nu er siste Frugten alt i Panna men gir ikke op hoppet tror fast at Jesus jelper Veiret er nu sterk S. V. snefok og 1½ gr over nul varmegrader og det er godt for mig Ja Jesus er god Hjertegod Ja saa siger jeg at Gud har været god i dag Har nu netop spist Hnekbrød Margarin dertil noget av den suppen skrev at jeg kogte Jeg vil fortelle lit om denne sygdommen naar jeg sitter kjendes intet men det er naar jeg skal røre paa mig da er det omtrent som jeg slites av over livet det gaar i alle leer sygdommen forat tilsist at negte mennesket at røre sig den utkrefter alle sener øddelegger lederne ogsaa er vel tiden om Jeg har den helt oppe i halse leden vordan det vil gaa bestemmer Jesus med mig Veiret ved jeg ikke vad det er hører nu at det er lit liv utte Saa slutter jeg dagen som vanlig med Bøn til Jesus for alle Terje Bo 18 mars kl 5 m paa 9 aften hilsen fra en glad i Jesus

FREDAG DEN 19 MARS

Gud har givet mig lov til at se sin dag Men vist nu ikke Jesus hører min bøn om hjelp saa bliver det vel snart at fryse ind til Jesus løsser Sjælen Jeg er ikke ræd for at møtte døden for Jesus er med mig men at andre skal faa se vad jeg har lit for mine Synder det er dem Jesus nu lar mig lide for Og maatte han la alle lide for sin synd Jeg faar være glad han løser Sjælen eller sender jelp Jeg beder ikke for livet tag du o Jesus og før mig hjem Jeg der er trygt at bo intil dig du Guds Lam der er jeg vis at ingen

Fangstmennene får gjester.

synd eller sorg eller graad Der er idel glæde Veiret har vært siden jeg stod op straalende med sol og alt godt men vad jelper det mig var ut med en askke bøtte men det bliver vist ikke mange Er saagodtsom fri for kul har bare noget Bøs og naar det er brent op er det vel at gaa til sengs og vente paa Jesus kalder eller banker paa Hjertedøren Kulden var da jeg var utte 14 gr. Ja saa var en av Guds dager gaaet Tenk at Jesus gav mig krefter til at faa hugge lit ved Ja krefterne ikke rar

LØRDAG 20 MARS

Gud være lov og tak har idag faat lit ved sund det er saa meget at jeg ikke fryser Ja Jesus er god har nu en Plankestykke til som jeg skal forsøge faa sund Det blaaser sterk storm av S. V. og snefok vad kulden er ved jeg ikke har bare krøpet ud en gang for at lukke Bislagdøren Ja den blaaser godt det knager i vægerne Idag faar jeg nok gaa tidlig til seng greier ikke at faa op skruet karbitbeholderen ja verst at Jeg ikke faar læse Jeg er ikke svært sterk men

dog glad for Jesus vil være med mig tak og lov derfor Kl er nu $\frac{1}{2}$ 4 Efm stod ikke op før Kl $\frac{1}{2}$ 11 for maa spare paa brensellet vist jeg geier at faa op lampen skal jeg skrive lit siden skal nu drikke kaffe nykøgt Knækkebrød Marg Jesus velsigner alt Lørdag den 20 mars kl $\frac{1}{4}$ paa 7 aften Ja det er ikke rart med papiret og forresten er ikke lyset rart heller Jeg har nu den gamle Parafinosern saameget ijen paa at jeg faar visse at der er liv og at Jesus er med Ja jeg har nu høgt og saget lit ved saa jeg varmer da ogsaa i morgen kaffelars vist at Jesus giver mig lov til at staa op Jeg maa sige at idag har jeg følt mig ikke saa værst Jesus styrker mig og velsigner baade mat og drikke og Bønnen (?) Og nu skal jeg læse lit har nu et Kapitel ijen av første Samuels bok og saa gaar jeg med Bøn til Jesus om at han vil styrke alle min kjære og vogte over baade dem og mig selv Ja Gud give alle sine en tryg Haven Terjebo 20 Mars kl 7 aften Hilsen Arne

SØNDAG DEN 21 MARS

Gud være lov og tak at jeg ogsaa i dag har faat lov til at være oppe en stund maa nu snart for brændslets krype under tepperne for der at holde varmen i mig Ja inat blaaste det rigtig godt svær kulling av S. V. og snefok Nu er den nu rigtig fin men hørrer nu at det er liv utte nu er det saa godt som klart da jeg var eller krøp ut var det o gr og vinden var svag har saagodt som ikke sovet i nat var dagen gaat med Sang lesning og Bøn til Jesus Jeg er saa tryg naar jeg ved Jesus som vagt er jo ikke saa aller værst men føtter svigter mig saa det gaar frem med at sitte helt helt ned paa slutten av Rygen Det er værst med venstre fot men jeg faar være taalmodig det er tungt at vide en stor haug med kul og ikke have krefter for at faa i nogen Men vist Jesus lar mig faa lov til at staa op i Morgen og

veiret er saa bra maa jeg nu drage mig bort for at se om jeg ikke kan faa mig en par bøtter Kl er nu snart $\frac{1}{24}$ Efm. og bruger nu dagslys ja ikke for det har jo ikke noget lys saa jeg maa slutte dag med alle gode ønsker om at Gud er med alle mine hilsen Arne

MANDAG DEN 22 MARS

Ja ogsaa idag har Jesus givet mig krefter til at faa være oppe. Men det værste er brensel at vide en stor haug med brensel lige uten for dørren og ikke kan faa fat paa noget Ja gid at Jesus vil enten løsse Sjælen eller sene mig hjælp har nu i dag spist siste suppen af frugten har ijen $1\frac{1}{2}$ kg Knækkebrød saa da er alt haab gaat Kun at vente paa Jesus løsser Sjælen op bankker paa Hjertedøren Ja han er velkom vad tid det er skal nu forsøke hugge lit ved er fri for alt Har i dag slaaet sund resten av en kasse jeg har brugt til kulkasse skal nu forsøke om jeg greier at faa den haagt sund saa bliver det at gaa til sengs ijen ikke har jeg lys saa jeg laa til at læse det skal vel være saa fra Jesus som straf for alle mine synder jeg har forvolt ham og alle her nede men jeg bærer dem og alt for Jesus da jeg ved jeg faar lov til at gaa hjem til Jesus Veiret er oversjyet det har vært lit sol paa formiddagen nu er kl $\frac{1}{4}$ over 3 Terjebo 22 Mars helsen fra en ven i Jesus Klokkekassen skal settedes sammens og henges op over Mors seng bedst at alt kommer hjem helsen Arne med et godt Mot Jesus er med Da Jesus har givet mig krefter til det jeg har bedt om skal jeg medens parafinasern (?) vil give mig saa meget lys fortælle at nu har høgt alt vad jeg kan hugge sunt inde her det er bagertrauget ijen Men vil haabe Gud gjør noget for mig saa en jelp bliver det vel har nu spist lit knækkebrød kaffe Margarin Saa nu blir det bare at læse en eller to kapitel skal nu bejynde paa den første Konge bok saa er det at bede sin bøn for alle mine og mig selv i vor Jesu Kristus navn Ja

Gud og vor Kjære Jesus ser til Sjællene som ikke er fundet rensset ren i Lammets Blod Terjebo 22 Mars Kl 9 m. paa 7 aften

TIRSDAG DEN 23 MARS

Ja jeg har av Jesus ogsaa idag faat kræfter til at koge mig en Kjel kaffe og skal nu drikke av den og saa maa jeg gaa til sengs Ja bare at Jesus vilde gjøre noget for mig har bedt Bøn om enten at han tager Sjælen hjem eller sender hjælp Jeg maa spare paa veden vist Jesus vil jeg skal staa op i morgen. Idag er det sterk storm av N. og snefok Ja Gud se i naade ned til mig Kl er nu $\frac{1}{2}4$ Efm skal nu bare drikke kaffe saa pakke under uldteppene Ja Jesus vel-signer alle mine Terjebo 23 Mars hilsen fra Arne

ONSDAG DEN 24 MARS

Ja Jesus være tak for alt jeg ogsaa idag har faat vært oppe lit men maa nu gaa til sengs ijen for at spare paa veden Idag har begge vaskebaljerne jeg lavet i vinter faat lov til at følge alt som bare brender 1 krak er ogsaa veder-faret luen Veiret har vært oversjyet tror det er svag N. vind Er aldeles fri for sne til vand bliver antagelig til at slaa ud en rutte i Kjøkkenet for at faa sne Jeg er ikke rar faar bare vente paa Jesu kalder Terjebo 24 Mars kl $\frac{1}{2}4$ Efm.

TORSDAG DEN 25 MARS

Ja Jesus være lov og tak har da i dag ogsaa faat bagt mig en kjel kaffe og spist lit Gratulerer Hjerteligst men dagen Kjære Far Men om Gud har givet lov til at leve ved ikke jeg men vil nu ønske dig aligevel en kjerlig dag Idag har bagertrauget gaat og en liden kasse Maatte Jesus sende mig hjælp ikke for at leve men for at jelp mig til lit Jeg skal være glad vist Jesus vil lade mig faa lov til at

På kull-leting i den første Spitsbergen-tid.

gaa hjem til sig Idag blaaser det sterk vind av N. Inat var det sterk S. V. snefald og fok Ja lit Fok er det jo idag ogsaa Jeg er ikke svert sterk det er ryggen som det er værst med nu er klokken min $\frac{1}{2}4$ men er nok minst 3 om ikke 4 timmer for sen efter dagen og mørket Ja mørkt er det jo ikke men fra som min klokke har vært saa er det sjømt fra 6 til 1 nat Jeg har nu en liten kasse til at hugge sund og saa Ja jeg siter jo ogsaa paa vedkassen min den gaar ogsaa ja maa Jesus give alle mine lys og god dag jennem livet Terjebo 25 Mars 1926 Hjerteligst hilsninger Arne Ja det som jeg sagde igaar en rute i kjøkkenet gik

FREDAG DEN 26 MARS KL $\frac{1}{2}5$ EFM. NY TID

Tak for igaar Far Ja Jesus har idag ladt mig være oppe nogle timer Har idag høgt sund 1 krak en liten Kasse og Karmene av de lille vinduet jeg laget i vinter Maatte Jesus enten sende mig hjelp eller tagge mig hjem til sig Skal forsøke om jeg greier at komme i kjøkkenet efter lit sne Det

er værst om brensel har nu en kasse jeg sitter paa den maa jeg nu tagge før jeg gaar i seng for at ligge og bare tænke og bede til Jesus Faar ikke sove Ja Jesus følger mine saa den vei dem gaar han leder den rette vei. Terje bo 26 Mars Kjærlig hilsen fra en der venter bare paa Jesus Arne Det er kolt naar at det fryser Is i Barter og Sjæg naar jeg ligger op for Brensel

Jeg maa fortælle at nu har jeg faat i sne og nu maa jeg kogge lit kaffe det er jo flot at spise 2 maaltider om dag men idag saa skal jeg gjøre det brender nu filler Ja alt som brænder gaar Fik trekke lit frisk Gud luft i lungerne greier ikke at komme mig ut Det er ryggen og venstre fot som ikke vil fungere send mig en for at rette paa senga greier ikke at riste op teperne Ja Gud med alle mine og mig selv

SØNDAG 28 MARS

Ja jeg maa sige at Jesus har da givet mig til at leve Igaar var jeg ikke af senga ikke for det at Jesus negtet mig men for brenslens skyld Idag har jeg brent nogle gamle klæder høgt sund i bomme 1 krak 1 Kasse vedkassen spikerkassen værktøikassen og saa har jeg opdaget at det er kul i mellem til fyld i gulvet Saa jeg har brekt op en fjæl og nu er det rigtig lunt inde Men alene Gud skal vide at jeg frøs i gaar ser ikke ut til at Jesus vil slippe mig hjem saa fort Ja bare at jeg er klar til naar han Banker paa at gaa hjem nu er min Kl $\frac{1}{2}$ 7 Aften men det er nu paa slomp jeg har sat den for den stoppet grundet kulden Jeg faar ikke klage alt medens Jesus giver mig lov til at sitte oppe men kosten er just ikke direkte nogen kraft kost svart kaffe margarin knækkebrød Det er Jesus som holder mig oppe og styrker og velsigner alt Ja nu sluter for idag med som vanlig bøn for alle mine kjære og mig selv Terjebo 28 Mars Kl 7 aften hilsen Arne

MANDAG DEN 29 MARS

Jesus være den samme i gaar og idag har av ham faat faat styrke til at faa i lit Havregryn lit sne har jeg i en Bøtte gravet frem under gulvet den er smaa men Eia god Og nu ryger Havergrød og svart kaffe lit Margarin eller rettere sagt stegt grød i Margarin Jeg skal være Taalmodig til Jesus kalder mig hjem Ja det er ryggen som er den værste maatte Jesus sende nogle folk forbi Jeg beder ikke for at leve kun lidt steld havde været godt. Føterne er omtrønt ja venstre knæ er svært hovent høyre fot er ikke saa gal enda Ja papiret minker kl er nu her paa Terjebo $\frac{1}{2}$ 6 aften slutter med ønske om at Gud og vor Klære Jesus besjyter mine Terjebo 29// 1926

TIRSDAG DEN 30 MARS

Ja Jesus være lov og tak Har ogsaa i dag faat vært oppe spist opvarmet havregrød og drukket lit svart kaffe Jesus velsigner alt vad jeg spiser og drikker Har idag flyttet sengen helt til ovnen og sat bordet ovenfor der sengen stod Er da ikke rar men skal være tolmodig Jesus gjør vel enten fra eller til bruker en stol som bord sitter i sengen og skriver Ja Jesus velsigner alle mine Terjebo 30 Mars hilsen Arne

ONSDAG DEN 31 MARS

Ja Jesus være lov og tak for nu er da Mars gaat Har i faat krefter av Jesus til at faa mig i lit sne jennem vinduet i kløkenet ogsaa faat frem vel en Bøtte kul Holder nu paa at smelte sneen Ja saa har jeg været her 5 maaneder 6 dager og nu er ogsaa slut paa Papirret saa nogen skrift i april bliver det ikke men skal merke dagene

Jeg har dette lille stykke papir ijen det er saa meget at jeg atter engang faar lov til at ønske at alle mine kjære for

Jesus kalder og banker paa Hjertedørene til dem da er beret for at møde klar og ren Jeg for min del fik saa betenkningstid at jeg da for vist at Jesus vil give mig den kronen som er loft Ja jeg skal nu smelte sneen ogsaa skal jeg kogege mig kaffe varme op lit Havergrød spise lit takke Jesus for dagen og saa er vel klokken saa mange at det er til at lægge sig Ja maatte Jesus da velsigne alle mine faar da slutte med skrivningen med mange gode ønsker om en rig god Poske Jeg giver mig Jesus til og være glad for det Jeg har Jesus velsigner Terjebo 31 Mars KL 1/27 af Tusinder hilsninger Arne

(I hans bibel, som lå på bordet ved sengen, fantes to papirlapper, og på disse var de nedenstående notater for april skrevet. På baksiden av den ene lapp var der satt op en almanakk for april, og i denne var dagene til og med 9. april merket og utstrøket.)

Torsdagen gik ut

Fredagen kl 6 aften har idag maattet holt til i Senga Maatte Jesus gjøre en ende paa dette

Lørdag maa holde senga greier ikke komme op venter bare paa Jesus vil slippe mig hjem

Ja Jesus har vært nær i dag som altid i dag er 1 Poskedag har ikke noget at drikke holder sengen Maatte Jesus tage mig Hjem til sig snart

Mandag Ja Jesus sleper mig ikke saa snart

Tirsdag den 6 april 1926 Ja Jesus er i gaar i dag den samme Jeg maa sige at i dag har følt mig rigtig bra men maa da holde sengen Jeg har sent Bønner til Jesus om hjelp og tror den kommer Ja lovet være Jesus Guds Søn og vor frelser Har nu en gang til lit Knækkebrød saa vist at jeg greier at faa i sne saa bliver det at spise Havergryn og Margarin Ja Jesus velsigner alt

DEI FYRSTE PÅ TOPPEN AV VIKTORIA-ØYI

AV OLAF HANSSEN

Det er ikkje til dei store landvidder av same namn ved Sudpolen og sameleis heller ikkje til landvidderne austanfyre Grønland denne ferdi gjeng.

Det er til ei einsleg liti øy langt nord i det norske ishavet. Ei øy som ligg ikkje so svært langt ifrá den austlegaste av Svalbardøyarne våre — den no so namngjetne Kvitøy — eller midtleides millom Kvitøy og Harmsworthneset på Aleksandraøyi i Frans Josefs Land. Frá Kvitøyi til Viktoriaøyi er umlag 100 km.

Etter dei fáe målingar som til dessar er tekne reknar ein med at øyi ligg millom $80^{\circ} 5'$ og $80^{\circ} 10'$ nordleg breidd og millom den 36° og 37° austlege lengdegrad. Vidare reknar ein at øyi hev ei lengd vest— aust av umlag 10 km.; på det breidaste umlag 7 km. Alt i alt ei vidd av umlag 40 rutekm.

Øyi lyfter seg or sjømålet frá same fjellbarden under havet som Svalbard og Frans Josefs Land. Saman med Storøy og Kvitøy vert ho eit naturlegt samband imillom desse øylandi.

Kring øyi er eit belte rikt på grynnor og skjer, som ikkje rekk upp til sjømålet. Rekande isfjell, som her er nøgdi av, kjem seg ikkje yver trass hardver og sterke strauumar. Dei vert standande på grunn og merkjer soleis av kvar farvatnet er ureinaste.

Dr. Gunnar Horn tilh. og skippar Peder Eliassen på toppen av Victoria-øyi. Olaf Hanssen fot.

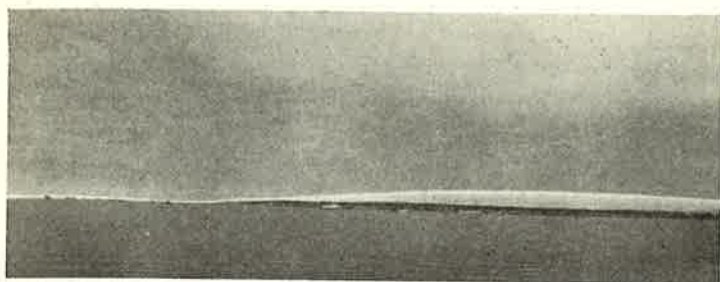
Det var dei norske ishavsfararar, skipparane *Johs. Nilsen* og *L. Sebulonsen* som 20. juli 1898 fann øyi, truleg for fyrste gong. Men fundet kom ikkje radt uventa. Dei fåe djupmølingar som var gjorde i nærleiken, syntte ikkje vidare djupt hav og vitskapsmennene venta difyre á finna nye øyar i denne luten av ishavet. Da-

gen etter at Sebulonsen og Nilsen hadde funne øyi vart ho ogso sedd av skippar *P. W. Nilssen* på den norske dampgaleasen «Victoria» og Nilssen kalla so øyi etter skuta si for «Victoria-øyi» og er difor namnfest på kartet slik.

I 1925 vart øyi kring-sigld av ei engelsk ishavsgranskarferd Worsley—Alggarson med seglskuta «Island» på veg frá Svalbard til Frans Josefs Land. Dei gav frásegn um, at øyi ligg litt lenger vest enn kartet syntte. Ellers er der berre sparsame frásegner ein hev um kva skutor, som hev vore uppe under landet og når. Me veit at i 1928 siglde álesundsskutorne «Gungnir» og «Bratvaag» rundt øyi. Dei var på veidingsferd under Frans Josefs Land.

Det er istilhøvi som stengjer for ferdsla. Og sjølve øyi er ei einaste isfonn. Ikkje berrsynt land nokon stad. Fonna kvelver seg som ein skjold yver øyi. Toppen på breiden er 120 m. y. h. Men utanfyre på isflaki rundt ikring øyi leikar kvalrossen og storkobben seg. Ofte i flokkar på mange hundrad dyr. Og der dyr held seg, er heller ikkje kvitebjørnen langt undan. Det er difor bra veidelende ikring her.

Der er ikkje råd á lenda andre stader enn på eit lite nes

Victoria-øyi sett fra sudvest. Olaf Hanssen fot.

nord aust på øyi. Der er nokre meter berr strand i «varme» sumrar. Utanfyre her kom ogso «Bratvaag» framum på den namngjetne ferdi — den 8. august 1930. Me vart same um á gjera eit lite renn i land og freista á koma oss upp på toppen av fonni. Kl. 6 morgon tok me iveg tri mann sterk: Dr. *Gunnar Horn*, skippar *P. Eliassen* og meg. Det gjekk tungt imot høgdi avdi der var litt lausbrána is eller snjo á vassa i. Summe stader vatsdeplar á koma seg yver. Yveralt den kvite snjoen med eit einslegt far etter kvitebjørn. Etter ei gonga på 2½ km. var me heilt på toppen. Høgdebarometeret synte 110 m. Truleg er me vel dei fyrste menn og nordmenn som hev vore tilfjells på Viktoriaøyi! Og utsynet til alle leider var storfelt og sjeldsynt. Isfjell av alle slag skap låg og røk og glitra på havet. Eit av dei var jamvel so likt eit skip, at me fullt og fast trudde det. Nokre skyflokar eller skodedottar slørde midnattsoli iaust. Lengst i vest hadde me ljosningen av iskupulen på Kvitøyi i morgondimma. Og slik ro og høgtidskjensla! Ikkje havmarmen i strandi. Ikkje vengjesus av fugl. Ikkje brøl av dyr. Berre ender og dá vert stilla broti av kalvande bre.

Viktoriaøyi høyrer diverre ikkje til Svalbard. Svalbard-umkvervet gjeng berre til 35° austleg lengd. Ho høyrer heller ikkje til Frans Josefs Land og hev vore rekna sameleis som dette til ingenmannsland.

AV NORSKE FANGSTMENNS NYBYGGERHISTORIE PÅ ØST-GRØNLAND

AV NILS FOLDVIK

Når jeg skal forsøke å fortelle litt om Øst-Grønland og de muligheter som er der borte, vil jeg holde meg til det vi så av landet og de erfaringer vi gjorde der i de to år vi lå der. — Striden om Grønland er jo så kjent at det er unødvendig å komme nærmere inn på den. —

Den mann som så å si har vært drivfjæren i å få gjort noe på Øst-Grønland er professor O. A. *Krogness*. Da Annieekspedisjonen i 1922 skulde dit over på fangst, fikk Krogness ordnet det slik at de fikk med seg radiostasjon og ellers meteorologiske instrumenter så de kunde ta observasjoner og telegraferer dem til Tromsø. Disse folkene gjorde et meget godt arbeide der borte, og det er sørgelig at de skulde forsvinne på den måten. Isen tok dem på hjemturen. Men de har satt sig et varig minnesmerke på Grønland, og vi som har vært der og de som kommer der bort, vil med respekt og forundring betrakte deres arbeide.

Professor Krogness var det som utrettelig hjalp oss i den tiden vi arbeidet for å komme til Øst-Grønland. Vi står i stor takknemlighetsgjeld til ham for alt han gjorde for oss. Den eneste måte vi kunde vise vår takknemlighet på, var å kalle det første sted vi kom til og satte op hus på, for Kap Krogness.

Det er ikke bare fornøielse å komme til et land som er ukjent og hvor der ikke finnes hus. Det første vi måtte gjøre var å få materialer i land på forskjellige steder, og

Norsk fangsthytte på Kap Mary i Eirik Raudes Land.

så senere frakte dem videre i motorbåt eller robåt der vi skulde ha op husene. Det gjaldt å benytte tiden før isen la sig og marken frøs. Matlagning blev det så som så med. Vi bodde i telt, og når det ene hus var satt op, var det å dra til neste boplass og begynne på'n igjen. —

Vi fikk satt op 9 hus den første sommeren, og året efter fikk vi op 10 hus til. Det gjaldt å få så stort landområde som mulig. Vi bygget husene i rekker med ca. 30 km. avstand imellem, så man kunde gå fra det ene hus til det annet på dagen og på den måten komme over så stort område som mulig. — Å kalle disse hyttene for hus er vel ikke ganske riktig. De største var 3,3 meter i firkant, andre ca. 2,2 meter. I en del hadde vi ovner, i andre bare primuser. De fleste blev opsatt av enkle bord, og så la vi et tykt lag med torv utenom huset. Det blev ganske varme hus likevel, når undtas de vi brukte primus i, for primusen brukte op all luften i huset så lampen slukket, og det var mindre behagelig å opholde sig i dem om vinteren. — Nu, de klarte sig til sitt bruk og det var jo hovedsaken.

Når man tenker på Grønland, forestiller man sig et land med sne og is, mørkt og kaldt. Til sine tider er det nok så. Men kommer man til Grønland en sommerdag, ser man noe annet. Når man glir inn mot Myggbukta har man store grønne gressletter med vann etter vann foran sig innover landet. Gås og lom holder et svare spektakkel. Man ser moskusflokker som gresser bortover slettene, man hører rypen borte i skråningene, og haren som er hvit hele året rundt er lett å kjenne. Der er liv overalt.

Men det er ikke bare glede. Myggbukta bærer sannelig sitt navn med rette. Mygg var der jo overalt, men ingen steder i slik mengde som i Myggbukta. Den var en sann plage. Jeg har ikke sett slike mengder av mygg noensteds som der. Og blodtørstige var de til gagns. Det var en lettelse når de første frostnetter kom og myggen forsvant.

Klimaet på Øst-Grønland der vi var er utmerket. Tørt og meget klarvær. Om sommeren er der en del tåke ved ytterkysten, men lengere inn i fjorden er den sjelden. Der er et meget rikt blomsterliv, og vi fant bær på flere steder, blokkebær og krøkebær og enda en sort til. Jeg tror at lengere inne i fjordene, f. eks. inne i Frans Josef-fjorden, vil man finne en vegetasjon frodigere enn de fleste aner. Jeg så bare den kolossale forskjell mellom Myggbukta og Loch Fine-fjorden. — Langt inn i landet kom vi dessverre ikke, da arbeidet med opsetning av hus og fangstredskaper tok det meste av tiden.

Vi kom jo dit bort ukjente med landet og klimatet. Det gjaldt å utnytte tiden før isen la sig og før markene frøs. For folk som studerer dyr og planteliv, vilde en tur til fjordene på Øst-Grønland være av meget stor interesse. Og jeg er sikker på at vi her i landet har mange unge interesserte studenter som med glede vilde reise dit bort en tur bare de fikk anledning. Å kombinere en slik tur med en fangst-

Isbjørnunger på Kap Herschel.

ekspedisjon skulde vel ikke bli så uoverkommelig. Jeg vet konservator Soot-Ryen ved Tromsø museum er meget interessert i å få samlinger til museet.

Sommeren på Øst-Grønland er kort. I de to årene vi lå der borte gikk fjordisen op først omkring 20. juli. Og sist i september fryser det til igjen. — Overgangen fra sommer til vinter og omvendt foregår mere hurtig enn her hos oss. Man kan nesten ikke si at der er vår og høst. Det hele er bare som et plutselig omslag. Våren 1927 fikk vi sist i mai et omslag fra et par kuldegrader til 17 varmegrader. Sneen forsvant på utrolig kort tid, alle elver gikk op samme dag og alt blev bare vann og snesørpe. — Men under sneen stod gresset grønt, og på utrolig kort tid var der blomster og full sommer. På enkelte dager hadde vi op til 20 varmegrader der borte.

Sist i september og oktober faller temperaturen sterkt. Den første vinteren vår der borte var meget kaldere enn den siste. Det koldeste vi målte der var — 48½ grad. Kulden føles selvfølgelig ikke så sterk som her hjemme.

25—30 kuldegrader var i grunnen en behagelig temperatur å gå i når det ikke var for meget vind. —

Man har på Grønland den såkalte fönvind. Det er vind som kommer fra innlandsisen. Den vind skuldé man tro var meget kald, men det er ikke tilfelle. På grunn av høideforskjellen og den større sammenpresning den får, stiger temperaturen meget. Jeg husker et tilfelle hvor temperaturen skiftet plutselig fra 20 kuldegrader til et par varme-grader. — Fönvindbygene føles som mild sommervind her hjemme, den er meget tørr og behagelig. Det siste året vårt der borte hadde vi adskillig mere fönvind enn det første året.

Fra utenlandsk hold har det vært skrevet om fare for utrydning av moskusdyrene. — Når man har vært på Øst-Grønland en tid og sett hvilken kolossal masse moskus der er, tror jeg ikke at man, som isforhold og anløpsmuligheter nu er, skal frykte for noen utryddelse. Den tiden fartøiene kan komme inn der borte er vel høist regnet 2½—3 måneder i året, og når der som hittil bare har vært noen få fartøier under land og tatt noen moskusdyr, har det ingen betydning. — Husk de kolossale landstrekninger, hvor der sjelden eller aldri kommer folk og hvor moskusdyrene går uten en eneste fiende. Den har såvidt vi kunde se, ingen andre å frykte enn menneskene. Jeg har sett spor efter bjørn, som har gått like forbi moskusflokkene uten å forsøke på å angripe. Jeg tror ikke bjørnen tør angripe moskusdyrene. Moskusen er jo et meget kraftig dyr og den har et ypperlig forsvar. De stiller sig op i ring med hodene ut og samler kalver og ungdyr inne i flokken. Jeg har heller ikke sett ulven angripe moskus. — Folk som ligger på overvintring skyter ikke flere moskus enn de bruker til mat, huden har jo liten eller ingen salgsverdi.

Skulde der engang bli et innrykk av folk på Grønland så man kunde frykte en utryddelse, burde jo dyrene fredes,

Vinterkveld i fangsthytta på Grønland.

(Fot. Halle 1930.)

men foreløbig er der ingen fare. — Jeg passerte på en 4-timers tur høsten 1927 ca. 200 dyr og så flere flokker lengere bortover slettene. Moskusdyrene lever av gress og polarpil og om vinteren holder de sig der hvor det er lite sne. De sparker op sneen ned til gresset. De har parrings-tiden sist i oktober og først i november måned og får kalvene i april. Det lange ragget de har, beskytter vel kalvene en del mot kulden som i april måned ofte er ca. \div 30 gr. Kalvene har også en ganske bra pels.

Moskusen er et lunefullt dyr. Enkelte påstår at det er som å skyte i en kuflokk. Som oftest springer moskusen unda for folk, men jeg har også sett at den har gått til angrep. Vi var ute for det et par ganger der borte. Mitt inntrykk er at i parringstiden er oksene mest tilbøielig til å angripe. Det er ikke greit å komme ut for et slikt angrep, for moskusen har noen store, spisse horn og den er lynsnar til å bruke dem.

Moskusdyrene lever i større og mindre flokker. Man kan

treffe på enkelte enslige dyr. Det er gamle okser som antagelig er utstøtt av flokken av de yngre. Når man tref-fer en slik gammel okse i nærheten av en flokk, går den til flokken og er med på å forsvare den. Om det er for flokkens eller for sin egen skyld, vet jeg ikke, men det er vel helst det siste.

Det har før i tiden vært en hel del rensdyr på Øst-Grønland. De er nu helt forsvunnet. Det er forskjellige meninger om hvordan de kan være kommet helt bort. Det kan ha vært sykdom og forskjellig. Men jeg tror at ulven er «mesteren» der. Renen er jo ganske forsvarsløs mot den grådige ulven, og såvidt jeg vet opdaget man først ulv på Øst-Grønland i den tiden renen forsvant. —

Polarulven eller hvitulven som enkelte kaller den, er vel det slueste dyr man kan tenke sig, og det er vel ikke noe dyr i de arktiske egner som er mere interessant å drive jakt på. Den første vinteren der borte hadde vi et helt besvær med ulven. Den ødela rev i fangstredskapene, men passet sig vel for å komme fast selv. Om nettene var den nede ved husene og forsøkte å få fatt på hundene våre. Den tok to unge hunder fra oss.

Når der kom en flokk ulver, la de sig ned alle sammen undtagen en et passende stykke fra huset. Den ene kom da hoppende nedover og begynte å leke med hundene, og eftersom den hoppet der, fikk den en hund med opover dit flokken lå. Når de kom nær nok ringet plutselig alle ulvene sig om dem, og da var det slutt med leken for hundens vedkommende. Om kort tid var det bare noen benrester igjen av den. — ulven optrådte i større eller mindre flokker, ofte kom de bare to sammen også. Vi fikk en ulv i saks. Ellers skjøt vi dem eller tok dem på gift. Vi forsøkte å fange den levende, men den passet sig vel for den slags redskaper. — Såvidt vi kunde merke, angrep ikke ulven folk. Men den fulgte efter. Jeg hadde engang en

Krogghytta.

(Fot. John Giæver.)

flokk efter mig fra Kap Krogness ned til Myggbukta. De fulgte utenfor skuddvidde, men angrep ikke. Det kan vel komme av at den har meget lett for å skaffe sig føde og derfor ikke er større sulten. — Der kom engang to ulver ned til Myggbukta. Vi skjøt den ene. Den andre holdt sig

i nærheten et par dager. Den hylte og bar sig, men var umulig å komme på skuddhold.

Av bjørn var det ikke meget i de traktene vi var. Der kom en og annen slengende langs kysten. Bjørn er forresten en utrivelig kar å ha i et reveterreng. Den slår i stykker feller og ødelegger så godt den kan. Et par ganger ramponerte den også hyttene. Et sted slo den inn hele veggen i huset. Det var en moskushud på innersiden den skulde ha tak i. Den er en mester når det gjelder å ødelegge, og med sine fryktelige krefter kan den utrette det utrolige.

Bjørnen holder sig antagelig lengere ute i drivisen, hvor der er mere sel, og der har den lettere for å skaffe sig mat enn inne ved land. Men det er visst ikke tvil om at der på sine steder er meget av den.

Reven streifer meget rundt. Det er hovedsakelig hvitrev, lite med blå. Jeg tror den trekker mere inn i landet om vinteren. Den lever jo for det meste av rype og lemen. Den følger efter rypen som gjerne holder sig i store flokker der hvor moskusdyrene går og sparker op sneen. Og reven har visst ikke vanskelig for å skaffe sig mat der borte.

Av hare er der en kolossal masse på Grønland. Polarharen er hvit hele året rundt. Den er av samme størrelse som haren her hjemme, men fortennene står på en annen måte. Når undtas i den tiden den har unger, er haren meget lett å skyte. Man kan gå kloss inn på den. — Sommeren 1927 skjøt vi oppe på den lille hvalrossøen 34 harer på to timer. Jeg skjøt tre i ett skudd, og det er meget sjelden man gjør det her hjemme. Skinnen på haren ser meget pent ut, men hareskinnene derfra har nok ikke noen større verdi.

Rype er der også en masse av. Det er antagelig samme slags som fjellrypen her. Den er av samme størrelse og brun om sommeren. Den er heller ikke vanskelig å skyte.

Jostein i februar 1931.

Vi jaget flokken sammen for å få så mange i skuddet som mulig. Der var i det hele tatt ferskt kjøtt i overflod, og det var ikke så ganske lite vi satte til livs i løpet av to år. Det er utrolig hvor meget kjøtt en mann spiser når man ikke som her har stuinger og forskjellig sånt til. 3 ryper pr. mann hadde vi som regel. Her i hjemlandet har man nok med en.

Røiskatt var der til sine tider også en hel del av. Jeg tror det er samme slag som her hjemme. Vi hadde med noen til museet i Tromsø. Vi fanget dem i Myggbukta, hvor de holdt til under hyttegulvet. Den er brun om sommeren.

Lemen er der meget av. Den er gråbrun. Vet ikke om den er av samme slag som den vi har i Norge, men museet fikk en del av den også, så de har vel konstatert hvilken familie den hører til. Flere ganger fant vi død lemen på sneen. Den var antagelig ihjelfrossen.

Sneuglen var også tallrik. Det udyret fråtser i rype hele vinteren og tar ikke så få hareunger om sommeren. Den er som regel meget sky og vanskelig å komme på skudd-

hold. I den tiden den har unger er den temmelig nærgående hvis man kommer for nær redet.

Falk var der meget av, især om høsten når frosten satte inn. Da kom den ned til huset og skjente rundt efter vindmåleren på taket.

Så var der en masse ravn. Vi trodde det første året at den skulde trekke bort når kulden kom. En del reiste jo, men en hel del blev også igjen, og den ødela temmelig meget rev for oss. Den kretset rundt der og var kvikk til å hakke i stykker reven så snart den var kommet i fangstredskapene. Den hakket op hele reven, så den blev helt verdiløs. Senere begynte vi formelig utryddelseskrig mot raven, og vi fikk da livet av mesteparten.

I de traktene vi opholdt oss, var det lite sjøfugl mot hvad der ellers er i arktiske egner. Alke var der ikke, men en del edderfugl, terne og havelle. Sjøfuglen var også meget vanskelig å komme på skuddhold. Lom var der en del av, likeså gås. Det var den almindelige grågås og den anden var visstnok den såkalte rappgås.

Fangstlivet har som alt annet sin gode — og dårlige side. Det er et bra liv og interessant når en kan streife omkring i godvær. Men blir man utsatt for styggvær og kommer til et dårlig hus og blir nødt til å bli liggende i soveposen i flere døgn og vente på bedre vær, da blir tiden lang. Man har lite eller ingen ting å foreta sig, og er man fri for lesestoff, er det temmelig utrivelig. Det går hårdt på lesestoffet på slike steder og man leser alt man bare kan komme over, like til gamle aviser, motejournaler m. v.

De to vintre vi var på Grønland var meget ulike. Den første vinter var meget kald. Sneen legger sig meget forskjellig på de forskjellige strekninger. Vi hadde den første vinteren satt op hus og fangstredskaper på en strekning av ca. 8 mil, og fra jul var det ikke tale om å komme frem den veien. Sneen la sig løs i store mengder så det var helt

Fangstfolkene Arnulf Gisvold og Eilif Herdal utenfor hytta på Kap Herschel.

ufremkommelig. Den andre sommeren måtte vi flytte alt sammen, og det skaffet oss en masse ekstra-arbeide. — Andre steder kunde det om vinteren være ganske snebart. Temperaturen var også forskjellig på de forskjellige steder så vel sommer som vinter. Om vinteren var det kaldere og kaldere jo lengere man kom inn i landet, i likhet med hvad vi har i Nord-Norge.

I fangsttiden var vi for det meste alene, og vi hadde hver våre hytter som vi streifet imellem. Det var gjerne så at to gikk ut hver sin vei fra samme hovedstasjon. Når vi så møttes igjen, hadde vi jo en del nytt å prate om.

Sneløsningstiden var i grunnen den kjedeligste. Da var det umulig å komme ut, det blev mest å holde sig til huset. Det var en lettelse når isen gikk op og vi kunde begynne å farte litt rundt.

Stort sett må man vel si at det er gode levelige vilkår for fangstfolk på Øst-Grønland. Reisen dit over har jo sine vanskeligheter, men det er ikke så ille som alle trodde

før. Det er jo selvfølgelig større risiko med å reise til Grønland enn til Svalbard på grunn av isforholdene, og frakten er så meget dyrere. Men når man først får opp hus der borte og får høstet de nødvendige erfaringer, tror jeg det skulde være lønnsomt å drive fangst på Grønland. Det er opdaget kull på flere steder og hvis det viser sig at fartøier i påkommende tilfeller kunde forsyne sig med kull der borte, vilde det ha sin store betydning for vår fangstflåte.

MINNEORD:

Peter S. *Brandal*, en av foregangsmennene innen den sunnmørske fiskeri- og ishavsbedrift, døde 23/3—1933.

Brandal var født 21/12 1870. Han fór til sjøs, tok styrmannseksamen og blev skibsfører i 1892. I 1898 startet han sitt ishavsrederi og fór selv som fangstskipper til 1911. Han var den første fra Sunnmøre som begynte å drive fangst under Grønland og gikk regelmessig dit efter fangsten i Vestisen. I tiden mellom fangstsesongene blev fartøiene sendt på torskefiske på bankene eller på sildefiske under Island. På hjemstedet Brandal blev virksomheten stadig utvidet, han bygget seloljedamperi og sildoljefabrikk. Da han i 1916 kom på svartelisten og ikke kunde skaffe sig kull til sine fangstfartøier, startet han Kings Bay Kul Co. A/S, i hvis direksjon han satt helt fra selskapets start. I 1931 blev han opnevnt som medlem av Norges Svalbard- og Ishavs-råd.

Brandals kjennskap til våre fangstfelter i ishavet var enestående, og hans interesse for den norske virksomhet i disse strøk var så brennende at han møtte op til Ishavs-rådets møte i 1932 enskjønt han da i lengere tid hadde vært sengeliggende og han måtte ledsages av sykepleierske på veien til Oslo.

Det blir tomt efter ham, både på hjemstedet hvor han satte så megen virksomhet i gang, og i de kretser hvor man anser hevdelsen av våre rettigheter i ishavet som en livssak for landet.

Kaptein Arve *Staxrud* døde 4. april 1933. Han var med blandt dem som innledet det norske systematiske utforskningsarbeide på Svalbard i 1906 og arbeidet i alt 7 somrer som topograf på Spitsbergen (1906, 1910—12, 1914, 1919—20), herav i 3 år som leder av ekspedisjonene. Efter hjemkomsten fra sommerens ekspedisjon i 1911 foretok han en reise til østkysten av Spitsbergen for å eftersøke noen fangstfolk som var reist op i 1909 og som man savnet underretning fra. Denne begivenhet gav støtet til en lov om offentlig tilsyn med overvintringsekspedisjoner, en lov som *Staxrud* tok initiativet til. Våren 1913 ledet han en ekspedisjon for å undsette den forulykkede tyske Schröder-Stranz ekspedisjon og foretok i den anledning to lange sledereiser med rensdyr og hunder over til dels ukjente områder på Spitsbergen.

Kaptein *Staxrud* var en utmerket ekspedisjonsmann, energisk og seig, med godt humør og delte godt og vondt med sine medarbeidere.

Staxrud var født i Brandbu 6/9 1881, student 1898, fast officer 1901, militær høiskoleeksamen 1911, kaptein samme år. Han har vesentlig tjenestgjort ved hjulrytteravdelinger. En nekrolog finnes i Norsk geografisk tidsskrift, B. IV, H. 6, 1933, s. 345—346.

HVAD SOM HENDTE I POLARVERDENEN 1933

DA NORSK POLARKLUBB BLEV STIFTET. Tirsdag 21. februar 1933 blev Norsk Polarklubb stiftet i Ingeniørenes Hus. Der var møtt frem 60—70 herrer og en dame — fru Magda Kaarsberg Foss. Journalist Odd Arnesen gav en redegjørelse for arbeidet som var gått forut for dannelsen av klubben og nevnte at radiotelegrafistene Dagfinn Steinskog og Fridtjof Bathen var kommet med idéen om å stifte klubben og at de tre sammen hadde utarbeidet forslag til statutter etc. Major Gunnar Isachsen blev valgt til møtets dirigent. Der rådet stor begeistring for planen. Klubben fikk navn av Norsk Polarklubb. Klubbens formål er å samle medlemmene til sammenkomster, hvor man kan drøfte arktiske og antarktiske emner gjennom foredrag og ordskifte. Medlemmer kan alle bli som har opholdt sig i Arktis eller Antarktis i kortere eller lengere tid. Som klubbens første formann blev valgt dosent Adolf Hoel og som styre: kaptein Oscar Wisting, major Gunnar Isachsen, radiotelegrafist Fridtjof Bathen og journalist Odd Arnesen. Suppleanter blev overingeniør Sigurd Westby og bergmester Merckoll. Revisor Karl Brende. Der tegnet sig 45 medlemmer på stedet, og sommeren 1933 hadde klubben 110 medlemmer.

Det første ordinære møte blev holdt 9. mars i Ciro, hvor professor A. W. Brøgger fortalte lett og underholdende, så levende muntlig som professoren bare kan det — fra Haagdagene. Formannen holdt en anslående takketale. Vellykket pølsefest etterpå. Den 27. april blev møte nr. 2 holdt i Humlen for fullt hus. Våre Sydpolfarere, Hj. Riiser-Larsen, Olav Kjelbotn og Hallvard Devold var innbudt og blev hilst velkommen hjem av major Isachsen. Dosent Hoel holdt foredrag om våre arktiske interesser og gav en oversikt over dommen i Haag. Under det selskapelige samvær etterpå kom G. A. K. og overrasket med en del sanger. Norsk Polarklubb har fått den beste mottagelse i hele pressen. I styremøte 22. april blev det besluttet å gi ut en polar-årbok — den første — forhåpentlig ikke den siste.

ET SYDISHAVETS S.O.S. Ved nyttårstid drog kaptein Hjalmar Riiser-Larsen, Hallvard Devold og Olav Kjelbotn sydovert til Antarktis med 60 polarhunder, en transportabel radio-stasjon og en mengde utstyr for å kjøre langs Sydpollandet fra Enderby Land, gjennom Dronning Maud Land, Prinsesse Ragnhild Land og Kronprinsesse Märtha Land til Graham Land for å kartlegge 2500 km. ukjent land av den 5500 km. lange strekning. Like efter landsetningen søndag 5. mars blev leiren på barrieren utsatt for en katastrofe — barrieren slo revner og leiren holdt på å forsvinne. I fire døgn seilte folkene og bikkjene på isflakene i storm og mørke og kulde. Ekspedisjonen blev spredt på seks flak og ferddeltagerne måtte løpe seier med bikkjer og utstyr. Ved radioens og de norske hvalfangeres hjelp og ved de tre ferddeltageres egen utholdenhet og omtensksomhet blev alle tre reddet av hvalbåten «Globe 5» — kaptein Kr. Martinsen. Radiostasjonen og en del utstyr blev plukket op på de forskjellige flak. En ny ekspedisjon vil i tilfelle bli foretatt med fartøi.

RIKS KVITSJØEN! Distansene er ophørt å eksistere. Den 18. mars iår snakket Aftenposten med fangstskuten «Terningen» av Tromsø — i Kvitsjøen. Radiotelegrafist Nils Høgs stemme fra det lille radio-rom ombord i skuten, 2300 kilometer borte fra hovedstaden, lød tydelig og greit. «Terningen» har en Telefunken-stasjon på 300 watt. Forbindelsen blev formidlet over Vardø radio, Tromsø, og Fauske radio. Samtalen dreiet sig om vær og vind i Kvitsjøen og fangsten naturligvis.

RUSSERNE HAR FORSØKT å oprettholde forbindelsen mellem Russland og Svalbard i vinter, men ikke med synderlig hell. Ved juletider 1932 blev isbryterne «Malygin» og «Sedov» sendt opover med flere hundre mann. Den 29. desember nådde isbryterne Isfjorden — her grunnstøtte «Malygin» på Festningsodden 100 meter fra land. Det så lenge faretruende ut og skibet hadde sterk slagside. «Malygin»s stilling var meget kritisk, da det blåste op til storm og skroget blev fylt med vann. Mannskapet måtte til slutt forlate fartøiet. Isbryteren «Lenin» blev sendt op fra Russland med dykkere, og «Malygin» blev tettet efter mange vidervedigheter. «Malygin» blev endelig i slutten av april måned slept hjem til Russland. Norske grubearbeidere deltok med stort hell i redningsarbeidet ved «Malygin»s havari.

«FARVEL TIL ALLE, NÅ SYNKER VI!» Den 24. april gikk den russiske 380 tonns bergningsdamper «Rouslan» fra Grønfjorden på

Spitsbergen sammen med isbryteren «Malygin». Ved Spitsbergens syd-spiss — Sørkap — forliste «Rouslan» med 23 mann. Styrmannen *Datsiloff* og to matroser blev reddet av Tromsøskuten «Ringsæl» den 1. mai, men den ene av matrosene døde da han blev tatt ombord. Kapteinen på «Rouslan», *Kluzev*, skjøt sig i livbåten. De to livbåter med 10 og 13 mann kom fra hverandre. 9 av de 13 frøs ihjel og blev skyllet overbord.

ORKANEN KREVDE 13 MENNESKELIV I VESTERISEN. Palmesøndag raste en voldsom orkan i Vesterisen. En mann ombord i Tromsøskuten «Selis» og en mann ombord i «Susan» av Hammerfest blev slått overbord av brottsjøene, storseilet blev slått overbord, kabelgattet og flere rekkestøtter knust. I denne orkan er temmelig sikkert også Tromsøskuten «Håkon» forlist med sin 11 manns besetning. Skipper var den kjente ishavsfarer *Olaf Eriksen*.

SKRUDD NED I KVITSJØEN. I mars iår blev fire norske fangstskuter skrudd ned i Kvitsjøen — det er jo for øvrig den slags foreteelser man alltid er forberedt på. Ålesunds-skuten «Kvitøy» — den tidligere berømte «Norvegia» av Sandefjord, som har gjort flere turer i Antarktis, bl. a. med omseiling av hele Sydpolkalotten — forliste med en last på 7 300 dyr.

«Kvitøy»s 25 mann blev tatt op av Tromsø-fartøiet «Quest», kaptein *Ludolf Schjelderup*. «Gungnir» av Ålesund blev skrudd ned med 2 200 dyr og folkene måtte holde til på isen i to telter i to døgn, før man blev reddet av Tromsø-fartøiet «Storis». Brødene frøs og veden slapp op. Det var mellom 20—30 kuldegrader. Tromsø-skuten «Sneland» blev skrudd ned i Kvitsjøen — med en fangst på 2 700 dyr. Likeledes «Bjørnøy».

JAN MAYEN-SAKEN ENDELIG AVGJORT. I fem år har Jan Mayen-saken mellom *Birger Jacobsen* og Staten versert. Den 3. mai iår blev saken endelig avgjort i Jacobsens favør. Staten blev kjent uberettiget til enhver eiendomsrådighet over det av *Birger Jacobsen* okkuperte område, som utgjør den centrale og mest verdifulle del av øya. *Birger Jacobsen* blev også tilkjent 2 000 kroner i saksomkostninger. Det okkuperte område dreier sig om 150 km². *Birger Jacobsen* vil oprette Ishavs-shop på øya og arbeider for å få anlagt havn på Jan Mayen hvor fangst- og fiskerfartøiene kan få trygt tilhold.

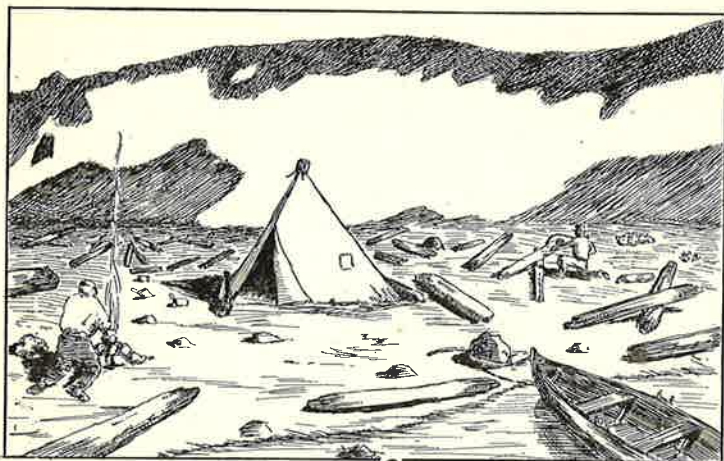
Vårt nye opsynsskib «Fridtjof Nansen».

«FRIDTJOF NANSEN»
VAR TIL STOR NYTTE
for våre selfangere også i
vinter oppe i Kvitsjøen.
Isbryteren greide isen me-
get godt og hjalp flere far-
tøi som var ille ute. Der-
til viste fartøiet flagget,
hvilket kan tren ges.

MEN HJELPEREN
KOM SELV ILLE UT.
Den 29. april blev fartøiet
lekk i orkan av vest på
grunn av en feilstillet bunn-
ventil. Aktre kjelerum blev
fylt av vann, og dykkerne
måtte arbeide med line
om livet. Fartøiet kom i
le av drivisen, og fem

fangstskuter holdt sig i nærheten om det skulde opstå noen øieblikkelig
fare. Fartøiet fikk sterk slagside og store isblokker veltet inn over dekk.
Mannskapet teller 70 mann foruten officerene. Den 3. mai kom «Fridtjof
Nansen» inn til Vardø.

ER SYDPOL-LANDET DELT I TO? EN 4680 KILOMETER
FLUKT SKAL KONSTATERE DET. Den gamle Norges-venn, Lin-
coln *Ellsworth*, giftet sig i våres med miss *Mary Louise Ulmer* og i høst
drog han sydover med det norske fartøi «Fane fjord» for å foreta en
flyvning tvers over hele Sydpollandet — fra Rosshavet til Weddell-
havet — hvilket skulde bevise at han ikke anser denne flukt for særlig
risikabel. Sammen med *Bernt Balchen* skal *Ellsworth* flyve med et
Northrop-fly — en strekning på 4680 kilometer. Flyet, som har kostet
38 000 dollar, er konstruert av norsk-amerikaneren *Knudtzon*, *Northrop*
i Los Angeles. Flyvningen frem og tilbake vil ta ca. 25—30 timer.
Farten på flyet går op i 290 kilometer i timen. Maskinen får under
turen en vekt på 3600 kilo. *Bernt Balchen* skal føre flyet, navigere og
betjene den trådløse — kort- og langbølgesender og mottager. *Ellsworth*
skal være navigatør og fotograf. *Sir Hubert Wilkins* følger med som
pressemann og den 15 mann sterke besetning blir norsk.

Fra Birger Jacobsens første leir på Jan Mayen.

RUSSERNE OKKUPERTE VICTORIA-ØYA, som ligger mellom Frans Josef Land og Svalbard, i september 1932 og meddelte i mars 1933, at øya var lagt under russisk administrasjon. Det kan ha sin interesse å nevne at øya blev opdaget av fangstskipperne Johannes Nilsen og Ludvig Sebulonsen fra Tromsø i 1898.

4700 NORDMENN I ANTARKTIS. 17 KOKERIER og 110 HVALBÅTER. Siste sesong fangstet 4700 nordmenn i Antarktis ombord i 17 kokerier og 110 hvalbåter. Der var en landstasjon. Fangsten utgjorde 2 450 000 fat — inklusive Unilever. En av «Tafelbergs» hvalbåter forliste. I sesongen 1930—31 fangstet 11500 nordmenn sydpå.

4500 NORDMENN SKAL SYDOVER sesongen 1933—34. Der skal fanges fra 2 landstasjoner, 19 kokerier og med 124 hvalbåter. Den nye produksjonsavtalen omfatter 1 950 000 fat — 300 000 fat mindre enn forrige sesong.

520 NORDMENN MED KVINNER OG BARN OVERVINTRET 1932—33 i Longyear-byen i Adventfjorden ved Store Norske Spitsbergen Kulkompanis anlegg. Lederen av driften på stedet har vært den tekniske direktør, ingeniør Einar Sverdrup. Selskapets merkantile direktør

tør er hr. Halfdan *Jacobsen*, Oslo. Styrets formann ingeniør Johan *Anker*. Produksjonen for siste regnskapsår ($\frac{1}{7}32$ — $\frac{30}{6}33$) var 275 000 tonn. Kulltraden besørger i år som ellers av Jacob *Kjøde* i Bergen med 21 båter på tilsammen 47 150 tonn. Det sørste av fartøiene er «Olaf Bergh» av Bergen — 9250 tonn. Av produksjonen skal de 100 000 tonn til Statsbanene og resten til dampskibsselskapene og kullimportører nordpå. Det går særlig meget av kullene til bunkers, som de er meget velskikket til. Selskapet har i sommer bygget et nytt våningshus i grubebyen. Sysselmann, cand. jur. cand. oecon. og bergingeniør *Marlow* har overvintret. Han reiste hjem i sommer.

KVINNELIG FANGSTMANN PÅ SVALBARD. I vinter har Tromsødamen Wanny *Wolstad*, ishavsbyens første kvinnelige chauffør, overvintret i Hornsund på Svalbard sammen med fangstmennene *Sæterdal* og *Winther*. Fangstdamen drar opover i vinter også.

NYTT FYR OG NY RADIO-STASJON PÅ SVALBARD. Ingeniør Anders K. *Orvin* ved Svalbardkontoret har i sommer ledet en ekspedisjon til Svalbard som har reist den nye radiostasjon på Kapp Linné — Isfjord fyr og radio —. Dessuten har man opført to fyr lamper lenger inne i Isfjorden. Fyrene og radiostasjonen har den største betydning for kulltrafikken, som øker for hvert år. Det fyrtekniske har vært overvåket av ingeniør *Aasebø* i Fyrvesenet. Dessuten har 12 mann deltatt i arbeidet. Bestyrer på radiostasjonen er Hallvard *Devold*, som kjenner Svalbardforholdene meget godt fra tidligere vinterophold på øgruppen. Assistent er Otto *Bruness*.

TIL ØST-GRØNLAND OGSÅ IÅR. Dosent Adolf *Hoel* har i sommer ledet Svalbardkontorets videnskapelige ekspedisjon til Eirik Raudes Land. Følgende ingeniører og videnskapsmenn deltok: Bernhard *Luncke*, Wilhelm *Solheim*, Thor *Askheim*, arkeolog Søren *Richter*, botaniker Asbjørn *Hagen*, kommandørkaptein *von Krogh* og pr. løytnant Rolf *Kjær*.

ISHAVSFOLK PÅ SCENEN. Forfatteren Lars *Hansens* og skuespiller Karl *Holters* skuespill «Ishavsfolk» er blitt opført på Det Norske Teatret med stor succes — stykket gikk 60—70 ganger. Skuespillet bragte noe nytt inn på scenen, realistisk som det var, gjengav det stort sett fangstmansslit og slep og vanskeligheter og kamper — både hjemme og i ødemarken. Skuespillet er opført i en hel rekke av våre byer med stort hell.

Ishavsfolk.

ISBRYTER I ADVENTFJORDEN. Adventfjorden blev 24. april brutt op av den russiske isbryter «Krassin» til neset og gamlekaaien. Den 6te mai kullet fangstfartøiene «Altenfjord» og «Veiding» hos «Store Norske» i Adventfjorden, og 7. mai kom den første kullbåt, «Ingerto», som med årets første kullast kom til Harstad 14. mai.

VÅRE POLAR-RADIOSTASJONER. Bestyrer av den nye stasjon *Isfjord fyr og radio 1933—34* er Hallvard *Devold* med Otto *Bruness* som assistent.

Radiobestyrer i Longyearbyen 1932—33 var Georg *Krøhg*. Bestyrer 1933—34 er *Bowitz-Ihlen*.

Radiobestyrer på *Bjørnøya* 1932—33 var Fritz *Øyen*. Bestyrer for 1933—34 er Egil *Lindberg*.

Radiobestyrer på *Jan Mayen* 1932—33 var Johan *Breirem*. Den nye bestyrer for 1933—34 *Genady Olonkin*.

På Øst-Grønland vil til vinteren (1933—34) Johan *Holm* fungere som radiobestyrer i *Myggbukta* og Anders *Feyling* i *Torgilsbu*. Stasjonene *Jonsbu*, *Storfjord* og *Finnsbu* vil ikke være i drift.

POLARÅRET 1932—33. Den norske deltagelse i polaråret har foruten de omfattende observasjonsrekker på forskjellige stasjoner i Norge også være utstrakt til de polare strøk. Således har der på Øst-Grønland vært opretholdt en meteorologisk stasjon i *Myggbukta* (radiobestyrer *John Thorstensen*). Ved de andre norske stasjoner på Øst-Grønland er der også utført observasjoner i anledning av polaråret, således ved *Jonsbu* (telegrafist *Johan Holm*), *Storfjord* (*Henry Haug*), *Finnsbu* (*Finn Devold* og *Sverre Jenssen*) og *Torgilsbu* (*Sverre Aaseth*). I Syd-

Miss Louise Boyd.

ishavet har der vært opprett- holdt meteorologiske stasjo- ner på 10 hvalkokerier.

UTENLANDSKE VIDENSKAPSMENN PÅ SVALBARD OG JAN MAYEN. Personalet ved de utenlandske stasjoner som har vært i virksomhet i de norske besiddelser i Arktis, har vært:

På Bjørnøya:

Polsk stasjon med føl- gende videnskapelige beset- ning: Wladyslaw *Lysakow- ski*, Czeslaw *Centkiewicz* og Stanislaw *Siedlecki*.

På Jan Mayen:

Østerriksk stasjon hvor følgende overvintret: Dr. H. *Tollner*, ingeniør *Kopf* og dr. Rudolf *Kanit- scheider*.

På Spitsbergen:

Her hadde svenskene to stasjoner, en på Nordenskiöldfjellet ved Longyearbyen og en ved Svea- gruvan ved bunnen av Van Mijenfjorden. På *Nordenskiöldfjellet* var følgende stasjonert: kand. fil. H. *Olsson*, jägmästare R. *Cederstam* og radiotelegrafist O. *Lagerquist*.

I *Longyearbyen* var dessuten radiotelegrafist O. *Widegren*.

I *Sveagruvan* var følgende: dosent F. *Lindholm*, fil. mag. E. von *Zeipel*, radiotelegrafist F. *Axelsson*, ingeniør I. *Persson* og kokk E. *Eriksson*.

EN DAME SOM ARKTISK EKSPEDISJONSLEDER. Miss Louise *Boyd* foretok 1926 en ekspedisjon med det norske motorfartøi «Hobby» til farvannene ved Svalbard og Frans Josef Land, og 1928 var hun igjen der oppe med det samme fartøi. Da hun fikk høre om Roald Amundsens forsvinnen med «Latham», stillet hun sin ekspedisjon gene-

røst til disposisjon for eftersøkningen. Den av Miss Boyd ledede eftersøkning fant sted i farvannene ved Frans Josef Land og Svalbard. I denne deltok en avdeling norske marineflyvere under kaptein *Riiser-Larsen*. De andre flyvere var kaptein Finn *Lützow-Holm* og premierløytnant Finn *Lambrechts* foruten 3 mekanikere. Man hadde med sig fly. Miss Boyds ekspedisjon undersøkte store områder og gjorde et utmerket arbeide, hvorfor hun da også senere fikk St. Olavsordenens ridderkors. 1930 besøkte Miss Boyd Lappland og 1931 ledet hun en videnskapelig ekspedisjon til Øst Grønland med «Veslekari» av Ålesund, og nu i sommer (1933) er hun igjen der borte med en større videnskapelig ekspedisjon og det samme fartøi.

151 000 TIL SVALBARDKONTORET. Ved stortingsbeslutning av 2. juni 1933 er budgettet for Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelser for terminen 1933—34 vedtatt således:

Til kontorets drift og til bearbeidelse av videnskapelig	
materiale og trykning	kr. 77 500,—
Fragår inntekt ved salg av karter og avhandlinger	» 1 200,—

—————
Bevilges kr. 76 300,—

Av dette bevilges på statsbudgettet kr. 68 300,— og på Svalbardbudgettet kr. 8 000,—.

Til en ekspedisjon til Øst-Grønland kr. 75 000,—. Tilsammen kr. 143 300.— på statsbudgettet og kr. 8 000,— på Svalbardbudgettet, sum *kr.* 151 300,—.

GRØNLANDSSAKEN I KORTE TREKK. I skrivelser av 7. februar og 5. mai 1931 foreslo Norges Svalbard- og Ishavs-råd for regjeringen at Norge skulde gå til okkupasjon av de områder på Øst-Grønland som var utnyttet og kolonisert av norske fangstfolk. 26. mai offentliggjorde rådets arbeidsutvalg at slike skrivelser var sendt. Dette fremkalte sterk kritikk fra alle politiske partier i stortingsmøte dagen efter.

Den 27. juni heiste Hallvard Devold og hans kamerater det norske flagg i Myggbukta og tok landet mellem Carlsbergfjorden i syd og Besselfjorden i nord i besiddelse for Norge. Denne private okkupasjon forsåvidt den gjaldt området mellem 71° 30' og 75° 40' n. br. blev

stadfestet ved Kgl. resolusjon av 10. juli. 12. juli innbragte Danmark saken for den faste domstol for mellemfølkelig rettspleie i Haag, som ved kjennelse av 6. august fastsatte fristene for innlevering av innlegget, motinnlegget, replikk og duplikk. Siste skriftlige innlegg i saken, den norske duplikk, blev innlevert 14. oktober 1932. Den muntlige prosedyre pågikk i tiden 21. november—16. desember 1932 og 16. januar—7. februar 1933. For Danmark førtes saken av høiesteretts-sakfører K. Steglich-Petersen, sekretær Gustav Rasmussen og belgieren professor Charles de Visscher, for Norge av høiesterettsadvokatene Arne Sunde og Per Rygh samt franskmannen professor Gilbert Gidel. Retten avsa dom i saken 5. april 1933. Dommen, hvis originaltekst er på engelsk, gikk ut på at den norske okkupasjon kjennes ugyldig idet retten fastslår at Danmark har suverenitet over hele Grønland. Den italienske dommer Anzilotti var enig i at den norske okkupasjon er ugyldig, men på helt andre premisser. Han fastslår at Danmark ikke hadde suverenitet over det omstridte område før 1919 og ikke har erhvervet den senere, slik at området var *terra nullius* da den norske okkupasjon fant sted. Men Norge hadde ikke adgang til å okkupere, sier Anzilotti, Ihlens erklæring av 1919 var forpliktende i så måte. Minister Vogt, den norske dommer *ad hoc*, dissenterte og gav en utførlig begrunnelse for sitt standpunkt hvor han gir Norge rett.

Ved Kgl. kunngjørelse av 12. juli 1932 inndrog Norge et område mellem 60° 30' og 63° 40' n. br. på Sydøst-Grønland under norsk statshøihet. Da Danmark nølte med å bringe saken inn for domstolen i Haag, blev dette gjort av Norge 18. juli og på grunn av det truende sprog i den danske presse og visse danske politiske partiføreres opfordring til å bruke makt bad Norge domstolen om at der måtte utferdiges øieblikkelige foreløbige forholdsregler for at maktbruk kunde undgås. Samme dag kom imidlertid også den danske klage til domstolen. Spørsmålet om foreløbige forholdsregler blev behandlet av domstolen 28. juli. Danmark hevdet her at saken måtte bli å avvise. Domstolen fant ikke å kunne efterkomme den norske begjæring om forebyggende forholdsregler, men forbeholdt sig å ta saken op igjen senere, om forholdene skulde gjøre dette nødvendig.

Efter dommen av 5. april 1933 blev saken angående Sydøst-Grønland trukket tilbake, både fra norsk og dansk side 18. april 1933.

EN UNDERLIG FUGL PÅ SVALBARD. I et brev fra Longyear-byen skriver direktør Einar *Sverdrup* Det kan mulig interessere Dem å høre at jeg (og mange med mig) i den senere tid har sett ganske

mange eksemplarer av en fugl som vi ikke tidligere har lagt merke til. Fuglen kom hit omtrent samtidig med sneppen (altså temmelig sent). Den er på størrelse som en gråspurv (mulig en del større), har lyserøde, spinkle ben, lyserødt nebb (kort) og ser noe ugleaktig ut i fjeset (sett rett forfra). Om halsen har den en hvit ring hvorefter følger en bredere sort ring som går over til et sort bryst. Ryggen er grønn-grå, mulig med et stenk av rustrødt. Vingene virker forholdsvis lange og svært spisse når den flyver. Den er ikke særlig sky og ser ut til å trives meget godt. Noen forskjell på hun og han har jeg ikke sett, men vet heller ikke om jeg har sett begge kjønn. Med vilje har jeg ikke skutt noen da jeg ikke liker å gjøre det med de små stakkarne — det er jo heller ikke sikkert den er så sjelden på Svalbard at det er umaken verdt. Da ingen her tidligere har lagt merke til den, vilde jeg ikke undlate å meddele det.

DEN TRÅDLØSE SEIERSGANG I ANTARKTIS OG ARKTIS.

Innføringen av radio i arktisk og antarktisk forskning har betydd overordentlig meget. Kjent for alle er hvordan luftskibet «Italia» overlevende blev reddet ved radioens hjelp. Luftskibet «Norge» hadde også uendelig megen hjelp og nytte av sin trådløse. Etterhvert har våre kokerier og hvalbåter tatt den trådløse i sin tjeneste og oppnådd store økonomiske resultater — takket være den vidt forgrenede radioforbindelse mellom de flytende kokerier og underliggende hvalbåter pr. radiotelefoni og direkte med Norge pr. kortbølge. Optil 10 000 nordmenn har jo vært på feltet samtidig, så saken har også sin betydelige sociale side. Etter den siste oppgave har nå 262 kokerier og hvalbåter radio — 55 av disse fartøier tilhører trusten. Ombord i fartøiene finner vi et utall Marconi- og Telefunken-stasjoner.

FANGSTMANNEN SOM VIDENSKAPSMANN. Det er en kjensgjerning at våre fangstfolk har vært videnskapsmennene i mange land til megen nytte. De første systematiske optegnelser og iakttagelser over vær og vind og temperatur etc. i arktiske strøk blev foretatt av Ishavsskipper Sivert *Tobiesen*, som i 1865 overvintret på Bjørnøya eller Beeren-Eiland som han kaller den. Der blev foretatt daglige observasjoner både morgen, middag og aften. Boken, som er i folioformat, er godt bevart og finnes i redaktør Haakon *Øverlands* eie. Forhåpentlig havner denne verdifulle og nøiaktig førte bok ad åre i vårt vordende polar-museum.

SOM SYSSELMANNFULLMEKTIG PÅ SVALBARD er ansatt overrettssakfører *Helge Ingstad*, som 1932—33 overvintret på Øst-Grønland som sysselmann og fangstmann.

SOM PREST I LONGYEARBYEN 1933—34 er ansatt pastor *Peder Sefland*. Han er den fjerde i stillingen. Den første var som bekjent pastor *Th. Østenstad*.

18 OXFORDSTUDENTER HAR I SOMMER opholdt sig på Spitsbergen (på Ny-Friesland) og foretatt motorsledeturer. Det har også vært drevet geologiske og sjøbiologiske undersøkelser. Leder for ferden har vært *mr. Martin*, som fulgte med *Douglas Mawsons Discovery*-ekspedisjon sydpå i 1929.

900 000 KRONER BLEV SENDT HJEM TIL NORGE fra Svalbard ifjor pr. postanvisninger og bankobrev mens der fra Norge blev sendt ca. 65 000 kroner. Øygruppen har således en ikke ringe betydning for mange norske hjem.

ØSTERRIKER STUDERER ISBREENE PÅ SVALBAD. Den østerrikske videnskapsmann *Herman Ritter* skal i vinter overvintre på Svalbard sammen med de norske fangstmenn *Anders Andersen* og *Karl Nikolaisen* for å studere isbreenes struktur og bevegelse.

«FRAM» SKAL I HUS PÅ LAND! Det er i år blitt satt i gang en landsinnsamling for å bevare polarskuten «Fram». Til komitéens formann er der kommet inn henvend 100 000 kroner — dessuten må man regne med et større beløp på de utlagte lister. Det er meningen å få bygget et hus til skuten ute ved Huk på Bygdøy forat fartøiet kan bli bevart mot tidens tann. I forbindelse med huset vil det også bli opprettet et polar-museum. Det vilde være bra om man i tide begynte å samle sammen gjenstander til museet. De finnes spredt rundt om i mange hjem på de forskjellige steder av landet, men innsamlingen av gjenstandene bør settes i gang før det blir for sent.

HVAD ER DET SOM GJØR AT POLAR- TRAKTENE VIRKER SÅ TILTREKKENDE PÅ SIN MANN?

EN EVENTYRVERDEN

— Der spørres hvad det er som gjør at polartraktene virker så tiltrekkende på sin mann.

Det er den storslagne, egenartede og mektige natur som fengsler en hvad enten man opholder sig på et polarlands golde kyst med den imponerende, ofte faretruende innlandsis i sin umiddelbare nærhet — et sinnbillede på livets alvor — eller man befinner sig ute på havet ved de uoverskuelige drivisvidder over hvilke midnattssolens fortryllende stråleglans, mere purpurfarvet enn noget annet sted, hensetter en i en drømmeverden, gjør sinnet mykt og blødt og stemmer det til høitid og andakt — livets skjønnhet.

Det er livet langt borte fra civilisasjonen som gir en følelsen av å være lovprist for sorger og bekymringer, fra bånd og tvang, man føler sig fri og uavhengig, et liv fullt av spenning, et naturmenneskes lykkelige tilværelse.

Det hele en eventyrverden.

O. C. Dietrichson.

EVENTYRLYSTEN OG NATUREN

— Det er muligheten for å hevde sig selv individuelt. Første gang en mann reiser nordover er det gjerne lysten til å møte det ukjente — eventyrlysten — som driver ham. Der nord møter han en natur som er hård og avvisende, men han lærer at han kan greie sig allikevel, han kan mestre naturen. I det store samfund forsvinner individet,

nordpå er individet alt. Nordpå må en mann stole på sin egen evne i kampen mot en mektig natur, det er det som trekker. Og hertil kommer at motstanderen er stadig skiftende. Den ene kveld uler stormen og snefokket står himmelhøit, den annen kveld er stillheten betagende og himlen er et hav av bølgende nordlys.

H. U. Sverdrup.

DET EGENARTEDE OG UBERØRTE VED POLARNATUREN,

mangelen på mennesker og som følge derav et intenst samliv med naturen, en rekke videnskapelige problemer som knytter sig til polartraktene eller som best løses der, de interessante spørsmål av økonomisk og politisk art som disse egne av jorden enda byr på.

Adolf Hoel.

DET SOM GJØR LIVET VERD Å LEVE

Det som ellers i livet gjør livet verd å leve, det å utføre noe som aldri før er gjort, det å prøve sine krefter mot naturens største krefter og overvinne dem, det å vise at en selv er overlegen ytre omstendigheter, så som mørke, kulde, storm, frykt, det å leve et fritt liv hvor alle mann er like i kraft av sin egen dyktighet og ikke i kraft av fødsel, eksamen og kunstige fordeler, det ualmindelige gode kameratskap og vennskap blandt medlemmene. Og så den herlige natur, de svære snevidder i midnattssolens glans, de veldige horisonter, det vide utsyn hvor intet blir smålig og trangt.

Og først av alt, en leder og chef som er sin stilling voksen, en som man stoler trykt på som på en klippe.

Helmer Hanssen.

HUNGEREN EFTER Å LØSE UOPKLAREDE GÅTER

Det er nedlagt hos ethvert normalt menneske en hunger efter å beskjeftige tanken med uopklarede gåter i naturen, og da nøklene til mange av disse gåter bare er å finne i polaregnene, suggererte meridianene de menneskelige tanker mot disse jomfruelige trakter som i skjønnhet i sig selv øver en magnetisk tiltrekning. En tiltrekning som nærmest kan sidestilles med kompassnålens trang til å peke mot magnet-polene.

Carsten Borchgrevink.

DEN STORE FRED OG STILLHET

— Den store fred og stillhet — det frie liv. Det går ikke en dag uten at en lengter tilbake til livet deroppe.

Oscar Wisting.

RENHETEN OG STILLHETEN

— Det som øver slik tiltrekning på en mann i polartraktene er først og fremst renheten i farvene, stillheten, det frie liv. Man har anledning til mosjon, til å røre på sig. Det fysiske velvære er bedre der enn andre steder — synes jeg i hvert fall.

Bernt Balchen.

EN LUR MALER

— For et spørsmål. Hvad er det som gjør at en blir våt i regnvær?

Fridtjof Bathen.

POLARVERDENENS «TYSTETRAFIKK»

— Et kompleks av årsaker, ikke alle så lette å gjøre rede for. I første rekke må nevnes at ingensteds som i polarstrøkene er den spennende følelsen av å være på grensen

av den bebodde og på terskelen til den ukjente verden, så intens. Vi tiltrekkes vel også av polarlandenes eiendommelige natur, hvor alt synes stivnet, og hvor en er fjernt fra en verden som hver dag setter nye rekorder i støi.

Gunnar Horn.

DET UENDELIGE ØDE — MEN LIKEVEL SÅ LEVENDE VERDEN

— Den som kommer til Antarktis første gang, finner den så forskjellig fra det man har tenkt sig. —

Ellers tror jeg at det må være lysvirkningene og dette uendelige øde. Denne majestetiske, stille — og dog så levende, hvite verden.

Også dette, at man her endelig kan finne fred med sig selv, da ens egen ubetydelighet først tilfulle går op for en.

Lars Christensen.

DEI BRÅE SKIFTINGAR

Når ein er heime i Noreg: Audna, einsemda og måneljoset i myrketidi. Dei bråe skiftingar, dei sterke motsetningar. Spaninga på sledeturar over vassdrukken is um våren, solmetta luft med symjande isflak på sjøen um sumarnettene, fridomskjensla når siste båt går sudover um hausten — «Ragnarøket» um vinteren.

Når ein er i polarstroki: Gleda over å få koma heimatt til Noreg.

Dagfinn Steinskog.

MYSTIKKEN OG MIDNATTSSOLEN

— Mystikken over stillheten i naturen om vinteren, særlig i måneskinn. —

Våren efter 3 måneders mørke — midnattssolen.

Magda Kaarsberg Foss.

FREDEN OG EVENTYRET

— Ja, kvifor? Kanskje avdi alt ikring oss tindrar i eit hav av ljøs og morgenblåne — og fred. At kjensla alltid er spana i undring yver kva den lange, kvite dagen hev i fylgje. Til dess all naturi sveipest inn i skodda, og til sist nattmyrkne. Og den bleike strima i kimingen nører lengtingi mot dagen som atter skal renna yver nye bilete — og eventyr.

Olaf Hanssen.

INTET SOM DISTRAHERER —
ØKET ARBEIDSLYST

— Der er intet i arktis som distraherer, ingen foreninger, ingen møter, ingen forelesninger, ingen telefon. Man kan arbeide med en intensitet som er ukjent hjemme. Dette gjør det mulig i løpet av den korte sommer å nå tilfredsstillende resultater, forutsatt at man på forhånd er vel inne i de ting man vil undersøke.

Ingen kan undgå å bli grepet av den arktiske natur, de enkle store linjer, livet i fuglefjellene. stillheten ellers. Mange blir bergtatt av det, de vender tilbake år efter år. Dette er en fare for forskningen, for man kan i løpet av én kort arktisk sommer skaffe til veie mer materiale enn man kan bearbeide i løpet av mange år.

B. Lyngø.

TELTTURENE OG SEILASENE I
SOMMERNETTENE

— Det samme spørsmål har jeg stilt mig selv når vi i storm og uvær måtte opholde oss i noen usle primitive hytter eller vi slet oss frem i et tungt føre. Når tanken nu går

tilbake, er slikt glemte. Igjen står teltturene om våren i pent vær og fint skiføre; men især båtturene om sommeren i strålende sommernetter hvor fjordene lå speilblanke. Klokken hadde ikke lenger noen betydning. Man var fri, utførte mannfolkarbeide og hadde stadig avveksling.

Nils Foldvik.

DYRELIVET OG FRIHETEN

— Den poesi som hviler over ubeferdede egner, naturens egenartede skjønnhet under vekslende forhold, den store høitidsfulle stillhet, dyrelivet, den ubegrensede frihet fra alle bånd og forbud, og sist, men ikke minst dette, at disse trakter byr opgaver for villende menn som setter handling og fremdrift høiere enn kakkelovnskrokens sikre, men daue lunhet.

S. Scott-Hansen.

DEN STORE STILLHET OG DE RENE OMGIVELSER

— Det er selvfølgelig ikke så greit å gi noe eksakt svar på problemet, men for mig iallfall står det som noe i retning av: Den store stillhet og de rene omgivelser som gir så god anledning til grundig eftertanke og avgjort erkjennelse av menneskets litenhet. —

B. Gottwaldt.

SØKEN EFTER VERDIER

— Søken efter verdier: 1. *Realverdier* (så som penger, fangst, fiske, mineraler, avisstoff, filmer). 2. *Idealverdier* (så som heder og berømmelse, omtale, medaljer, eventyr, skjønnhet, glemsel, videnskapelige resultater).

De som søker idealverdier blir sjelden skuffet. Polarlandenes eventyrlige skjønnhet virker alltid tiltrekkende selv på de mest prosaiske naturer. De fleste lengter derfor tilbake selv om de er blitt skuffet under jakten på realverdier.

Arne Høygaard.

DEN UBERØRTE NATUR OG DE ULØSTE PROBLEMER

— Den mektige, storlinjede og uberørte natur med dens uløste problemer.

Olaf Høltedahl.

NORGE OG FLAGGET

— Norges navn og flagg.

Hj. Riiser-Larsen.

DEN MEKTIGE NATUR

— Når jeg i et kort svar skal utforme hvad polartraktene er for mig, så vil jeg svare:

— Polartraktens høitidelige ro. Den mektige natur og følelsen av frihet.

Tromsø i august 1933.

Ingv. Svendsen.

— Mangelen på kennere og regningsbud.

Polar-årbokens redaktør.

INNHOOLD

Meningen med Norsk Polarklubb og årboken	5
<i>Av Adolj Hoel.</i>	
Til Sydishavet	9
<i>Av Lars Christensen.</i>	
Kunsten i polartraktene	27
<i>Av Gunnar Wæfring.</i>	
Jaktoplevelser i Nordvestpassasjen	41
<i>Av Per Ristvedt.</i>	
Polarhunden	48
<i>Av major Gunnar Isachsen.</i>	
Fly og bikkjer i polaregnene	52
<i>Av Bernt Balchen.</i>	
Norges kullkammer	56
<i>Av professor Werner Werenskiöld.</i>	
Ekspedisjonsliv på Novaja Semlja	68
<i>Av professor Olaf Høltedahl.</i>	
Som veiviser for Nordenskiöld gjennom Nordostpassasjens første del	80
<i>Av Betty Hauge-Johannesen.</i>	
Den siste av den gamle garde	95
<i>Av Odd Arnesen.</i>	
Arne Olsens dagbok	105
Dei fyrste på toppen av Viktoria-øyi	131
<i>Av Olaf Hanssen.</i>	
Av norske fangstmenns nybyggerhistoric på Øst-Grønland	134
<i>Av Nils Foldvik.</i>	
Minneord	147
Hvad som hendte i polarverdenen 1933	149
Hvad er det som gjør at polartraktene virker så tiltrek- kende på sin mann?	161

Våre Spitsbergenkull

er ifølge Statsbanenes
analyser av høiere kvalitet
enn beste polske og
engelske østkstkull.

Store Norske Spitsbergen Kullkompani $\frac{A}{S}$, Oslo

Telegramadresse: Spitsbergkull — Telefon 10 589

TELEFUNKENS

nye peileapparat med
enknappsbetjening,
kompensasjonsanord-
ning og leseskive.

Tilbud og beskrivelser tilstilles på forlangende.

NORSK TELEFUNKEN

RADIOAKTIESELSKAP

ØVRE VOLDGT. 11

OSLO

W. HOLMBOE

TROMSØ

ETABLERT 1865

Ishavsrederi

Eksport av alle sorter
arktiske produkter

Fangststasjoner på Svalbard
og Øst-Grønland

Arrangør av arktiske eks-
pedisjoner

TELEGRAMADRESSE: POLAR

Ingen over -

ingen ved siden

Bennett's Reisebureau A/s

arrangerer arktiske jaktekspedisjoner. Forlang prospekt. Mangeårig erfaring.

Byrået selger billetter for reiser over hele verden med jernbane, dampskib, automobil og flyvemaskin.

Reiseforslag utarbeides.

Oplysninger gratis.

Skal De ut å reise henvend Dem derfor alltid til:

Bennett's Reisebureau A.s

Hovedkontor: Karl Johansgate 35 — OSLO

ELLING AARSETH & CO.
AALESUND

TELEGRAMS: „AARSETHCO.”

OWNERS OF FISHING
VESSELS AND SEALERS

EXPORTERS OF ARC-
TIC PRODUCE, SEAL-
SKINS, SEAL-OIL AND
FISH PRODUCTS

ARRANGING ARCTIC
EXPEDITIONS BY SEA-
LERS SPECIALLY
EQUIPPED FOR THIS
PURPOSE

CORRESPONDENCE SOLICITED

I over en menneskealder

har vi levert utstyr til polarekspedisjoner, hvoriblandt Fridtjot Nansen, Sverdrup, Roald Amundsen, Watkins, Høygaard og Mehren, Riiser-Larsen m. fl.

POLARSLEDER
DISTANSEMÅLERE
SOVEPOSER, ETC.

VART RENOMÉ ER
DEN BESTE GARANTI

L. H. Hagen & Co. %s Oslo.

BOLINDERS

motorer pålideligste drivkraft
for fartøi og lyanlegg.

BOLINDERS

OSLO

MARCONI — Lengst Nord og lengst Syd. Alltid i første rekke.

Våre radiostasjoner blev benyttet på Fram-ekspedisjonen, og var de første på Nordpolen med luftskibet «Norge». I syd åpnet vi den første kortbølgetjeneste mellem våre hvalfangere og Bergen Radio.

Blankett nr. 23 Siemens	TELEGRAM — MARCONI OSLO —	Pris 09.50
009.35	DRAKMENSVEIEN 42/B. NORSK MARCONI COMPANY. MARCONI.	Sendt u kl TELEFON 11 FEB 1927
Optatt fra den 11/2 1927 kl. 7.45 av <i>[Signature]</i>	 DEN NORSKE RIKSTELEGRAF	Tjenestlige bemerkninger <i>[Signature]</i>
Tegnet — benyttes som skilletegn efter adresse, innledning og tekst. Tegnet + avsluttes telegrammet. I blandede tall adskilles de hele tall og brøken ved en apostrof. Understrøking angir ved et ordet er speiret. De i telegrammet forekommende tall ganges på tallet av telegrammet mellem to — (kors).		
Telegram fra 26 radio sir james clark russ bergénradio 54 10 11/2 8.45		
direkte forbindelse bergén radio idag alt vel = westergaard +		
Herved bekræftes, at ovenstaaende telegram er det første radiotelegram mottatt paa korte bølger ved Bergen Radio fra et norsk fartøi.		
Bergen Radio, 25. november 1927. <i>[Signature]</i> Bestyrer.		

Vi hygger på eget verksted i Oslo radio-telegraf-telefon og kortbølgeanlegg under licens fra Marconiselskapet i London, og har levert flere anlegg til norske skibe enn noget annet firma. Støtt norsk foretagsomhet og benytt vår erfaring. Æresdiplom Landsutstillingen Bergen 1928.

NORSK MARCONIKOMPANI - OSLO - BERGEN
 Landets største og eldste specialfirma i bransjen.

**Vi har erfaringen når det gjelder utstyret
til polarekspedisjoner!**

Vi vet hvad som kreves av *Hundesleder* — *Skikjelker* — *Soveposer* — *Telter* — *Ryggsekker* — *Skibindinger etc.*, og hos oss fåes utstyret som tåler påkjenningen. Vi har utstyrt Roald Amundsens polferder, Nobiles — Riiser Larsens — Høygaard og Mehrens samt docent Hoels ekspedisjoner.

Det er en garanti at utstyret er fra

KOLBJØRN KNUTSEN & CO.

BENTSEBROGATEN 15-17 — OSLO

Landets største fabrikk for sportsartikler og lærvarer

TREHUS

i alle størrelser og efter alle tegninger leveres raskt, godt og billig. Radiostasjonen på Kap Linné er levert fra vår fabrikk. Nationalfondets diplom for våre hus.

A-S BRØDRENE EEN

AKERSGT. 7 - OSLO - TLF. 22 282 - 26 306

MINNEUTGAVE

ROALD AMUNDSENS

OPDAGELSEGREISER

Nordvestpassasjen, Sydpolen
Nordostpassasjen og Nordpolen

Fire rikt illustrerte bind.
Innbundet med skinnrygg
og hjørner kr. 54.50.

GYLDENDAL
NORSK FORLAG

Fåes på ratobetaling hos alle bokhandlere.